

WESTERN ROMAN
LASO

CIJENA 5 DIN BROJ 193

Šerif izgubljenoga grada

G. F. UNGER

ŠERIF IZGUBLJENOGA GRADA

»Laso« Nova serija 1977.

G. F. Unger: ŠERIF IZGUBLJENOGA GRADA

Naslov originala: MARSHAL DER VERLORENEN STADT

(Copyright: Bastei-Verlag, Gustav H. Lübbe, Bergisch Gladbach)

Recenzija: Fedor Hanžeković, filmski redatelj i publicist

Prijevod: Mirjana Adam

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISIP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR No-
vinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Za-
greb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Pretplata po broju 5 d (Pretplata se prima na onoliko brojeva koliko želi pret-
platnik). Uplata na račun 30101-833-42 »Vjesnik«.

Cijene za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF
74.00 SFRS 36.00 HFL 37.00 US\$ 15.00

Uplate na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 Privredna banka Zagreb (za
»Vjesnik«)

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 - 1973. od 28. XI 1973.

I

Približavajući se poštanskoj kočiji, Jack Oates je već izdaleka zamijetio da joj je desni stražnji kotač razbijen.

U blizini kočije, na kamenju skoro isušenog korita potoka, sjedilo je sedam žena. Neke su od njih skinule cipele i močile noge u plitkoj vodi.

S užitkom je slušao melodične ženske glasove i smijeh koji već dugo nije imao prilike čuti.

Prišavši bliže, prepoznao je crvenokosu Rosy Mullen, pri čemu je negdje duboko u sebi osjetio da se iskreno raduje. Proteklih je godina često mislio na nju, a i vidali su se nerijetko, u gradovima i po logorištima, što je bilo gotovo neizbježno zbog posla kojim su se bavili.

Kad su ga ugledale kako im se približava, žene su ušutjele.

Rosy mu je mahnula rukom.

Skinuo je prašnjavi šešir i iz sedla ju je promatrao dugo i ozbiljno. Ona mu je uzvratila pogled.

— Halo, Rosy — rekao je. — Siguran sam da ni ovaj naš susret nije baš puki slučaj!

— Tako je, Jack, mi se još nikada nismo slučajno sreli — ozbiljno je odgovorila i pri tom ga ispitivački pogledala. — Posljednji put kad sam te vidjela nisi bio tako sjed, šerife. Pogadaj li da te u Red Mesa Cityju čeka novi posao?

— Točno, a isto vrijedi i za tebe, zar ne? — upitao je.

Pogledao je djevojke. Neke su bile nove, a neke je poznavao otprije. Značajno su ga promatrale.

Visok i mršav, tamnog indijanskog lica, svijetlosivih očiju, prosijede ali još guste kose, Jack Oates je djelovao hladno i smireno, gotovo pomalo lijeno, no Rosy ga je i drugačijeg poznavala. Pri samoj pomisli na to da ovaj naoko miran čovjek može biti nevjerovatno brz i opasan, uhvatio ju je strah.

— Radujem se ovom susretu, Jack — rekla je. — Vjerojatno si na putu od Tuscona ovamo sreo našeg vozača koji je odjahao do prve postaje da nabavi novi kotač za kočiju.

Kimnuo je.

— Da, vidio sam ga — rekao je i pri tom pogledao djevojke jednu za drugom kao da ih želi provjeriti.

U glasu mu se osjetila gorčina, što ih je uznemirilo.

Rosy, koja ga je najbolje poznavala, upitala ga je nakon kraćeg oklijevanja:

— Nešto se dogodilo..., poznajem te, Jack, reci što se dogodilo, reci...

— Mrtav je — rekao je.

Uplašile su se, sve do jedne, iako su bile navikle na sve moguće grubosti i okrutnosti, jer su živjele i zarađivale kruh u divljoj zemlji, po divljim gradovima i logorištima.

Jedna od njih počela je brzo i nervozno navlačiti čarape i cipele i spremati se za bijeg. Ostale su se ogledavale u strahu da su opkoljene. Jedino je Rosy bila posve mirna.

— Tko je ubio našega vozača? — upitala je.

Ovoj ljepoj ženi uvijek je polazio za rukom da u opasnim situacijama, a

takvih je u tim divljim gradovima i po logorištima bilo napretek, sačuva prisebnost duha i izvuče svoje plesačice iz neprimljive.

— Apaši — rekao je Jack Oates. — Po mom sudu, dvojica, a možda i trojica. Ubili su ga radi konja i oružja, dvije milje ispred postaje.

Šutjele su.

Rosy Mullen nije skidala pogleda s Jacka Oatesa. Ovaj je pogled bio nijemom pitanje. Jack Oates je razumio pitanje i slegnuo ramenima.

— Možda su bila samo dvojica ili trojica — rekao je. — U tom slučaju imamo sreću. Ako su bili izvidnica neke veće grupe... pripremite oružje. Ako se dobro sjećam, Rosy, tvoje su djevojke oduvijek dobro gađale, zar ne?

— Naravno — rekla je Rosy — Mi nismo od onih kojima je nož u podvezicama jedina obrana. Možeš s nama računati, šerife.

— Šerif još nisam — promrmrljao je ogledavajući se. — Predstavnici Red Mesa Cityja žele me vidjeti prije nego što mi možda dodijele taj posao.

Pošto je ustanovio da u bližoj okolini nema opasnosti, sjahao je. Iako nije više bio mlad, kretao se brzo i gipko. Pošto je razgledao slomljeni kotač, skinuo je sedlo sa svoga konja, ubacio sedlo u kočiju, a konja upregao uz ostala tri, na mjesto onoga kojega su otele Apaši.

— Tri djevojke neka dođu k meni gore — rekao je — a ostale neka sjednu na prednju klupu, tako da olakšamo stražnju osovinu, budući da moramo upravljati kočijom sa tri kotača. Ili biste radije jahale i odrekle se prtljage?

Pogledale su ga, stisle zube i odlučno odmahnule glavama. U prtljazi su bile samo plesne haljine, ali to je bila sva njihova imovina i odijelo bez kojeg ne bi mogle nastupati.

Bez riječi su poslušale Jackove upute. Nisu pripadale onoj vrsti žena koje uvijek traže i nađu nekoga tko će im život učiniti ugodnijim.

Rosy je sjela do Jacka Oatesa. Krenuli su.

Kočija na tri kotača ljuljala se i desnom stranom grebla po zemlji i šljun-

ku. Išli su više nego sporo, ali ipak su napredovali. Nakon dvije milje stigli su do šumice. Jack Oates je iskočio, uzeo sjekiricu i s nekoliko spretnih udaraca oborio stablo.

Djevojke su podigle stražnji kraj kočije, dok je Jack privezao stablo debelo kao dvije muške nadlaktice na mjesto slomljenog kotača.

Kočija se nije više nagnjala na stranu i težina je bila bolje podijeljena na kotače.

Tako je trebalo izdržati deset milja do prve postaje.

— — —
U sumrak su se približili postaji i zaustavili se stotinjak metara pred ulazom.

Šefa postaje našli su kako leži u blizini obora licem prema zemlji.

U oboru su stajali konji poštanske službe.

— Još su ovdje — rekao je Jack Oates. — Pazite da vas se ne dočepaju.

Rosy, koja je sjedila do njega, pažljivo ga je promatrala. Kakvog li čovjeka, mislila je po stoti put. Kakvog li čovjeka! Taj je bez prestanka u situacijama iz kojih bez revolvera nema izlaza. Jedne ubija da bi druge spasio i pri tom je sam u najvećoj opasnosti, proljevajući tuđu i svoju krv za one koji se smatraju nevinima i nazivaju poštenim građanima.

Predao joj je uzde.

— Bez kotača ne možemo izdržati četrdeset milja do Red Mesa Cityja — rekao je. — Nemamo drugog izbora...

Teško je uzdahnulo, skočio s kola i zaputio se lagano i oprezno prema postaji.

Rosy i djevojke su gotovo bez daha buljile za njim. Bilo im je jasno da su bez njega izgubljene.

Prišao je mrtvom službeniku postaje, nogom ga okrenuo na leđa i pošao dalje.

Uto su se pojavila trojica Apaša. Jedan je izišao iz kuće, drugi je provirio iza ograđenog bunara, a treći je izišao pred žitnicu na drugoj strani dvorišta.

Došli su tiho, bez napadačkih krikova i brzo, kako to samo Apaši znaju: iz pokoljenja u pokoljenje su se učili

kako valja napadati u pustinji gdje nema zaklona. Možda su htjeli ženama pokazati da su sposobni brzo i tiho ubiti ili uhvatiti jedinog njihovog zaštitnika. Prišli su s tri strane, držeći spremne puške i noževe. Jedan je od njih držao spreman revolver. Taj je prvi stradao, pogođen metkom iz revolve-
vera Jacka Oatesa. Jack Oates je izvlačio revolver brže nego što je to ljudsko oko moglo slijediti, a pogoci su mu bili brzi i točni. I druga dva napadača pala su pogođena. Jedan od njih je u padu pokušao pogoditi nožem brzog strijelca, no bez uspjeha. Pobjednik je prišao svakome od trojice da provjeri jesu li mrtvi, nakon čega se zaputio prema kočiji.

Žene su ga gledale još ukočene od straha. Sve što im se odigralo pred očima izgledalo je kao ružan san, a bila je stvarnost; u dvorištu su ležala trojica mrtvih Apaša i službenik postaje.

Jedna od njih je zaplakala.

Jack Oates se popeo u kola i uzeo uzde iz Rosinih ruku.

— Jack — izustila je i pogledala ga duboko u oči.

— Taj prokleti revolver ipak služi nečemu — rekao je gotovo osorno. — Nadam se da će mi momci iz Red Mesa Cityja biti zahvalni što vas žive i zdrave dovodim k njima. Potapšat će me po ramenu i pozvati na piće.

U glasu mu se osjetila gorčina.

— Nemoj tako, Jack — rekla je Rosy dok je uvezio kola u dvorište postaje. — Spasio si nam život. Zar to nije bio dovoljan razlog za borbu?

Zaustavio je kola i pogledao je sa strane. Nasmiješio se.

— Naravno, Rosy — rekao je. — Za tebe i za tvoje djevojke uradio bih to u svako doba. |

II

Oko ponoći su ugledali Red Mesa City.

Grad je bio okružen logorištima, rudnicima i parcelama dodijeljenim

kopačima zlata. Svugdje su gorjele vatre.

Red Mesa City ležao je, naime, na vrlo povoljnom mjestu, u dolini omeđenoj sa četiri brijega, a bio je središte takozvane »Zlatne zemlje«. Ovdje je život započinjao tek nakon ponoći. Grad je već odavno bio na zlu glasu.

Iz kola su promatrali osvijetljeni grad.

— Čekaju li na vas? — upitao je ozbiljno Jack Oates.

— S kime si sklopila ugovor, Rosy?

— Ni s kime — odgovorila je kratko. — Nećemo više biti ni o kome ovisne. Osnovale smo vlastiti lokal. Poslala sam Petea McLaurela da za nas unajmi »Mesa Palace«. Najbolje je da nas odmah odvezeš tamo.

Pogledali su se na mjesečevom svjetlu.

— A ti? — upitala je. — Je li opet riječ o divljem gradu koji kupuje tvoju revolverašku vještinu, da bi ti njome mogao braniti dobro od zla?

Lijeno je držao uzde u ruci i buljio u svjetla grada. Rosy ga je promatrala ali nije mogla pogoditi što misli. No instiktivno je osjećala da oklijeva.

— Mogao bi meni pomoći — rekla je. — Pete McLaurel je ostario, neće moći obuzdati divlje momke u ovom gradu. Ti bi mi bio od pomoći. Za nekoliko godina skupili bismo dovoljno da pođemo na Zapad i uzgajamo breskve u miru, tišini i sigurnosti, o čemu oboje već odavno sanjamo.

Lagano je kimnuo.

— Rosy — rekao je — ti znaš da smo oboje prekleto ponosni, ti...

— O tome smo već dosta često razpravljali — rekla je kratko. — Poznavala sam dosta muškaraca, Jack, čak sam mislila da neke od njih volim, što nije bila istina. S tobom je drugačije. Sigurna sam u to. Ali život s tobom, takav kakav ti vodiš, za mene je neprihvatljiv. Imala sam prilike vidjeti kako ležiš krvav na podu i to tako krvav da se činilo kako nikada više nećeš ustati. Znam i to da imaš zbog svog šerifskog posla, neprijatelja napretka. Da sam bogata i da možemo otići negdje daleko...

Rosy je zašutjela, a Jack je odmah-
nuo glavom.

— Tako je to — promrmljao je. — Ti mene nećeš siromašnog, a ja neću tebe bogatu. Oboje smo tvrdoglavi, Rosy.

Nije odgovorila. Samo je lagano uzdahnula.

Krenuli su u grad.

Približavajući se, čuli su vrevu. U gradu je bilo tako živo i veselo, da je događaj s Apašima izgledao posve nevjerojatan. No to je oduvijek bila zemlja oštarih suprotnosti, počevši s klimom — dani su ovdje bili vrući, a noći vrlo hladne.

U susret su im došla kola puna pijanih rudara koji su vikali i mahali bocama. Jedan je bacio praznu bocu prema poštanskoj kočiji. Čuo se prasak razbijenog stakla.

— To je dakle, grad koji ti moraš ukrotiti — rekla je Rosy oporim glasom. — Ovi momci što su upravo prošli bezazlena su dječica u odnosu na gradske vukove i tigrove...

— Znam, Rosy — odgovorio je. — Ne zaboravi da će baš svi isti biti i kod tebe kao gosti i da ćeš se potruditi da im uzmeš što više novaca i zlata. A oni koji se smatraju poštenima i dobrima izbjegavat će te i prezirati, kao i mene. To smo već doživjeli po drugim gradovima i logorištima. Do davala, Rosy, čemu jadikovati?

— Nikada ne jadikujem — rekla je hladno. — Meni je to posljednji put, kunem ti se, Jack. Otići ću na obale lijepog Pacifika, onamo gdje rastu stabla s breskvama. Breskve pakiraju u konzerve i šalju ih po cijelom svijetu zar nisi čuo o tome, Jack?

— Da — rekao je. — Čak sam jednu takvu konzervu otvorio nožem i pojeo. Izvrsno je prijala. I...

Pričali su o svemu i svačemu samo da izbjegnu nespornu i eventualnu svađu. Za jedno i drugo ovaj je grad predstavljao neku vrst čudovišta s kojim će se morati saživjeti.

Jack Oates ga je prvo morao ukrotiti, da bi mogao nositi zvijezdu, a Rosy Mullen mu se morala prilagoditi da bi mogla izvući iz njega novac, budući

da je, kao i ostale djevojke, svu ušteđevinu uložila u lokal.

Oboje su znali što ih čeka, pa su se trudili da pričaju o bilo čemu drugome, možda o nečem lijepom, kao na primjer o breskvama i konzervama...

Tako su ušli u grad. Pojavile su se kuće, dućani, saluni, igraonice, hoteli. Pred salunima su se skupljali žedni rudari i kopači zlata. Sa strane su posvuda stajali vezani konji, mazge, kola. Glazba je odzvanjala sa svih strana.

Jedan gutač vatre izvodio je svoju točku, a njegova žena je skupljala novac.

Nedaleko od njega drugi je artist hodao po žici u zraku.

Iza svakog ugla su izranjali pijanci.

U međuvremenu su ljudi shvatili da su kola puna djevojaka.

— Hura, momci, stigla je crvenokosa Rosy s njenim zlatnim anđelima! Stigle su nam najljepše djevojke Jugozapada! Pogledajte to, momci!

Rosy Mullen je proklinjala njih i njihovu viknu.

— To je McLaurelovo djelo! Pobrinuo se da naš dolazak bude razvikan na sve strane svijeta...

— To spada u vaš posao — prekinuo ju je. — Već sutra će vam lokal, biti krcat usprkos skupim ulaznicama, gospodo!

U glasu mu je bilo gorčine.

Stigli su do »Meda Palacea«. Prostor do ulaza i među prozorima bio je oblijepljen šarenim plakatima na kojima su se mogle vidjeti djevojke golišavih nogu. Preko plakata, ukoso, pisalo je: »PARISKE NOĆI dočaravaju vam Rosy Mullen i njene ljepotice.«

Jack Oates je progutao slinu.

Kad je zaustavio kola, iz kuće je izašla grupa svirača koji su odmah počeli svirati.

Muškarci su nailazili sa svih strana.

Pojavio se i Pete McLaurel, koji je ovaj doček pripremio i satima čekao na dolazak žena. Pozdravio je kratko Jacka Oatesa, kojega je otprije poznavao, te spustio Rosy s njenog visokog sjedala.

Nastala je opća zbrka.

Jack Oates je ostao mirno sjediti, čekajući da djevojke siđu, a onda je iznio prtljagu iz kola.

S visokog kočijaškog sjedala pogledom je obišao grad, posebno tamne kutove i male uličice.

Znao je: čim postane šerifom ovoga grada, neće više moći sebi dopustiti da sjedi kao meta na visokom vozačkom sjedalu, da će iz uskih uličica vrebati na njega opasnost. Značka će mu donijeti nove neprijatelje, a ni stari ga još nisu zaboravili.

Mučno mu je bilo već pri pomisli na to. No to je njegov život. Tamo unutra, u »Mesa Palaceu«, Rosy očekuje slična sudbina. Nikada neće biti sretni zajedno, nikada. Zbog ovoga nikada!

Okrenuo je kola i zaputio se prema pošti. U dvorištu pošte dočekao ga je noćni čuvar.

— Tko ste vi? — upitao je. — Ovim kolima inače upravlja Jesse Rawlins...

Iz kuće je izišao njegov šef sa svjetiljkom u ruci.

— Pobrinit ću se za konje — rekao je čuvar. — Hej kakvo je to kljuse?

— To je moj konj — odgovorio je Jack Oates. — Vozača su ubili Apaši u blizini jedne postaje pedesetak milja odavde. Sam ću se pobrinuti za svoga konja.

Poštanski je službenik poznao Jacka Oatesa iz drugih gradova.

— Pa kako si? — upitao ga je, prišao bliže i podigao svjetiljku da ga bolje vidi. — Tebe je, dakle, Bannerhan pozvao ovamo da pripitomiš ovaj divlji grad. Što se dogodilo s vozačem?

Jack Oates je još jednom sve točno ispričao, uzeo sedlo iz kola, stavio ga na konja i zaputio se prema konjušnici preko puta pošte.

Izmijenio je nekoliko riječi s konjušarom, uveo konja u konjušnicu, našao prazno mjesto i počeo se brinuti oko konja, polako i mirno, kao da je cijela noć pred njim.

Kad je završio, pojavio se stari iskrivljeni konjušar.

— Kako dugo ostajete? — upitao je.

— Jeste li vi konjušar ili vlasnik? — upitao je Jack Oates tapšući konja.

— Ja sam John Tate. Konjušnica je moje vlasništvo. Niste li vi Jack Oates?

— Vidim da ovdje čekaju na mene — odgovorio je gotovo srdito.

— Ja o tome znam jer sam član gradskog vijeća — odgovorio je malen — iskrivljen čovjek iz čijih je očiju izvirala energija. — Kad vas je Paul Bannerhan predložio za šerifa, ja sam se odmah složio.

Jack Oates ga je pozdravio i pošao prema izlazu. Otvorio je vrata, pa se još jednom okrenuo da upita nešto Johna Tatea. Istog časa vani je odjeknuo pucanj. Metak je probio drvo poluotvorenih vrata i prozujao kroz konjušnicu.

Jack Oates se sagnuo, jednim udarcem otvorio vrata i skočio u dvorište znajući da strijelac mora ponovo napuniti pušku.

Opet se čuo pucanj, ovoga puta iz druge puške.

Malo zatim Jack Oates je spazio pred sobom silhuete dvojice muškaraca. Zapucao je dva puta ležeći na pčdu i oba je puta pogodio.

Podigao se i pošao prema pogođenima. Za njim je došao Tate.

— Imaš prokletu sreću, pasji sine — izustio je čovjek na samrti. — No jednom će te netko od nas ubiti.

— To su braća Hilderee — rekao je Jack Oates. — U Nogalesu sam im skinuo brata sa sedla jer... no sad nije važan razlog. Htjeli su se osvetiti. Na žalost, uvijek ima netko tko želi osvetu. Mislim — promrmrljao je i okrenuo se prema Johnu Tateu — da ovog puta neću prihvatiti posao šerifa. No želio bih to sam saopćiti Bannerhanu. Gdje ga mogu naći?

III

Visoki Bannerhan mogao se prepoznati između tisuću drugih muškaraca.

Igrao je poker. Četvorica su već bila izvan igre, a peti se odlučivao za sljedeći potez. Taj peti bio je odjeven

kao inženjer rudnika, no po zlatnom satu i prstenu na malom prstu dalo se zaključiti da je vlasnik jednog od bogatijih rudnika.

— Odlučio sam se na sve ili ništa — rekao je. — Što vi možete ponuditi, prijatelju?

Paul Bannerhan je buljio u hrpu novca i kesice zlata na stolu.

— Postaje napeto, jer mi smo pravi igrači, igrači koji idu na rizik, nije li tako, Matte Carringtone?

— Tako je, Paule Bannerhane. Znam da već odavno hoćete moj rudnik. A koji ste vi ulog spremni dati, naravno u vrijednosti mog rudnika? — upitao je glasom iz kojega se moglo osjetiti da ga igra uvelike zabavlja.

Bannerhan je namršio čelo i duboko se zamislio.

— Kao ulog stavljam svoje poduzeće za prijevoz tereta — naglo je odgovorio.

Matt Carrington se još jednom zamislio i pri tom lagano lupkao vršcima prstiju po svojim pet karata. Igrali su, naime, najjednostavniji poker.

Bannerhan je strpljivo čekao, podigao pogled prema zainteresiranim licima prepoznao Jacka Oatesa.

U međuvremenu se Matt Carrington odlučio da povuče ulog. Instinkt iskustvenog igrača pravovremeno ga je upozorio da se povuče.

— Ne — rekao je. — Ne bih bio pravi čovjek za tvoje poduzeće, a ionako imam dosta posla oko rudnika. No ipak bih želio vidjeti kako bi partija završila. Evo, ja sam imao četiri karata.

Bannerhan se od srca nasmijao i bacio karte tako da su ih svi oko stola mogli vidjeti.

Gledaoci oko stola ostali su bez riječi, jer među kartama nije bilo ni jednog jedinog para.

— I vi, Carringtone, niste zamijetili da blefiram! — uzviknuo je i s užitkom se nasmijao. — Revanš može biti kad god zaželite. Ovoga ste puta izgubili gotovo deset tisuća, no ostao vam je vaš lijepi rudnik.

Gledaoci i suigrači su se počeli razilaziti, a Bannerhan se obratio Oatesu.

— Pa dobro nam došao — rekao je. — To treba proslaviti! Podi sa mnom, ovdje sam ja gazda.

Odveo ga je do vrata koja su vodila u privatne prostorije.

— Ovamo — rekao je. — Ovo je spirala velikog vuka!

Pustio je Oatesa da uđe prvi. Soba u kojoj su gorjele dvije svjetiljke bila je raskošno uređena. Oates je tako zamišljao namještaj u staroj Španjolskoj ili Francuskoj. Sve je u sobi bilo nabavljeno komad po komad, i to prvorazredne izrade.

Bannerhan je iz skupocjene kristalne boce natio dvije čaše.

Pogledali su se.

— Pijmo u naše ime i za našu budućnost — rekao je Bannerhan.

Jack Oates je prvi ispraznio čašu. Bannerhan ga je, naravno, ponudio odličnim pićem, pravim starim škotskim viskijem. Ipak je odbio drugu čašu. Ogledao se po sobi i rekao:

— Oduvijek si znao živjeti, Bannerhane.

— Točno, no za tebe to, na žalost, ne vrijedi, prijateljičino, što je naravno šteta.

Zašutio je i zagledao se u Oatesa. Nakon kraćeg oklijevanja rekao je:

— Mislio sam o tebi i zaključio da ti je vjerojatno dosadio sirotinjski život, pa sam te pozvao da ti ponudim dobar posao. Ovdje možeš još jednom, i to posljednji put, biti šerif.

Zašutio je i stao motriti Oatesa koji je šutio i čekao.

— Na početku si bio običan revolveraš kojemu je dosadilo biti kauboj i kojega je zabavljalo da nosi zvijezdu. Ispunjalo te zadovoljstvom da braniš dobre od zlih i nadao si se da će ti dobiti, vrijedni i siromašni ljudi udijeliti priznanje, poštovanje i prijateljstvo, primati te kao korisnog člana u svoje takozvano društvo. No ti si se, naravno, prevario. Oni su samo trebali zaštitnika da ih brani od ostalih zvijeri. Za njih si proljevao krv, ubijao i stvarao sebi neprijatelje. Čim si jedan takav divlji grad doveo u red, došla su nova vremena i ti više nisi bio potreban. Poklonili su ti zlatni sat s posvetom i iza-

brali novog šerifa, jednoga od čestitih građana, pripadnika svojega društva. Isto se dogodilo u svakom gradu. zar ne?

To je pitanje bilo oštro, pomalo zajedljivo, s primjesom omalovažavanja.

Jack Oates ga je pogledao i spustio glavu.

— Tako je — promrmljao je. — Iako sam branio slabe i kukavice, postao sam zbog njih neka vrst ubojice. Čim bi nastao mir, moja bi ih prisutnost podsjećala na njihov kukavičluk i ja sam morao otići.

Paul Bannerhan je bio zadovoljan ovim odgovorom.

— Ovdje će biti drugačije — rekao je. — I oдавде ćeš jednoga dana morati otići, ali bar ne kao sirotinja, već kao bogat čovjek.

Opet su se pogledali.

— Ne — rekao je Jack Oates. — Tek što sam stigao u grad — izgovorio je polagano i s gorčinom — već su me pokušali ubiti. Braća Hilderee su me prepoznala, a možda su čak čekala na mene. Sasvim sam slučajno izbjegao prvi metak. Morao sam ih ubiti da bih spasio život. John Tate mi je svjedok.

Paul Bannerhan je natočio sebi još jednu čašu.

— Grad i provincija Red Mesa puni su bandita — rekao je. — Ovdje ćeš steći još više neprijatelja, a i tvoji stari protivnici pojavit će se kad se proširi vijest da si ovdje šerif. No koliko znam, ti se nikada nisi bojao neprijatelja. Ovdje bi osim toga imao dva odlična čovjeka koji bi ti pouzdano pokrivali leđa. Dovedeš li ovaj grad u red, plaćat ću ti tisuću dolara na mjesec uz stan i hranu.

Jack Oates nije odgovorio. Pogledao je Bannerhana i pri tom mislio kako je do sada kao šerif malo zaradivao, tako da mu je cijela uštedevina iznosila jedva tisuću dolara. Bio je zadovoljan s malim zaradama, jer se uvijek ponovo nadao da će ga zadržati u gradu i ponuditi mu stalan posao. No građani su htjeli što brže zaboraviti i njegove i neugodna stara vremena.

To je, međutim, bila posve drugačija ponuda.

— Tisuću dolara — promrmljao je.

— I lijepa soba, dobra hrana, besplatno piće, cigare, konjušnica, sve besplatno... — dodao je Bannerhan i ponudio mu otvorenu kutiju sa cigaretama.

Jack Oates je uzeo jednu cigaru, odgrizao vršak i ispljunuo ga na skupljeni sag.

— Previše si nesiguran, Paule — promrmljao je. — Igraš, blefiraš, jednom ćeš izgubiti igru i glavu. Onaj poker večeras s Mattom Carringtonom... ta nisi imao ni jednog jedinog para... ne razumijem čemu to.

Paul Bannerhan se opet od srca nasmišljao.

— Moram ti odati važnu tajnu, Jack — progovorio je — koju zna samo nekoliko ljudi u gradu. Carringtonov rudnik ne vrijedi ni jednog jedinog centa, no ipak ga nije mogao meni prepustiti jer je zlato koje tobože dolazi iz rudnika zapravo ukradeno, to jest krađu ga za njega banditi i donose u rudnik. Topionica koja pripada rudniku pretlače zlato u šipke koje se šalju u prodaju. Carrington želi zagospodariti gradom, naravno i mojim imetkom. Naša partija pokera bilo je najobičnije čarivanje. Sad ti je stvar jasnija.

Jack Oates je lagano kimnuo. Jasno mu je i to da će se događaji odvijati po istoj staroj shemi koja je vrijedila i za druge gradove.

— Trebam tvoju pomoć — rekao je Paul Bannerhan. — U ovom sam gradu mnogo investirao i želim tu ostati i dalje raditi. Grad ne smije pasti u ruke bandita. To se tiče i zemlje izvan grada. Izgubim li grad, gubim sve, razumiješ li? Potreban mi je šerif koji je na mojoj strani.

— A što je sa članovima gradskog vijeća? Na čijoj su oni strani?

Bannerhan se zadovoljno nasmijao.

— Oni su moji — rekao je. — Prista-
ješ li ili ne?

Jack Oates je prišao stolu i natočio još jednu čašu. Popio je gutljaj i još jednom razmislio o toj ponudi. Dosad je ukrotio tri grada: jedan u Nevadi, drugi u Koloradu, treći u Kansasu. Gradovi u Nevadi i Koloradu bili su, kao i Red Mesa City, gradovi kopača

zlata. Bio je osim toga pratilac poštanskih kola između El Pasa i Santa Fea, zaštitnik jednog udruženja govedara u Teksasu i šerif u provinciji zapadno od Pecosa.

Uvijek se uporno borio za zakon i pravdu, pri čemu je zaradio brojne ožiljke koji ga podsjećaju na te dane. Tako je stvorio sebi cio niz neprijatelja, a prijateljima ni traga. Paul Bannerhan mu je jednom pomogao i štitio mu leđa. Zato mu je još dužnik. No trenutno ga je više zanimala svota od tisuću dolara, što je značilo da bi za šest mjeseci mogao kupiti ranč.

Ispraznio je čašu.

— Prihvaćam posao — rekao je. — Moram li položiti zakletvu?

— Obećat ćeš nama, gradskim vijećnicima, da ćeš štititi grad i građane od nasilja. Ja sam ovlašten da ti predam zvijezdu. Naš ju je čovjek lijepo izradio, i to od pravoga srebra. Evo je! — rekao je i izvukao zvijezdu iz ladice pisaćeg stola.

Jack Oates ju je uzeo u ruku i pažljivo promatrao. Paul Bannerhan mu je pri tom mogao čitati misli.

— Moraš već jednom početi misliti na sebe — rekao je. — Mi želimo da se ovaj grad razvija, da se kotrlja dolar i da se toči viski, ali nikad ne smijemo izgubiti kontrolu nad njim, nikad! To je sve. Stanovat ćeš u hotelu koji je moje vlasništvo. Čekaju te ured i zatvor sa tri ćelije. Dobit ćeš pisara za ured i dva pomoćnika koji će ti uvijek pokrivati leđa i izvršavati sve tvoje zapovijedi. To su Johnny Haggerty i Stapp Duane. Cijene te i brzi su na revolveru kao ti i ja. Imaš li pitanja?

Jack Oates je odmahnuo glavom. Pričvrstio je zvijezdu.

— Najbolje da odmah počnem — rekao je. Što prije to bolje.

Izišao je.

U igračnici nitko nije obratio pažnju na zvijezdu.

Drugačija je bila situacija u sali za zabavu, gdje je do rana jutra bućio najmanje jedan orkestar i gdje se za dva dolara mogla iznajmiti djevojka za ples.

Žedni ljudi nanizali su se za dugačkim šankom. Jedan je od njih snažnom rukom uhvatio Jacka Oatesa za rame.

— Gle, gle — rekao je pijano.

Okrenuo je Jacka Oatesa i prstima dotaknuo srebrnu zvijezdu. Iako je bio pijan, ovaj golemi mornak dobro je znao što radi. S mukom ali glasno počeo je čitati slovo po slovo:

— Š-e-r-i-f! Ohoo, momci, pa to je šerif. Ovaj je grad dobio šerifa! Gledajte, tu stoji pred vama! Radujte se! Živio šerif!

Momci iz njegovog društva počeli su klicati i vikati. Vidjelo se da spremaju grubu šalu na šerifov račun. Takvi mogu u pijanom stanju biti opasni. Žele se pokazati važnima, činiti grube šale i pokazati šerifu već pri prvom susretu da je on za njih najobičniji klaun. Počeli su ga tapšati po ramenima i leđima, a jedan je od njih uzeo sa šanka gotovo punu bocu i zaurlao oduševljen svojim pothvatom:

— Sad ćemo ga napiti, momci, i to tako da će mu i iz ušiju teći! Hoćeš li dobrovoljno ili...

Svi u sali promatrali su tu novu zabavu.

— A ako neću? — mirno je upitao novi šerif.

Zaurlali su od oduševljenja. Jedan od njih, grdosija od čovjeka, preuzeo je bocu i najavio:

— U tom slučaju bit ćemo smrtno uvrijeđeni, zabit ćemo ti je u grlo, pa ćeš piti tako dugo dok ništa više u tebe ne bude moglo ući!

Cerio se i pružio bocu Jacku Oatesu.

Ovaj je uzeo flašu i popio gutljaj jeftinog i lošeg pića koje je u usporedbi s plemenitim viskijem bilo više nego užasno.

— Ispiti! Ispiti sve dok se ne ciedu iz ušiju! — naredio je grdosija, a društvo je urlalo.

No tada im je Jack Oates pokazao što znači šerif jednoga divljeg grada i što još sve moraju naučiti. Bocom, koja mu je poslužila umjesto toljaga, udario je grdosiju po glavi. Iskoristio je zabunu njegovih drugova, uhvatio dvojicu za kosu i udario ih glavom o

glavu. Četvrtom je svom snagom stao na nogu i pri tom izvukao revolver te ih njime stao udarati po glavama. Onaj kome je stao na nogu poskakujući je pobjegao prema izlazu.

U salunu je zavládala tišina.

Petorica su ležala na podu, a jedan je pobjegao.

Svi su buljili u šerifa koji se zaputio prema izlazu.

Netko je povikao:

— Pa to je Jack Oates! Maloprije je ubio dvojicu u konjušnici! Pazite se, momci, revolveraša Oatesa, taj će pripitomiti ovaj grad!

Zavládala je opća tišina, neprijateljska tišina.

Kod izlaza se Jack Oates okrenuo i rekao: — Razmislite pravo, momci, zar sam smio dopustiti da prave budalu od mene? Šala i zabava moraju imati granice, razmislite o tome, a ja vam obećajem da ću od Red Mesa Cityja napraviti pristojan grad.

Kad je izašao u noć, uhvatio ga je strah. Znao je da će zbog promjene svjetla nekoliko sekundi biti gotovo posve slijep, što je u njegovoj situaciji bilo više nego opasno. Uvijek se bojao situacija u kojima je bio posve nemoćan da se brani.

Išao je uz kućni zid i pričekao da mu se oči naviknu na tamu.

Grad se polako praznio. Kola s pijanim rudarima odlazila su prema logorištima. Odlazili su i jahači i pješaci.

Pijanci su posrćući nestajali u malim uličicama tražeći kuće sa crvenim svjetlom.

Jack Oates je razmišljao o događaju u salunu. Bio je grub, no drugog izbora nije imao. Da je pokušao riječima riješiti situaciju, smatrali bi ga slabim, a to se nikako ne smije dogoditi šerifu koji želi držati grad u svojim rukama. Pripitomiti će i ovaj grad, pa i ti. No ovoga puta to će se isplatiti.

Zaustavio se u glavnoj ulici.

Jedan se pijanac pokušao popeti na onja, što mu nikako nije uspijevalo. Oates mu je prišao, uhvatio ga za ovratnik i podigao na noge.

— Probaj još jednom — rekao je. — Ovoga puta će ti uspjeti. Ja ću ti pomoći.

Popeo ga je u sedlo, odakle mu je pijanac zahvalio ljuljajući se.

— Mnogo hvala, prijateljčino — jedva je sastavio riječi. — Moja žena i sedmero djece sjećat će te se uvijek.

Odjahao je pjevajući: «Još jednu je dušu spasila rakijaaaa...»

Jack Oates je pošao dalje i malo zatim naišao na korito s vodom u koju je drugi neki pijanac uronio glavu da se otriježni. No pri tom je izgubio ravnotežu i upao u vodu do pojasa, mašući mahnuo nogama. Oates ga je uhvatio za ovratnik, na vrijeme izvukao i pošao dalje.

Pred vratima jednog saluna dočekao ga je već poznati prizor: grupa ljudi sa zaletom je ubacivala nekoga jadnika unutra, da bi ovaj časak zatim izletio opet van; tako se to ponavljalo bez prestanka.

— Prestanite s time, momci — rekao je. — Vidite da ne može više izdržati.

Stali su i u čudu ga pogledali. Opazili su srebrnu zvijezdu.

— Zar ovdje šerif? — upitao je jedan.

— A što da radimo — dodao je drugi. — Tamo unutra je neki tip koji sve baca van. Naš Jube se kladio da će toga tipa pretući, pa mu, eto, pružamo priliku za to.

— Pustite mene — odgovorio je Oates.

Otvorio je vrata i ušao. Unutra je stajao gorostas koji se poradovao novom došljaku.

— Ja sam Chippoway, veliki Chippoway, kojega nitko ne može oboriti, čak ni ova zvijezda.

Bio je odlično raspoložen za tučnjavu i nije imao nikakve namjere da se smiri, makar bila riječ i o šerifu.

Ljevicom je htio pogoditi Oatesa u trbuh, pa desnicom u glavu, no oba je puta promašio, jer je Oates imao odlične reflekse. Šerifov jak i nemilosrdan udarac pogodio ga je u predjelu jetre, što je čak i za toga gorostasa bilo previše. Izletio je ledima kroz vrata, isto

onako kao i njegov prethodnik Jube, urlajući od bola koji mu je oduzeo cijelu desnu stranu.

Šerif ga je podigao i odvuкао do prvog korita s vodom.

— Sad možete ući — rekao je momcima pred vratima.

Ovi su u čudu sa strahopoštovanjem buljili u njega. Jedan od njih je svečano izjavio:

— Pit ćemo u vaše ime, šerife!

Ušli su, oduševljeni i puni poštovanja prema pobjedniku, jer za te je ljude jedino mjerilo bila tjelesna nadmoć.

Jack Oates se vratio do premlaćenog diva. Sjedio je na rubu korita i držao se za desnu stranu.

— Ti se, prijatelju, kad udaraš, ne šališ. Jesi li ti zbilja šerif u ovom ušljivom mjestu?

— Čuj me, Golijate — rekao je Jack Oates, me obraćajući se na njegove riječi. — Tri dana i tri noći zabranjen ti je pristup u ovaj grad. A sad se gubi! Jesmo li se razumjeli?

U glasu mu se osjećalo da gubi strpljenje.

Chippoway ga je znatiželjno pogledao. Ustao je još se držeći za desnu stranu.

— Dobro — rekao je. — Cijenim svakoga tko me pretuče na pošten način. — Skidam ti šešir, šerife, i želim ti mnogo sreće.

Otišao je vukući nogu i držeći se za desnu stranu.

Gledaoci su se počeli razilaziti.

Jack Oates je s gorčinom uzdahnuo i umočio ruke u korito s vodom. Ljutio se na sebe što ne čuva bolje ruke o kojima ovisi njegova revolveraška spretnost i na kraju krajeva vlastiti život. Uhvatila ga je mučnina pri pomisli da će se slične scene ponavljati svake noći, jer nije lako držati pod nadzorom grad koji mora ostati divlji i grešan u izvjesnoj mjeri da bi se obrtao dolar i zlato u prašini i grumenju, da bi se pilo, igralo i odlazilo u barove i bordele.

Da bi uspio postići tu ravnotežu, morao je grubim pojedincima pokazati da je jači.

U mislima je proklinjao taj svoj posao. U jednom trenutku to mu se učinilo besmislenim i gotovo je odlučio odustati, no istovremeno se sjetio budućnosti koja ga u tom slučaju očekuje. Dosadašnjim poslovima, koje je godinama obavljao, mogao je uštedjeti jedva tisuću dolara, iako je skromno živio. A ovdje mu se nudilo svakog mjeseca tisuću dolara. Kad bi izdržao barem šest mjeseci.

Uspio je potisnuti zlovolju. Obećao je samome sebi da će mu to biti posljednji takav grad.

Nastavio je koračati po gradu. Bilo je važno da svi doznaju da Red Mesa City ima šerifa.

Da bi uspio, morao je u gradu steći naziv nepobjedivog. Odlučio je da sutra dan isti obilazak grada ponovi na konju, makar će se pri tom izložiti opasnosti, jer je šerif u sedlu odlična meta... Jack Oates je vrlo dobro poznavao ljude s kojima će dolaziti u sukob, znao je da se taj rizik isplati: šerif u sedlu doima se snažno, a kad zapovijedi dolaze odozgo, nije ih potrebno više puta ponavljati.

Paul Bannerhan mu je, osim toga, dodijelio dva pomoćnika koji će mu štititi leđa. U Paula Bannerhana imao je povjerenja.

Uopće, Paul Bannerhan mu je služio kao primjer kako u životu treba raditi da bi se visoko popeo. Dok je on, Jack Oates, uvijek mislio da je dužan služiti društvu, Paul Bannerhan je zaradivao novac. Tako je stekao poduzeće za prijevoz pošte i tereta i bio prvi čovjek u gradu.

Došao je do »Mesa Palacea«, gdje je bila Rosy sa svojim djevojkama.

Osjetio je želju da je vidi. Bio je siguran da poslije dolaska, baš kao i on, nije otišla spavati, već se odmah bacila na posao. U tom su pogledu bili veoma slični.

Prije nego što je ušao, ogledao se. Dućan iza njega bio je u tami. Bila je to kožarića u kojoj su se mogle kupiti male kožnate kesice za zlato u grumenju ili u prašini od fine mekane kože, a sličile su na platnene vrećice za duhan.

Grad se još praznio. Prema izlazu se kretala kolona jahača, pješaka i kola svih vrsta.

U gradu je, po njegovu mišljenju, te noći bilo između dvije i tri tisuće ljudi, a ukupna je zarada, kao što je to normalno u rudarskim gradovima, bila dvadeset puta tolika.

Gorko se nasmiješio pri pomisli da pretežni dio te svote završava u Bannerhanovu džepu. U usporedbi s time njegovih je tisuću dolara bilo malo, s obzirom na to što se od njega tražilo.

Jedan od jahača obratio mu se u prolazu:

— Ono maloprije odlično ste izveli, šerife. Pitam se što kanite poduzeti protiv varalica na kartama.

Jack Oates je znao da će i u ovom gradu imati posla s varalicama na kartama, možda čak sa cijelim udruženjem.

Našao se pred ulazom u »Mesa Palace«.

— Ne puštamo više nikoga unutra, šerife. Danas je ovdje bila prava navala. Djevojke su odlične. Pročut će se već nakon prvog nastupa. Siguran sam da će sutra navala biti još veća i da ćemo ulaznice morati prodavati dan prije.

Momak je sjao od radosti.

Jack Oates ga nije poznavao, ali je bio siguran da ga je doveo Pete McLaurel, Rosyn stari partner, savjetnik i pomagač.

Pete je u mladosti bio boksač, no čini se da je i unatoč tome sačuvao bistar um i sposobnost za organizaciju posla.

Oates je ušao.

U sali su bili samo još nekoliko pijanaca, svirač klavira i jedan dugonogi plavi kauboj koji je uz polupraznu čašu zavijao kao vuk na mjesecini.

Jedan od pipničara, koji je ispirao posljednje čaše, nagnuo se preko šanka i obratio Oatesu:

— Prava je sreća što ste naišli, šerife. Šefica nam je rekla da ste vi ovdje postali šerif i da vam budemo pri ruci. Onaj teksaški vuk tamo dere se i nema namjere da prestane. Kaže da mora vježbati jer sutra ovdje želi na-

stupiti kao pjevač, a kao honorar traži poljubac od šefice. Ime mu je Joseph Philldarlik. U stanju je metkom izbiti muhi oko, pa se nitko ne usuđuje prigovoriti mu.

Jack Oates se nasmiješio. Pipničar mu je natočio piće iz posebne boce. Istog je časa Jack osjetio da je gladan kao vuk. U ormariću uz šank našao je nekoliko tvrdokuhanih jaja i dva krasavca. Počeo je jesti. Cijelu večer i noć nije imao prilike za to.

Kauboj je još zavijao.

— Ovo se zaista ne da izdržati — promrmljao je Jack Oates.

Uzeo je čašu s viskijem koji ni po čemu nije zaostajao za Bannerhanovim. Sa čašom u ruci prišao je »pjevaču«. Ovaj je odmah prestao pjevati. Iako pijan, pripremio se za napad.

— Hej, pa ti si šerif! — rekao je. — Nemoj misliti da ćeš me natjerati da prekinem pjevati. Sutra ja ovdje imam glavnu točku, pa moram vježbati. Ja sam Joseph Philldarlik iz Alama i nitko mi ne može narediti da prestanem pjevati...

Iako mu se jezik zaplitao, uspio je to izgovoriti bez mucanja. Bio je jedan od onih koji su, iako pijani, bili donekle i trijezni.

— Izvršno pjevaš — obratio mu se šerif. — Čovjek bi te mogao uvijek nanovo slušati. Donio sam ti čašu izvrsnog pića da osvježiš svoje zlatno grlo. Probaj, što čekaš!

Teksašamin se zabulljio u čašu. Iako pijan već je po boji prepoznao da je riječ o dobrom viskiju.

— Ah — rekao je — ja sam navikao na jeftinu rakiiju, no čast mi je da mi jedan pravi pravcati šerif nudi plemenito piće.

Uzeo je čašu, s užitkom pomirisao i ispraznio količinu od tri dvostruka viskija.

— Aaaaa — izustio je blaženo.

Zakolutao očima i srušio se kao odsječeno stablo. Oates ga je u padu uhvatio.

— Eto vam ga — rekao je i čuo Rosy kako se smije.

Predao je pijanca konobaru i klaviristu, pa se okrenuo prema Rosy koja

se pojavila na vratima pokraj pozornice. Kad je ugledala zvijezdu na njegovom kaputu, prestala se smijati i ozbiljno ga stala promatrati. Kad joj se približio, opet se nasmiješila, iako ozbiljno.

— Izgledaš umoran i gladan baš kao i ja — rekla je. — No sada konačno možemo početi praviti.

— Ne — rekao je — još ne.

— Dođi — rekla je i otvorila mu vrata. — Mogu te ponuditi svježim jajima, suhom slaninom, dobrim kruhom i kavom, a usput možemo popričati kako je prošla prva noć i kako će stvari teći dalje. Dođi, Jack.

IV

Sjedili su šutke i jeli s apetitom. U posljednja dvadeset četiri sata izgubili su mnogo energije, što je trebalo nadoknaditi. Povremeno su se kritički promatrali.

— Izgledaš prilično iscrpljeno — rekla je — i što je još gore, nezadovoljno i beznadno. Pogađam li?

Potvrdio je.

— Osjećam se mnogo bolje kad sam s tobom. To mi pomaže više nego što misliš. Pitam se zašto nismo to prije radili. Oduvijek smo se dobro razumjeli, a ipak nikad nismo postali par.

Izenadila se, ali se nije začudila jer je to bila istina.

— Morao si se opet boriti? — promijenila je predmet razgovora.

— I ubijati — hladno je dodao.

Odozila je šalicu s kavom koju je bila upravo primijela usnama. Pogledala ga je i shvatila koliko je osamljen i očajan.

— O, Jack — gotovo je uzviknula — znam da je to tvoj život i put, ali zar ne bi mogao pokušati nešto promijeniti, ili zbilja to nećeš?

— Šest mjeseci — rekao je. — Još samo šest mjeseci. Polovica jedne godine, pa ću kupiti ranč i uzgajati goveda. Mi možda breskve na Zapadnoj

obali, kako ti budeš željela, Rosy. Naravno, ako budeš uopće željela.

Promatrala ga je ozbiljnim, suosjećajnim i gotovo tužnim izrazom lica.

— Kad bih bila drugačija žena, što nisam — promrmljala je — istog bih časa otišla bilo gdje s tobom i bila zadovoljna s običnom naseljeničkom kolibicom. No ja sam takva kakva jesam, ja sam Zlatna Rosy, pa tako i živim. Uložila sam svu uštedevinu u ovaj lokal, čak su mi djevojke povjerile sve što su imale. Stupile smo u vezu s artistima s Istoka koji će kod nas gostovati. Ne, Jack, ja ne mogu odavde.

Kimnuo je u znak razumijevanja i popio kavu.

— Hvala ti, Rosy — promrmjao je i ustao.

Skočila je na noge i obišla okrugli stol koji ju je dijelio od njega.

— Volim te, Jack — rekla je ozbiljno. — Za mene si ti pravi muškarac i nekoga sličnoga tebi nisam sreća. Sama sam kao i ti. Zašto ne bismo prestali praviti planove i prihvatiti sate i dane onako kako dolaze? Dođi, Jack — rekla je i uhvatila ga za ruku.

Otišli su u njezinu sobu. Bili su jedno drugome kao zvijezde u tamnoj noći, kao topla vatra u ledenoj samooči.

— — —

Kad se probudio, Rosy mu je ležala u naručju. Kroz prozor je u sobu ulazilo sunčevo svjetlo.

Grad je danju brujaio drugačije nego noću. Čuli su se udarci čekića iz kovačnice i dječji glasovi.

Kroz prozor se u daljini naziralo jedno od brda nazvanih Mesa. Brdo je bilo udaljeno nekih pet šest milja od grada; djelomično je bilo obraslo zelenilom, a mogao se naći i pokoji izvor.

Opet je okrenuo glavu prema Rosy, koja mu je bila tako blizu da ju je mogao poljubiti. Mirno je spavala na njegovom remenu. Promatrao je njeno lijepo lice.

— »Sigurno joj je oko trideset pet godina« mislio je. »Mlada je oko pet godina od mene. Oduvijek sam želio takvu ženu, a nakon ove noći sigurno

ran sam u to. Iako na prvi pogled izgleda hladna, negdje duboko u sebi je nježna i meka. Na izvjestan je način ostala djevojčica.»

Osim ljubavi osjećao je zahvalnost. Ovoga puta, nakon ubijanja i prolivanja krvi, nije morao ostati sam s mislima koje bi ga progonile. Bila je s njim Rosy, koja ga je trebala, pa su uzajamno jedno drugome podarili ljubav, toplinu, osjećaj zajedništva i sigurnosti. Bio joj je više nego zahvalan.

Odjednom je otvorila oči i ugledala nad sobom njegovo lice. Nasmiješila se i protegnula u njegovu naručju.

— Dragi — rekla je, poljubila ga i izvukla se iz njegova naručja.

Nije pokušavao da je zadrži. Oboje su u isti čas osjećali da je to simbolično za njihovu vezu.

Postali su par, voljeli su se i trebali jedno drugo, ali će se rastati čim to situacija bude zahtijevala, jer u ovom gradu su oboje, svaki na svoj način, konačno htjeli iskoristiti pogodnu priliku i materijalno se osigurati, da bi nakon toga mogli početi novi i bolji život.

I on je ustao.

— Moram na posao — rekao je. — Još nisam vidio svoj novi ured.

— Zar tako žurno? — upitala je mirno i natočila vode u umivaonik.

— — —

Čim se našao na ulici, stresao je sa sebe ostatke topline, nježnosti i sreće koju mu je pružila Rosy. Morao je ponovo preuzeti ulogu budne zvijeri koja se provlači kroz džunglu punu opasnosti iako je grad u podne izgledao mirno i radišno vedro i prijateljski.

Prvo je pošao k briaču. Pod bijelim ubrusom držao je spreman revolver.

Briač je odmah započeo razgovor, kao što je to obično u briačnicama naročito kad je riječ o šerifu. I u drugim gradovima obrtnici i oženjeni građani s djecom mnogo su cijenili šerifa, koji im je bar donekle bio jamstvo za red i sigurnost, a posebno su to cijenile njihove žene.

Oates je, međutim, vrlo dobro iziskustva znao da je takvo poštovanje

koristoljubivo i kratkog vijeka. Bio je naime, dobar dok je za njih ubijao i doveo grad u red. Čim bi se grad smirio i procvao, počele bi ih njegove krvave ruke smetati, pa bi za novoga šerifa izabrali jednoga od »čistih« građana, čovjeka sa ženom i djecom, kojega mogu pozvati na svečanost i koji može obavljati i druge važne i časne građanske dužnosti.

Od briača je doznao dosta toga o gradu.

Kad je izišao na ulicu, pristupio mu je momak plave kose, plavih očiju i markantnog ali još vrlo mladog lica.

— Ja sam Johnny Haggerty — rekao je lijenim teksaških dijalektom. — Gospodin Bannerhan je meni i Stappu Duaneu naredio da vam štitimo leđa. Možete očekivati da će vam jedan od nas danju i noću biti pri ruci, ako zatreba i obojica. Htio bih još nešto napomenuti...

Zastao je i samouvjereno se nasmiješio. Jack Oates ga je bez pitanja promatrao.

— Mi smo, obojica, brzi na revolveru, vrlo brzi. U tome nas nitko ne može preteći, nitko!

Rekao je to s ponosom, kao da je riječ o umjetnicima kojima nitko nije ravan.

Jack Oates se samo nasmiješio, iako bi mu radije rekao da su u životu jednog čovjeka druge osobine mnogo važnije od sposobnosti da se brzo i precizno cilja. Dobro je znao da bi svaki razgovor o tome s mladim Teksasanim koji se osjeća nesavladivim, nešto kao kralj revolveraša bio besmislen.

— Siguran sam da mi Paul Bannerhan nije dodijelio nesprenjakovića. Vjerujem da ste prvorazredni u gađanju. No, najvažnije je da ne zaboravite misliti. Ide li se ovuda u moj ured?

— Da, gospodine — osmjehnuo se mladi Johnny Haggerty. Ubrzo ćete uvidjeti da u ovoj paklenoj rupi između četiri brda ne možete pobijediti bez naše pomoći — dodao je.

Bio je jedan od onih koji uvijek moraju reći posljednju riječ. Oates ga je bez riječi pozdravio i otišao dalje.

Znao je da će mu ovaj mladić dobro štiti leđa, no s druge strane bilo mu je jasno da mladić može postati opasan, sada kad je neizravno opunomoćen da puca i ubija.

Stigao je do kuće u kojoj su bili njegov ured i zatvor. Ušao je. U velikoj prostoriji stajala su dva pisaca stola, regali, ormari i stolice, u jednom kutu poljski krevet, u drugom stalak s puškama.

Čovječuljak odjeven u usko odijelo koje ga je činilo još tanjim sjedio je za jednim od pisacih stolova

— Ja sam Tate Brown — rekao je i podigao se. — Znam svoj posao; radio sam kao pisar u Arkansasu i Missouriju.

Iz pogleda ovog čovječuljka vidjelo se da je ambiciozan i pun energije i da se cijeloga života borio da bude prihvaćen kao ostali.

— Ne vidim razloga za sumnju u vaše sposobnosti — rekao je prijazno Jack Oates. — No bojim se da ćete na ovom poslu morati biti neka vrst djevojke za sve. Gdje stanujete?

— Tamo je kuhinja, a do nje je sobičak u kojem stanujem. Kad budemo imali zatvorenike, mogu spavati ovdje na poljskom krevetu.

Oates je sjeo za pisaci stol koji je bio namješten tako da se sa sjedala mogao vidjeti velik dio glavne ulice.

Otvorio je knjigu koja je bila neka vrst dnevnika i upisao: »Red Mesa City, 18. lipnja 1872. Nastupio na dužnost šerifa u ranim jutarnjim satima.«

Upisao je sve što se dogodilo od časa kad je ušao u konjušnicu do sastanka s Rosy.

Ustao je i obišao zatvorske ćelije.

Tate Brown mu je je prišao.

— Hoće li često biti pune? — upitao je.

— Zar biste to voljeli?

Slegnuo je ramenima.

— Neki šerifi koje sam poznavao nisu zatvor uopće upotrebljavali, dok je drugima bio uvijek premalen. Pitam se kakav ćete vi biti šerif.

— To se i ja pitam — osmjehnuo se Oates. — Što se kazni tiče, bit će ih toliko koliko nam treba za uzdržavanje.

— To neće biti teško, a građanstvo baš to od nas i očekuje — odgovorio je Tate Brown i vratio se za svoj pisaci stol.

Oates je pošao za njim.

— Što to radite, Tate? — Upitao je. — Pokušavam pribaviti popis stanovništva — odgovorio je. — Upisujem novorođene, umrle novodoseljene i one koji su se odselili. U ovom je gradu, što se toga tiče, još sve naopako. Dosad se još nije plaćao porez! Prvih tjedana morat ću raditi dan i noć, no radije me što sam jedan od prvih koji udara — temelje gradskoj upravi...

Jack Oates ga je prekinuo.

— Uradite to bez mene — rekao je i napustio ured.

Bilo mu je važnije da prije nego što se spusti noć upozna svaki kutak u gradu.

Puteu je razmišljao o Tateu Brownu. Taj je čovječuljak, da bi nadoknađio nizak rast, pretjerao u poslu, da bi se bar na taj način osjetio moćnim.

Tješila ga je pomisao da će, ako preživi, otići odavde i kupiti ranč, bude li Rosy htjela ili ne.

Uvečer je pošao k Rosy. Sjedila je s djevojkama za večerom. Veselo su ga pozdravile. Voljele su ga, ne samo zato što im je pomogao da dođu žive u Mesa City već i zato što su osjećale da mu je Rosy bliska.

Dobio je odlično spremjenu večeru. Najmile su, naime, kineskog kuhara koji je radio samo za njih.

— Budem li redovito k vama dolazio — rekao je žvačući — nema mi spasa od debljanja.

— Ti se ne možeš udebljati — uzvratila je Rosy. — Ne spadaš u tu vrst ljudi.

Čavrljali su i šalili se sve dok djevojke nisu otišle. Kuhar im je donio kavu. Polako su pili i gledali se. — Uskoro trebam na posao — rekla je hrappavim, gotovo grubim glasom.

— Da — rekao je. — U narednih šest mjeseci neće se mnogo toga izmijeniti. Hoćeš li da dolazim svaku večer k tebi?

— Voljela bih da imamo svaku večer prije početka teškog posla ovaj jedan

sat za nas dvoje. Ljudi su ovdje gori nego u drugim gradovima. Osim kopača zlata i rudara ima mnogo razbojnika koji izvan grada napadaju kopače zlata. Ovi će se bez sumnje uskoro pobuniti, pa će nastati opća pometnja. Bannerham zbog bandita više uopće ne prevozi zlato. Priča se da ga negdje skriva i da će ga tajno otpremiti preko Fort Apache i Santa Fea. Situacija je sve gora, a zna se tko je u svemu tome u najgoroj neprilici — ti.

— Da — kratko je rekao. — No i to će proći.

— A onda? — upitala je.

— Onda ću te uzeti za ruku, posjest u kola i otići s tobom.

— Misliš li da ću poći s tobom?

— Da — rekao je, ustao i pomilovao je po crvenoj kosi.

Pogledala ga je sjajnim zelenim očima. Sagnuo se, poljubio je u usta i izišao.

Ostala je nepomično sjediti. Pitala se hoće li za šest mjeseci biti u stanju napustiti sve to i otići s njim.

V

Vani ga je, po dogovoru s mladićem iz konjušnice, čekao njegov sivi Wallach.

U grad su ulazila kola, jahači, rudari i kopači zlata.

Bilo je još vrijeme večere, pa su se punili restorani i štandovi na kojima su se prodavale pečene kobasice.

Vratari banova počinjali su s reklamom:

— Ulazite, momci, to je pravo mjesto za vas! Kod nas plešu Arapkinje golih trbuha s dragim kamenom u pupku! Zar to da propustite?

Drugi je pjevao svoju pjesmu:

— Dođite k nama ako želite doživjeti nešto posebno! Japanke i Kineskinje pobrinut će se za to! Inamo najbolji viski, najhladnije pivo i najljepše djevojke. Zaslužili ste to nakon napornog rada! Uđite!

I pred »Mesa Palaceom« stajao je jedan i doživao, dok se Jack Oates penjao u sedlo.

— Predstava počinje za pola sata. Ima još nekoliko karata. Osigurajte sebi mjesto, jer uskoro neće moći ući ni mačka!

Jack Oates je sjedio u sedlu. Bio je odjeven u tamno, sa crnim šeširom navučenim duboko na čelo. Veliki mu je obod zasjenjivao oči.

Ovaj impozantan šešir nesavijenog oboda odgovarao je jahaču sivog Wallacha, čovjeku koji siguran u sebe korača izabranim putem i koji ne poznaje ustupke.

S druge strane ulice zamijetio je Johnnyja Haggertyja s još jednim mladićem koji je bio nešto niži, ali je izgledao vrlo snažan i otporan. bio je siguran da je riječ o Stappu Duaneu, njegovom drugom pomoćniku.

Okrenuo je konja i kasom krenuo niz ulicu. Visok i odjeven u tamno, sjedio je, usprkos velikoj težini, lagano i opušteno u sedlu. Ponekad bi na svjetlu zasjajala srebrna zvijezda.

Prolaznici su se zaustavljali. Vidjevši visoku šerifovu spodobu iz koje je zračila energija, postalo im je jasno da će u Mesa Cityju zavladatai zakon.

Mnogi su to pozdravljali, no bilo je i takvih kojima je pojava jednog šerifa, naročito takvoga, smetala i zato su odmah bili spremni na porugu i sukob. Oates je bio toga svjestan; tako je bilo i u drugim gradovima.

Odjednom se na cesti pred njim stvorila zbrka. Čuli su se povici i zvižduci, a pješaci su se razbježali.

Grupa od šest jahača u divljem je galopu ušla u grad i naglo se zaustavila pred salunom »Sretni dječak«. Uz povike i zvižduke naglo su zategnuli uzde tako da su se konji propeli u oblaku prašine. Netko od njih je povikao:

— Willow je pobijedio! Willow je prvi ušao u cilj!

Vezali su konje i zaputili se prema salunu kadli se začuo miran i hladan šerifov glas koji je već sam po sebi za njih bio izazov. Zagledali su se u čov-

jeka na konju i u zvijezdu te shvatili da Mesa City ima šerifa.

— Što to vi nama želite reći? — upitao je jedan od njih s porugom.

Osjećali su se premoćniji i cereći se čekali na odgovor.

— Odsada nećete galopirati kroz grad — glasio je odgovor — dopušteno je samo kasanje.

Časak su preneraženi ostali nepomični, kao da nisu dobro čuli, a zatim su se počeli grohotom smijati, onako kako se smije čovjek koji je čuo najbolju šalu na svijetu. Onda se smijeh naglo pretvorio u zlonamjernu i prijetuću tišinu. Prolaznicu su ušutjeli i nisu se micali. Čak su stala kola i jahači. Šestorica divljih momaka uživala je u svojoj nadmoći i priređenoj zabavi.

No jedan od njih jedva je imao vremena da do kraja izgovori pogrđni izazov, a šerif je već bio među njima. Konjem se zaletio među njih. Wallach je onoga koji je izgovorio pogrdu udario glavom prije nego što je ovaj uspio izvući revolver; udario ga tako snažno da se zabio u kućni zid, pao na koljena, a onda licem o zemlju.

Šerif je s revolverom u ruci skočio sa sedla.

— Odlazite iz grada! gubite se! — rekao je oštro. — Gubite se ili ću vas ja izbaciti.

Konj se propeo, iskesio je zube i zakolutao očima, što je izgledalo vrlo prijeteeće. Oatesov Wallach bio je, naime, ratni konj.

Stajali su nepomično, preneraženi i upašeni. Pred njima je stajao šerif s revolverom u ruci.

— Gubite se!

U glasu se osjećalo kako mu nestrpljenje raste.

Vođa im je ležao na tlu.

Dvojica iz gomile prišla su i upitala:

— Trebate li pomoć, šerife?

Bili su to Johnny Haggerty i Stapp Duane.

— Ne — odgovorio je kratko.

Shvatili su s kime su došli u sukob, da će, ako ne odustanu, poteći krv.

Popeli su se na konje i u laganom kasu odjahali.

Oates je onesviještenog položio na njegovog konja i zaputio se prema zatvoru, mirno kao da se ništa nije dogodilo, a sivi Wallach ga je slijedio kao vjeran pas.

Kad se dovoljno udaljio, čuo se dubok muški glas:

— To je Jack Oates. Kladim se da se ubuduće banditi neće usuditi doći u sukob s njim.

Ljudi su se počeli razilaziti; život grada, koji uvečer počinje burnije, bio je na časak prekinut, no ubrzo je sve opet pošlo normalnim, uobičajenim tokom.

Šerif je položio ispit. Znao je da će se za šankovima i poslije u rudnicima i logorištima pričati o tome kako je sam ukrotio grupu divljih jahača koji su ga na izvjestan način htjeli izazvati.

— — —

Kad je stigao do zatvora, privezao je konja i skinuo onesviještenoga koji je počeo dolaziti k sebi, stenjući i psujući.

Pisar je ustao sa stola i skinuo naočale koje je upotrebljavao samo pri pisanju.

— Uhapšen? — upitao je.

— Da, Tate, imamo prvog zatvorenika. Osjećao se prejakim, pa ga treba spustiti na pravu mjeru, razumijete li, Tate?

— Da, u početku je uvijek tako, dok šerif dovoljno jasno ne pokaže da se ne šali.

Ispraznili su mu džepove i zaključali ga iza rešetaka. U međuvremenu je došao posve k sebi i odmah počeo prijetiti.

— To ne možete učiniti, šerife. Inam vani utjecajne prijatelje kojima niste dorasli. Pustite me da idem, i to odmah!

— Znam, momče, da si me izazvao zato što me je netko tko stoji iza tebe htio isprobati. Kažeš li mi tko te je unajmio, proći ćeš sa pedeset dolara kazne zbog uvrede šerifa i možeš ići. U protivnom ćeš se ovdje kuhati na polaganoj vatri dok ne pocrniš! Već si

Imao prilike uvjeriti se kako sam oštari! — rekao je i ostavio ga samoga.

Pisar je ostao da upiše podatke uhapšenika. Sjao je za malen stol u kutu i rekao:

— Da vidimo jesi li svoje ime već jednom proslavio. Budi dobar, pa nam došapni kako se zoveš.

— Prokleti kuniću, davo neka te nosi! — rekao je uhapšeni. — Ja sam Willow Kendall. Sjetit ćeš se ti još moga imena, kuniću, kad izađem iz ove rupe.

— Ti mi, vidim, prijetiš — odgovorio je Tate Brown. — Sjetit ću se toga sutra ujutro kad ti budem pripremao doručak, a isto tako i za ručak i večeru...

Oates je sjao za svoj pisali stol, ispružio ruke i provjerio da li mu se tresu prsti. Iako su mu prsti bili mirni, tako da je mogao sasvim lijepo saviti cigaretu, bio je negdje duboko u sebi nemiran i zabrinut.

Još jednom mu je uspjelo da se brzo i odlučno ubaci u grupu divljih napasnika i izvuče njihovog vođu. Još jednom mu je uspjelo da neustrašivošću i odlučnošću zbuni protivnika. Ipak mu je, kad je sve bilo gotovo i kad je uhapšenoga odvodio u zatvor, podrhtavalo cijelo tijelo i prvi je put osjetio da nije više onakav kakav je nekoć bio.

No ruke su mu još bile mirne. Promatrao ih je dok je pušio.

Dopustio je cigaretu i uživao u kratkom odmoru. Sama pomisao na to da mora opet izaći, sve nanovo započeti i tako provesti cijelu noć — ispunjavala ga je mučninom i odbojnošću.

Nije mogao razlučiti što ga tako snažno odbija od posla koji je prije bez poteškoća obavljao. Pitao se je li to spoznaja da je sadašnja situacija za njega preopasna ili je posumnjao u svoj instinkt i sposobnost, na kraju i u sreću?

Kad je htio izaći, otvorila su se vrata. Ušao je dobro odjeven građanin.

— Ja sam Frank Halset — rekao je. — Odvjetnik sam i radujem se što imam čast upoznati se s vama.

Rukovali su se i pri tom dobro promatrali. Oates je odmah shvatio da je

riječ o tvrdom, hladnokrvnom i lukavom čovjeku.

— Došao sam zbog Willowa Kendalla, kojega ste, kako čujem, maloprije na drastičan način uhapsili, prebacili preko konja i odveli ovamo u zatvor — rekao je odvjetnik.

— A, vi ste, znači, taj njegov prijatelj. Ili su pak njegovi prijatelji takvi moćnici da mogu unajmiti odvjetnika koji će ga izvući iz zatvora? — upitao je Oates smiješeći se, iako mu je iz očiju izbijala ledena tvrdoća.

To se vidjelo i u pogledu Franka Halseta.

— To sada nije važno — rekao je. — Bitno je da sam ovdje i da sam spreman platiti kaznu, ma kako visoka bila. Zadovoljavate li se sa pedeset dolara ili treba sto?

— Ne, tako laka stvar neće proći — rekao je Oates. — Riječ je o pokušaju ubojstva. Willow je već izvukao revolver, za što imam dovoljno svjedoka. Kamo bih stigao kad bih svakoga tko povuče revolver na mene pustio da ode s malom kaznom?

Halset ga je promotrio odozdo prema gore, nasmijao se i prošetao po sobi. Zapalio je cigaretu. Oates se naslonio na zid i promatrao ga.

— Obećajem vam — rekao je odvjetnik — da vam Willow Kendall i njemu slični više neće praviti neprilika. Možete biti sigurni u to da će vam ubuduće jesti iz ruke.

— Vidjet ćemo — rekao je Oates. — U svakom slučaju, pazite dobro da održite obećanje. Znam da iza vas stoji netko od velikih, no to me ne zanima. Važno mi je, a to mi je i dužnost, da u ovom gradu vlada mir. Ako ga netko pokuša poremetiti, stat ću mu na žulj. Vi ste me htjeli isprobati. Sada znate kako stvari stoje. Shvatite to kao upozorenje. Nadam se da ste me dobro razumjeli.

Halset je bez riječi potvrdio glavom i više puta ispustio dim iz cigare kao da se u njemu želi sakriti.

— Platite pedeset dolara i povedite svoga štićenika — promrmljao je Oates.

Sjeo je za stol na koji je Halset položio pedeset dolara i pošao prema zatvoru.

— Pustite zatvorenika, Tate — doviknuo je Oates.

Halset i Kendall su se pojavili na vratima ureda. Kendall su vraćene sve stvari, između ostalog dvadeset sedam dolara. Rasporedio ih je po džepovima i zagledao se u šerifa.

— Imaš li još nešto reći? — ovaj ga je upitao.

Willow Kendall je samo progutao slinu i odmahnuo glavom.

— Ni Kendall ni njegovi prijatelji neće vam više praviti poteškoća — rekao je strogo Frank Halset, a u glasu mu se osjećalo da prijeti Willowu Kendallu.

Izišli su.

Oates je još časak ostao za stolom. Tate Brown je došao iz zatvorske sobe. Šutio je. Nakon kratke stanke Oates se okrenuo prema njemu.

— Tate, recite mi što znate o vlasniku rudnika »Aurora«, Mattu Carringtonu.

Maleni pisar mu je prišao i podigao kažiprst.

— Stvar je vrlo jednostavna — rekao je. — Paulu Bannerhanu, koji vas je postavio za šerifa, pripada grad, a Mattu Carringtonu sve oko grada. Priča se da je ujedinio bandite u zemlji i da je pod njegovom upravom sve što se nezakonito događa u ovom kraju. To svatko zna, iako nema dokaza. Carrington ima namjeru da zagospodari gradom. Kupio je rudnike i terene za kopanje zlata od ljudi koji su odjednom nestali sa zemlje. Izvlači nevjerovatne količine zlata iz rudnika, a zna se da su prijašnji vlasnici htjeli obustaviti posao u rudniku jer je davao tako malo zlata da se nije isplaćivao. Većina njegovih radnika nisu rudari, već tipovi kao Willow Kendall. Mislim da razumijete u čemu je stvar, šerife.

Oates je potvrdio glavom.

— Poznajem već prilično dobro ovaj grad — promrmljao je i pogledao malog pisara. — Što mislite, Tate, kako će se stvari dalje razvijati?

Ovaj je ustao pucajući od ponosa zbog ovoga pitanja, no budući da se znao dobro savladivati, smireno je i stručno rekao:

— To će loše završiti, jer će se jednog dana naći netko tko će ujediniti kopače zlata protiv razbojnika. Do sada su Carringtonovi ljudi svaki takav pokušaj već u samom začetku uništili, tako da su ubili vođu, no to od sada neće ići tako lako jer su rudari previše ogorčeni.

Oates je bez riječi stavio šešir i izašao.

Kraj njegovog konja u tami čekao je Johnny Haggerty s još jednim mladim. Kad mu je Oates prišao, Haggerty mu je predstavio Stappa Duanea.

— Čini se da nas vi u ovom gradu opće ne trebate — rekao je.

Oates se osmjehnuo.

— Bannerhan vas je najamio jer se boji za mene, a vjerojatno ima razloga za to, s obzirom na to da pozna ovaj grad bolje nego ja.

Sjeo je u sedlo i otkasao u grad. Gledali su za njim.

— Nismo mu baš previše dragi — promrmljao je Stapp Duane.

— Možda sam sebi nije naročito drag — nacerio se Johnny Haggerty. — Plaćeni smo zato da mu štitimo leđa, pa da vidimo kako će dugo izdržati bez naše pomoći. Siguran sam da će nas uskoro trebati, a kad mu jednom spasimo život, bit će svakako ljubazniji s nama.

Rastali su se. Svaki je pošao na jednu stranu ulice u pratnju šerifa, koji je kasao ulicom visok i upadljiv na sivom ratnom konju.

VI

Prošlo je sedam dana od kojih se ni jedan nije razlikovao od drugih.

I te je večeri, kao i obično, Jack Oates otišao k Rosy Mullen.

Uvijek su nakon večere s djevojkama ostajali posljednjih pola sata sami,

što im je postalo prijeko potrebno da bi mogli izdržati cijelu noć.

— Kako ide posao, Jack? — upitala je nakon toga što su neko vrijeme čavrljali o svemu i svačemu.

— Grad je pod mojom kontrolom — rekao je. — Bannerhan i članovi gradskog vijeća zadovoljni su mojim poslom. Nema više tučnjave ni pucnjave, a grad je ipak ostao živ i dolar se kotrlja, što smatram uspjehom.

— Da — rekla je — ali to neće potrajati. Djevojke mi uvijek ispričaju što čuju od gostiju. Iz tih djelomičnih obavijesti dade se sastaviti mozaik. Dvije moćne strane bore se za prevlast, a gomilu rudara i kopača zlata neprekidno oštećuju. Situacija je sve zamršenija. Razgovaraš li ti o tome s Paulom Bannerhanom?

— Samo dvaput dosad — promrmljao je. — Uvijek je zauzet. Kad se sretnemo, tapša me po leđima i kaže da je sa mnom više nego zadovoljan.

— Misliš li da ti zato plaća tisuću dolara? — upitala je i oči su joj se pri tom suzile.

Odjednom je shvatio da ga želi zaplašiti, kako bi postao oprezniji.

— Reci — promrmljao je — znaš li nešto ili imaš samo loš predosjećaj?

Slegnula je ramenima.

— Uskoro će doći do sukoba između Carringtona i Bannerhana. Carrington hoće grad, a Bannerhan slobodan promet. Zbog bandita ne može otpremati zlato, pa novaca u gradu gotovo uopće i nema. Svatko plaća zlatom. Banditi čekaju na velik ulov, a Carrington im je veliki šef, što svako dijete u gradu zna. Pazi se, Jack. Jesu li ti Stapp i Johny Haggerty pouzdana zaštita?

Potvrdio je glavom i pri tom se sjetio da u ovom gradu mora izdržati još punih pet mjeseci i tri tjedna.

Pitao se može li on to učiniti.

— — —

Polovicu noći jahao je kroz grad koji je živio svojim uobičajenim noćnim životom. Gdje je god bilo problema, sve bi se smirilo čim bi se on pojavio. Zastao bi tu i tamo i ulazio u igraonice i salune,

Ponekad bi ušao i u »Mesa Palace«. Rosyne plesalice su priređivale odličnu zabavu, ništa goru od onih u velikim kućama na Istoku.

Oko ponoći ponovo je ušao u glavnu ulicu koja vodi od Zapada na jug kadli je začuo povike:

— Dodite, šerife, potrebna nam je vaša pomoć!

Pojavio se čovjek odjeven u odijelo kopača zlata, s opasačem i puškom u ruci.

— Što je? — upitao je kratko Oates.

Zaustavilo se nekoliko prolaznika. Kopač zlata se ogledao i tiho rekao:

— Slijedili smo jednog razbojnika u grad. Nožem je ubio Charlyja Wellsa i oteo mu zlato. Slijedili smo ga i znamo gdje se sakriva.

— Gdje? — upitao je kratko Jack Oates.

Već unaprijed je znao da će s ovim slučajem imati muka. Bila je riječ o banditu koji je ubio kopača zlata. Bandit je po svoj prilici bio jedan od Carringtonovih ljudi, a Carrington neće dopustiti da jedan od njegovih ljudi sjedi u zatvoru.

— Gdje? — upitao je još jednom oštro.

— Dodite, šerife — rekao je kopač zlata.

Posao je prema prvoj maloj uličici koja je skretala s glavne ceste. Šerif je jahao za njim. Stigli su pred veliku bijelu kuću otmjenog izgleda, s vrtom i ogradom. Pred ulazom je stajala crvena svjetiljka, nekoliko konja i kola.

Jack Oates je znao da kuća pripada Lily Honey i da tu živi dvanaest djevojaka koje prodaju ljubav uz dobro vino i viski.

Nekoliko kopača zlata pošlo je u susret šerifu. I ovi su bili naoružani.

— Opkolili smo kuću — rekao je jedan od njih — ali nas ne puštaju unutra. Kažu da će on pucati. Ako ga vi, šerife, ne izvučete i ne uhapsite, razrušit ćemo cijelu kuću. U stanju smo, ako treba, skupiti tristo ljudi.

— Kako ću prepoznati toga čovjeka? — upitao je i sjahao.

— Ništa lakše — rekao je jedan od njih. — Pred gradom smo pucali u njega puškom za ptice, pa su mu leđa puna sačme. Srednje je visine, tanak, mlad, ima crvenu košulju i kožni kاپut boje srne.

U polutami su buljili u njega. Bilo ih je preko dvanaest. Uključivši i one koji su opkolili kuću sigurno ih je ukupno bilo tridesetak.

Iz njih je izbijao hladan bijes. Nisu mnogo govorili. Bilo bi im drago da ništa ne poduzme; tako bi imali dokaz da su pozvali šerifa, a mogli bi se s užitkom osvetiti i zadovoljiti svoj dugo sakupljani bijes na bandite koji su ih neprestano pljačkali.

— Dovesť ću ga — rekao je kratko Oates. — Hoće li ga netko od vas moći prepoznati, mislim tako da se može zakletti pred sudom?

Nacerili su se.

— Pa kod njega je zlato, naime ako ga nije dao djevojkama. Dakle, šerife?

— Dovesť ću ga — rekao je kratko i suho. — Što ćete poduzeti kad ga dovedem?

Ovo ih je pitanje pogodilo.

— Mi smo poštteni građani ove zemlje, poštujemo pravo i zakon. Da smo ga htjeli linčovati, ne bismo vas zvali — rekao je jedan od njih. — Vi ste na dobrom glasu i čini se da ste pošten čovjek i šerif, što dokazuje ono što ste dosad učinili za Mesa City. Osim toga, krajnje je vrijeme da se udružimo i branimo od bandita, kako su to učinili naši drugovi u Koloradu, Kaliforniji i Montani. Dovedite ga ovamo, šerife, pa će zakon prosuditi kaznu.

Ostali su se složili, iako su iz njih izlazili gorčina i bijes. No baš taj zajednički bijes ujedinjavao ih je u čvrstu i odlučnu zajednicu. To se dugo spremalo i sad je bilo tu.

Jack Oates se zaputio prema kući. Kad ga je od kuće odvajalo još samo tri koraka, čuo se oštar ženski glas:

— Ne prilazi bliže!

Stao je i ugledao cijev puške i okruglo žensko lice. Glas je bio prilično grub.

— Jeste li to vi, Lily? — upitao je.

— A, šerif! — odgovorila je i odmah zatim upitala: — Imate li one divljake vani pod kontrolom?

— Došli su po mene, što je najbolji dokaz da sami sebe drže pod kontrolom, gospođo — odgovorio je.

Časkom se zamislila, pa odgovorila:

— Bojala sam se da ta divlja rulja ne upadne unutra i napravi mi štetu. Moje su djevojke ovo teško zaradile. Vi, šerife, naravno, možete ući. Ja sam poštena građanka. Moram priznati da mi je žao onoga mladica gore, umire od straha. Udite, šerife, ali sami.

Vrata su se otvorila. Ušao je i ogleđao se.

Lily Wang, napola Kineskinja, bila je za muškarce koji vole punašne žene prava ljepotica. Kod nje su radile djevojke iz svih krajeva svijeta, a neke su bile vrlo lijepe. To je ona sebi mogla dopustiti jer je grad bio bogat, a djevojkama ovog zanata novac je najvažnija stvar. Ipak bi se za njih moglo reći da su pripadale poštenoj vrsti ljudi.

Djevojke su mu se smiješile. Jedna od njih, odjevena u tanku prozirnu košuljicu, rekla je skandinavskim naglaskom:

— Imamo čast da bar na ovaj način u našoj kući pozdravimo šerifa Mesa Cityja. Čule smo da često odlazite k Rosy Mullen. Zar su njezine djevojke ljepše i ljubaznije od nas?

Ovo izazovno pitanje imalo je dublji smisao koji je Oates vrlo dobro razumio. Zato se nije uvrijedio, već se nasmejao i rekao:

— Rosy Mullen i ja odavno se poznajemo i dobri smo prijatelji, a što se ljepote tiče, znate i same da se rijetko tko može mjeriti s vama.

Šutjele su. Znao je da se pitaju je li bio iskren ili se samo iz lukavstva razbacivao komplimentima.

— Gore, šerife — rekla je naglo Lily Wang — posljednja soba lijevo. Poveo je Nancy sa sobom, da je upotrijebi kao taoca. Dogodi li joj se nešto zbog vaše neopreznosti, imat ćete posla s nama.

— Razumijem — rekao je i stao se polako penjati stepenicama.

Lily ga je slijedila s još dvjema djevojkama do vrha stepenica.

Sag mlu je pomogao da nečujno dođe do sobe. Pokucao je na vrata, držeći se zaklona.

Čuo se divlji i bolan muški glas:

— Ako netko pokuša ući, pucat ću u njega. Nitko neće živ ući, nitko!

Oates je odmah znao s kime ima posla. Riječ je bila o smrtno uplašenom mladiću koji je, očajan, svaki sat života smatrao poklonom. Zato mu je rekao posve mirno:

— Mladiću, ja sam šerif i sâm sam došao ovamo, razumiješ li, sâm?

— Tvoje brbljarije me ne zanimaju — čulo se iz sobe. — Želiš me pridobiti na očinski i prijateljski način, no to ti neće poći za rukom. Ovdje mi je odlično i ne želim izaći. Imam lijep krevet, Nancy i revolver. Ništa mi se ne može dogoditi.

Taj je poludio od straha, pomislio je u sebi Oates, pričekaio nekoliko sekundi, a onda rekao još mirnije:

— Promisli, momče, ne zaboravi da imaš razum i da ga u ovom času najviše trebaš!

— To baš i činim — odvratio je bijesno. — Razum mi kaže da nikoga ne puštam unutra. Ako netko to pokuša, bit će mrtvih, a ne zaboravi da imam uza se Nancy, prelijepu ptičicu iz Kentuckyja, hura!

Ovim »hura« pokušao je samoga sebe hrabriti, što mu nije polazilo za rukom. Glas mu je bio plačljiv.

— Ja sam ti jedina prilika, mladiću — rekao je Oates. — Izvest ću te odavde, spasiti od linčovanja i odvesti u zatvor. Sakupljači zlata opkolili su kuću tako da ni mačka ne bi mogla pobjeći. Ako mi ne uspije da te izvedem, upast će u kuću, što za tebe znači kraj. Ako imaš zrno pameti u glavi, moraš to shvatiti.

Oates je prišao vratima. Istog se časa čuo pucanj. Metak je probio drvo na vratima i zabio se u zid preko puta.

Otvorila su se vrata na kojima se pojavila djevojka u donjem rublju.

Kosa joj je padala po golim ramenima. Bila je više nego lijepa. Donja joj je usnica podrhtavala.

Oates je ušao u sobu.

Razbojnik je ležao na krevetu, polugol i okrenut na trbuh, jer mu je Nancy prije šerifovog doaska pincetom vadila sačmu iz leđa. Dok je pucao, Nancy ga je udarila bocom po glavi.

— Ta budala nije htjela razumjeti da ste mu vi jedina prilika. — rekla je Nancy dršćući. — Nije ga uopće bilo briga što će se s nama dogoditi kad oni ljudi vani upadnu u kuću i prevrnu je.

Oates je prvo uzeo s poda revolver onesviještenoga, a zatim je prišao Nancy i pogladio je po kosi.

— Dobro si učinila, Nancy — promrmljao je. — Pomogla si i njemu i nama. Gdje je zlato? Sigurno je imao kod sebe zlato kad je došao k tebi.

Pošla je prema naslonjaču i sjela. Imala je prekrasno tijelo. Oates ju je iskreno žalio i pitao se što je moglo takvu djevojku natjerati u tu kuću.

Podigla je pogled, zagledala mu se u oči i pogodila njegove misli. Ponosno je skrenula pogled u stranu.

— Ta budala — počela je — rekao mi je prije tjedan dana da ima dobro nalazište i da ću poći s njime čim nakupi dovoljno zlata. Danas se pojavio, ali u bijegu i ranjen. Do dana današnjega nisam upoznala muškarca koji zapravo nije bio budala. Vjerojatno to vrijedi i za vas, šerife.

— Vjerojatno — potvrdio je. — Gdje je zlato?

Oklijevala je. Oči su joj se sjajile. Bila je pohlepna za imovinom. Spadala je u one žene koje bi učinile sve za novac, no s druge je strane bila svjesna toga da mora predati zlato.

Ustala je. Iz jastuka na naslonjaču, u kojem je do tad sjedila, izvukla je četiri vrećice zlata; na svakoj od njih stajalo je isto ime i adresa: Charly Wells, Kansas City, za Anu Wells.

Rukopis i način izražavanja pokazivali su da je bila riječ o neukom čovjeku koji nije znao kako se piše adresa.

— Kako se zove onaj tamo? — upitao je Oates i pokazao na onesviještenoga.

— Laredo, Archi Laredo. Tako je sam sebe nazivao.

Nancy je donijela mokr ručnik i zamotala mu kvrgu na glavi.

— Moramo ga obući — rekao je Oates. — Jesi li mu izvadila sačmu?

— Ne posve. No to je ionako sačma iz puške za ptice, nešto malo jače od papra.

VII

Kad je s Archijem Laredom izlazio iz kuće, ovaj je još posrtao i držao se za glavu. Vjerojatno je pretjerivao, zato da bi izazvao suosjećanje.

Kopači zlata su se sakupili u polukrugu. Šutjeli su, a iz pogleda im je izbijao bijes. Uhapšeni se tresao kao šiba.

— Odvedite me oдавде, šerife — rekao je tresući se. — Ne mogu hodati. Vrte mi se u glavi.

Kopači su napravili neku vrst zida u polukrugu, a po izrazima na njihovim lisima Oatesu se jednog trenutka učinilo da su spremni učiniti svako nasilje i da će linčovati razbojnika.

Jedan od kopača je izašao iz polukruga i prekinuo mučnu napetost:

— Imate li zlato, šerife?

— Da, četiri vrećice, s imenom Charly i Ann Wells, Kansas.

— Točno. Naš ubijeni drug zvao se Charly Wells. Ima li ovaj razbojnik rane od sačme?

— Da — odgovorio je šerif — u ledima.

— Sve se poklapa, šerife. Odvedite ga u zatvor i pohranite zlato do procesa. Sutra ćemo osnovati sud kopača zlata, po uzoru na one iz Kalifornije, Kolorada i Montane, koji su u cijeloj zemlji doživjeli priznanje. Među nama ima dosta ljudi koji se razumiju u zakon. Suđenje će početi sutra u podne pred južnim izlazom iz grada. Nešto

prije toga doći ćemo po zatvorenika. Hoćete li nam ga predati?

Pitanje je zvučalo oštro i hladno. Oates je znao da će, ako ih odbije, odmah otići zatvorenika.

— Na suđenju moraju po propisima sudjelovati ne samo kopači zlata već i građani ovoga grada. Sutra ću dovesti zatvorenika na proces i pri tom dati izjavu o njegovom hapšenju.

Popeo se na konja.

— Idi preda mnom, Archi Laredo! — rekao je.

Živi zid se razmaknuo i napravio im prolaz.

Archi je koračao nesigurno, kao da će svakog časa pasti. Slijedio ga je šerif u sedlu. Za njima je išla gomila kopača zlata, koja je na glavnoj ulici postala još veća. No sve je prošlo bez uzbuđenja, bez povika koja su predznak linčovanja.

Kopali zlata bili su više nego disciplinirani, po čemu je Oates mogao zaključiti da su se konačno organizirali i da imaju nove, razumne vođe, što im omogućava da budu jaki i da se uspješno brane.

— — —

Nije prošao ni sat vremena otkako je šerif smjestio Archija Lareda u zatvor, a već se na vratima pojavio odvjetnik Brank Halset.

Oates je sjedio za pisaćim stolom i očekivao da će se odvjetnik pojaviti još prije.

Halset je stao u sredini sobe, zapalio cigaru, povukao nekoliko dimova i odmah prešao na stvar:

— Kao odvjetnik dužan sam pružiti priliku čak najvećem grešniku. Čak onaj koji je ubio vlastitu majku ima pravo na pravedan proces. Jesam li se dovoljno jasno izrazio, šerife?

— Tako jasno da bi najveća budala bila u stanju razumjeti vaš jednostavan rječnik. Što se mene tiče, možete tako nastaviti, gospodine Halsete, jer ja sam običan mali čovjek koji razumije i voli jednostavan jezik, s jasnim usporedbama i primjerima, kao na primjer to s tim vašim majkoubojicom i pravom.

! Glas mu je bio miran, mek, gotovo zahvalan. Halsetove oči su se počele sjajiti.

— Prijatelji ovog izgubljenog mladića zamolili su me da preuzmem njegovu obranu, no to možda uopće neće biti potrebno.

— Zar tako? — naglo i iznenađeno je uzviknuo Oates.

Frank Halset se približio pisacem stolu za kojim je šerif sjedio.

— Jesmo li sami? — upitao je. — Ima li još nekoga osim zatvorenika u prostorijama zatvora? Gdje je pisar?

— Spava u svome sobičku. Ovdje nas nitko ne može čuti.

— Tek sada shvaćam da ste od samoga početka očekivali da vam ponudim da se negodimo — rekao je pobjedonosno Frank Halset.

! U glasu mu se osjetilo olakšanje. Sagnuo se nad stolom tako da su im se dodirivale glave.

— Mogli biste ga ustrijeliti u bijegu — rekao je — To bi se dalo lako izvesti. Vi ste tvrd čovjek koji ionako...

Sâm se prekinuo, prestrašen Oatesovim pogledom.

— Hoćete time reći — nastavio je Oates — da ionako imam na duši određen broj ljudi koje sam iz raznoraznih razloga i u raznoraznim situacijama morao ubiti, pa mi jedan manje ili više ne bi predstavljao poteškoću.

Oatesov je glas zvučio gotovo prijateljski, no Halset je previše dobro poznavao ljude i bilo mu je jasno da se nalazi u opasnosti i da je na dobrom putu da bude potučen. Povukao se i rekao je:

— Zadužen sam da vam prenesem kako ćete, ako prihvatite ponudu i ustrijelite Archija Lareda u bijegu, zaraditi pet tisuća dolara!

Čim je to izgovorio, povukao se još dalje kao da se boja da će na njegove riječi šerif skočiti sa stola i uhvatiti ga za grlo. No Oates se samo još udobnije smjestio na stolici.

— Primamljiva ponuda — rekao je. — Volio bih znati tko mi nudi taj novac.

Frank Halset je slegnuo ramenima.

— Dvojica su me silom odvucla u tamnu uličicu gdje je čekao treći od

kojega dolazi ta ponuda. Bilo je tamno, pa ih nisam mogao vidjeti, a ni glasove im nisam prepoznao, trudili su se da ostanu nepoznati.

Čekao je na Oatesov odgovor, napet i ustrašen. Ovaj je neko vrijeme šutio, a onda mirno rekao:

— Nema smisla da se zavaravamo, Halsete. Matthew Carrington je ta velika riba. Recite mu da želim osobno s njime razgovarati. Neka mi ubuduće ne šalje sitne ribice, makar bila riječ o odvjetnicima. Ako želi sklopiti posao, neka dođe sam kovaču u kovačnicu.

Po glasu se moglo zaključiti da više nema što reći.

Frank Halset je s olakšanjem odahnuo. Napetost u njemu je počela popuštati. Neko je vrijeme oklijevao, pa progovorio:

— Znamo da ste Bannerhanov čovjek i da vam je dužnost da za njega uvodite red u gradu. To vam je dosad uspijevalo, no neće više ići čim Carrington pusti u igru svog glavnog čovjeka. Da ste razumni, učinili biste mu tu uslugu.

— Neka sam dođe i zamoli me.

— To ne možete ućekivati. Nije ~~on~~ budala.

Halset je neko vrijeme oklijevao, nakon čega je povisio svotu.

— Deset tisuća dolara — rekao je — ali to je, da se odmah razumijemo, posljednja granica. I za manju svotu može se bez muke naći netko tko će još ove noći ubiti vas obojicu!

— To ćemo vidjeti — rekao je Oates — a sada se gubite odavde!

— Samo čas — naceri se Halset. — Kao odvjetnik imam pravo posavjetovati se sa svojim klijentom. To vam je jasno, nadam se.

Oates se na časak zamislio, ustao je, približio se Halsetu i provjerio ima li oružje.

— Možete ući, gospodine — rekao je. — Laredo je u lijevoj ćeliji, a vas ću zatvoriti u desnu, tako da će vas dijeliti ona u sredini, no moći ćete bez muke razgovarati. Slažete li se s takvim uvjetima? Možete ostati jedan sat.

Frank Halset je bez riječi kinnuo.

Oates se vratio u ured i zatvorio vrata zatvora, tako da nije mogao pratiti njihov razgovor.

Deset tisuća dolara! Tako se postaje bogat, na brz način i u pravom trenutku. Dosad je ubio izvjestan broj ljudi, no to su bili protivnici koji su ga prisilili na samoobranu. A to bi bilo ubojstvo. Pitao se da li bi se za deset tisuća dolara isplatilo ubiti čovjeka kakav je bio Laredo, bandita i ubojicu koji je bio opasan za okolicu. Da li bi to uopće bilo ubojstvo? Za deset tisuća dolara mogao bi... sjetio se Rosy i misli su mu krenule u drugom pravcu. Da li bi Rosy pošla s njim kad bi posjedovao deset tisuća dolara?

Nije znao odgovora, ali ga nije htio znati, jer je bio prevelika kukavica da prizna sam sebi kako ona i unatoč novcu ne bi pošla s njim.

Podigao je ruku i obrisao lice.

Još nikad nije bio u sličnoj nedoumici. Mesa City nije bio samo njegov posljednji grad; bio je to njegov dosad najteži zadatak.

Situacija se previše zamrsila jer se našao između dvojice domaćih, ovoga puta s namjerom da radi za vlastite interese, da zaradi novac i dobije Rosy.

Čuo je da je netko za vratima, pa je podigao glavu.

Ušli su članovi gradskog vijeća: Paul Bannerhan, Al Longdale, Frank Harris, Tom Sacket i John Tate. Al Longdale je bio Bannerhanov službenik. Vodio je poduzeće za prijevoz pošte i tereta. Frank Harris je rukovodio glavnim dućanom i sa dvanaest filijala, koje je opskrbljivalo Bannerhanovo poduzeće za dovoz robe. Tom Sacket je bio kovač u Red Mesa Cityju. U njegovoj kovačnici radilo je dvanaest mladih kovača i naučnika. Prijašnjem kauboju Johnu Tateu pripadala je konjušnica.

Ušli su tiho i pozdravili šerifa koji je ostao za stolom.

— Je li Halset još ovdje? — upitao je Bannerhan.

Oates je palcem pokazao prema vratima zatvora.

— Kao odvjetnik ima pravo da razgovara sa svojim klijentom, zar ne?

Razumjeli su ovaj »zar ne«. Pitao ih je jesu li za to da se sa zatvorenikom postupi po zakonu ili nisu.

Bannerhan je prišao vratima, otvorio ih i pogledao unutra.

— Sjede u dvjema različitim ćelijama, a jedna je između njih. Oates dokazuje da je iskusan šerif, — rekao je i nasmiješio se, a onda pogledao Oatesa. — Sigurno se pitaš zašto smo došli ovamo? — rekao je.

— To ćeš mi bez sumnje ti reći — odgovorio je Oates.

Petorica gradskih vijećnika promatrala su ga ispitivački i kritički. Osjetio je njihove poglede i znao je što znače.

Bannerhan je pokazao na vrata zatvora.

— Kakav je ovaj, boji li se?

— Sakrivao se kod Lily Wang i umirao od straha.

Oates je to izgovorio posve mirno i pri tom promatrao petoricu muškaraca koji su se sakupili oko njegovog stola.

Bannerhan je kimnuo.

— Carringtonu je došla voda do grla — rekao je. — Kopači zlata su na našoj strani. Jaki su, imaju nove vode koji znaju kako treba raditi i koje Carringtonovi banditi neće moći tako lako ubiti. Osnovali su sud. Zahtijevat će od Lareda da prizna kako je član velike bande i da oda ime šefa i ostalih sudionika, ako želi spasiti glavu. Ako ovaj oda, što i hoće, započinje lov na Carringtona, razumiješ li?

Oates je kimnuo.

— Zato je prijeko potrebno — dodao je Bannerhan — da Laredo ostane živ dok ne dađe izjavu. Kopači zlata su nas postavili za članove porote. Mislim da ti je jasno da je riječ o velikoj i važnoj stvari.

Jack Oates je kimnuo. No, prije nego što je uspio odgovoriti, čuo se iz prostorije za zatvor zvižduk. Podigao se, otvorio je vrata i vratio se s Frankom Halsetom.

— A, gospoda vijećnici — rekao je sa smiješkom — sigurno ste došli da se

obavijestite o slučaju. Ovaj jadni zbu-njeni mladić unutra plače i ne dolazi k sebi: doživio je, naime, udarac i po-trebni su mu pregled i liječenje kod psihijatra. Uvjeren sam da ovaj mla-dić nije bio pri svijesti kad je izvršio ubojstvo. Drago mi je što naši gradski vijećnici osobno vode računa o tak-vom slučaju. Moje poštovanje, gospo-do — rekao je, skinuo šešir i izišao.

Neko je vrijeme vladala šutnja.

— Eto ti ga! — snašao se prvi Ban-nerhan. — Taj će dovesti liječnika koji će izdati potvrdu da je zatvorenik umobolan, tako da će se cijela stvar pretvoriti u lakrdiju. Tko će se od po-rotnika usuditi proglasiti jednog umo-bolnika krivim?

— Nitko — odgovorio je Jack Oates. — Mogu li učiniti još nešto za vas? — upitao je.

Opet su ispitivački buljili u njega.

— Pošli bismo na časak k tom Lare-du, tako se zove, zar ne?

Oates je kimnuo i pošao za njima.

Zatvorenik je sjedio na krevetu i buljio u došljake kao opčinjen. Bojao se da su došli po njega i da mu žele nešto učiniti. Vidjelo se da ga je zgra-bio strah i da mu se srce popelo u grlo. Oatesu je bila poznata činjenica da su ubojice i banditi velike kukavice kad je riječ o njihovoj glavi.

Paul Bannerhan se obratio zatvore-niku.

— Čuj me dobro, Laredo — rekao je jasno i suho. — Mi ćemo biti članovi porote i spremni smo pružiti ti priliku ako odaš imena svojih drugova, kao i onih koji lažu da su kopači zlata, ime-na šefova i njihovih zamjenika. Ukrat-ko, morat ćeš reći sve što znaš da bi izvukao glavu. Jesi li razumio, Archi?

— Da, gospodine — rekao je ovaj. — No treba da znate da sa mnom nije sve u redu. Ponekad mi se zacrni pred očima, pa ne znam što radim, a kad se probudim, sve mi se čini kao ružan san. Jednom mi je, dok sam bio dije-te, pao težak kamen na glavu, tako da znate, gospodine.

— No dobro, Archi... — rekao je mir-no Bannerhan — kad nećeš...

! Okrenuo se i izišao, a ostala su ga četvorica slijedila.

Jack Oates je ostao. Zatvorenik je buljio u njega kroz rešetke.

— Kladiš se s vama, šerife — rekao je posve drugim glasom iz kojeg je odjednom nestalo straha — da ću živje-ti duže od vas. Moji će se prijatelji pobrinuti da me na vrijeme izvuku oдавде. Ako želite izbjeći neprilike...

— Gluplji si nego što sam mislio — prekinuo ga je Oates umornim gla-som. — Tako si glup da ti se uopće ne može pomoći. Čudi me da su te bandi-ti, kojima bez sumnje pripadaš, primili k sebi.

Izišao je iz zatvora i zaputio se u sobičak k Tateu Brownu.

— Probudi se, Tate — rekao je. — Imamo zatvorenika, pa ćeš morati spa-vati na poljskom krevetu. Imamo, što-više, vrlo važnog zarobljenika kojega će nam pokušati oteti.

— U tom će slučaju imati posla sa mnom — rekao je hitro pisar.

Začas se pojavio u uredu. U dvije minute šerif mu je sve objasnio i na kraju dodao:

— Izvest ćemo to jednostavno, Tate. Držat ćeš spremnu pušku i odmah za mnom zakračunati vrata. Tko bude htio ući, morat će upotrijebiti silu. Vjerojatno će napraviti nekoliko rupa u vratima, što u ovom slučaju nije važno. Kad se vratim, kucat ću, ti ćeš prići vratima i ja ću ti se javiti. Moj glas dobro poznaješ. Sve u redu?

— Sve u redu, šefe — rekao je odluč-no Tate Brown.

Oates ga je još jednom promotrio i ponovo zaključio da se može pouzdati u ovoga čovjeka.

VIII

Čim je izišao iz ureda, ugledao je nekoliko muškaraca koji su motrili kuću. Bili su to kopači zlata koji su gledali kuću sa svih strana, zatim dvorište i okolne uličice.

(Počeo je odvezivati konja kadli mu je prišao neki čovjek.

— Napuštate ured, šerife? — upitao je.

— Posao mi je da obilazim grad — rekao je šerif. — Ne mogu zbog jednog zatvorenika zanemariti svoje dužnosti. Već sam se ionako previše zadržao u uredu. Osim toga znam da ćete i vi motriti kuću do sutrašnjeg suđenja.

— Svakako — rekao je čovjek. — Čuli smo da je zatvorenik već dva puta imao posjet, pa smo zaključili da će biti sigurnije da sami malo pripazimo — dodao je pomalo ironično.

— Dobro je — odvratio je Jack Oates — no u tom slučaju morate svoje ljude upozoriti da se ne približavaju vratima. Unutra je moj pisar s puškom. On je vrlo savjestan i priđe li netko silom vratima, nastradat će.

Čovjek je iznenađen ušutio.

— Moje poštovanje, šerife — rekao je gotovo svečano. — Ja sam se prena-glio. Mislio sam da ste stvar olako shvatili. Vi ste šerif kojemu treba skini-ti šešir!

Oates se popeo na sivog Wallacha.

Mučile su ga zle slutnje koje su postale još jače čim se popeo u sedlo. Ove je noći mogao postati metom Carringtonovih ljudi. To je ovisilo o tome kako je odvjetnik Frank Halset protumačio njihov razgovor u uredu i što će šefovi na osnovu toga odlučiti.

No zdrav mu je razum govorio da do toga neće doći kad vide kako kopati zlata pred zatvorom budno motre.

Uporno se uvjeravao u to, ne bi li se na taj način bar donekle smirio.

Ogledao se i zamijetio Johnnya Haggertya i Stappa Duanea kako ga prate u stopu, svaki s jedne strane ulice. Nekoliko se puta zaustavio, popričao s ljudima, dao upute i opomene, pa nastavio obilazak. Dva puta je sjahao i obišao salune i igračnice. Pri tom je popio pivo i zapužio cigaru.

Smirio je tučnjavu koja je upravo bila započela. To je postigao bez teškoća. Bilo je dovoljno da se pojavi, pa da zapovjedi da se smire i zajedno popiju čašicu, umjesto da se tuku zbog djevojaka.

Dok se peo u sedlo, mislio je o tome kako mu je brzo pošlo za rukom da smiri ovaj grad. Divlji momci su ga se bojali, a što je najvažnije, bio je za njih autoritet.

Sve bi bilo lijepo da nije bilo problema koji su proizlazili iz sukoba dvojice moćnih.

Paul Bannerhan je držao grad u rukama; svugdje je imao uloženi novac, a Carringtonu je dojadila njegova divlja horda i primitivan način na koji je dosad stjecao novac, pa se htio preseliti u grad te od svojih razbojnika napraviti gradske vukove i ubirati novac na inteligentniji način.

Sve se odvijalo po starom, poznatom sistemu; u ovom se gradu događalo baš ono što su drugi, napredniji gradovi već imali iza sebe.

Oates je znao i to da Carrington nikako ne smije dopustiti da Archi Laredo dođe pred sud. Znao je da će Carrington još ove noći nešto poduzeti.

Ali što?

Opet su ga obuzele crne slutnje.

Naglo se okrenuo u sedlu i brzim, ostrim pogledom prešao po prozorima i krovovima kuća. Nije vidio ništa sumnjivo. Grad je bio u ovo doba živkao i obično. Većina gostiju zabavljala se i išla iz lokala u lokal.

Iz jednog lokala je odjekivao poznat glas:

— Momci, rudari, dođite u raj! Upravo nastupaju lutkice golih trbuha iz Arabije. Ulazite u raj, vidjet ćete arapske trbuščiće s draguljem u pupku!

Oates se na to nasmijao, iako ga nije napuštao mračan predosjećaj. Najgore od svega bilo je to što ga takvi predosjećaji još nikad nisu prevarili. Znao je da na nj vreba opasnost, a nije mogao ni približno odrediti iz kojeg će ugla skočiti na njega.

Osjećao se sve neugodnije na konju, no ipak je nastavio jahati. Šerif na konju bio je za ovaj grad simbol snage i moći.

Zaustavio se pred »Mesa Palaceom«.

Unutra je Rosy, mislio je. Svake je večeri stajala iza pozornice i odatle

upravljala nastupom djevojaka i drugih svojih »umjetnika«.

Da uđe?

Čuli su se pljesak, vika i udaranje nogama o pod, što je kod Rosy bila sasvim obična stvar; posjetioci su se, za novac koji su dali, dobro zabavljali, pa su na taj način pokazivali oduševljenje.

Htio je produžiti dalje kad je ugledao Petea McLaurela, Rosynog partnera, prijatelja i pomoćnika. Pete je za Rosy obavljao sve muške poslove: nabavljao je konobare, čuvare, igrače i kućne policajce.

Žurno i bez šešira Pete je izašao na ulicu, brišući znoj sa čela i potiljka. Kad je opazio šerifa na konju, s olakšanjem je uzviknuo:

— Dodi brzo ovamo, Jack, upravo sam se zaputio k tebi!

Istog časa Oates je osjetio da ga zle slutnje sve više obavijaju svojom hladnom, mračnom koprenom. Skliznuo je s konja i čekao. Životinja je osjetila gospodarevu napetost, naćulila je uši i mahala glavom.

Pete je zbunjen prišao šerifu kao da traži zaštitu od njega i konja.

— Što se dogodilo? — upitao je nestrpljivo Oates. — Reci, dodavola, već jednom što se dogodilo!

Pete je ponovo obrisao znojno lice. Bilo mu je preko pedeset godina, a u mladosti je bio boksač. Kad bi se uzrujao, počeo se znojiti. Imao je osim toga poteškoća s krvotokom.

Htio je nešto reći, ali mu otprve nije pošlo za rukom. Tek nakon kraće pauze uspjelo mu je da prilično precizno izusti:

— Odveli su Rosy! Nju su odveli!

— Tko? — kriknuo je Oates i pri tom osjetio bol kao da ga je netko udario nožem.

Njegove zle slutnje ostvarile su se, i to na Rosy!

Sve se u njemu uzburkalo. Shvatio je da je potcijenio Carringtona. Carrington je od samoga početka znao da šerif radi za Bannerhana. Zato je pratio Oatesa, da bi saznao što radi u slobodno vrijeme i kamo odlazi. Nije mu bilo teško saznati da odlazi kod Rosy

i da mu ona mnogo znači. To su znale ne samo djevojke već i ostali namještenici u »Mesa Palaceu«.

Sve mu je munjevitom brzinom prošlo kroz glavu dok je čekao Peteov odgovor.

— Ne znam tko je to učinio — rekao je s mukom Pete McLaurel. — Jedino što ti mogu reći jest da se u uredu pojavio mladić koji je, kako je rekao, za tri dolara bio zadužen da mi preda pismo.

— Što je stajalo u pismu? — upitao je žurno i hladno Oates.

— Evo što: »Rosy je u našim rukama. Ako Oates još ove noći pusti Archija, dobit će je natrag živu i zdravu.«

Pete McLaurel je nakon ovih riječi napravio pauzu, a onda je žučno nastavio:

— Taj je Archi tvoj zatvorenik, nije li tako? Pustit ćeš ga da bi spasio Rosy, zar ne?

Jack Oates je časkom ostao nepomičan. Pete McLaurel je ukočeno buljio u njega. Iz njega je izbijala sugestivna snaga i udarala u Oatesa.

Volio je Rosy kao rođenu kćer i sve bi za nju učinio.

I Oates je volio Rosy, ali se pitao smije li zbog nje prekršiti ugovor koji je sklopio s gradom. Znao je da su rudari i kopači zlata u stanju srušiti cio grad kad bi zatvorenik pobjegao, a osim toga nije bilo poželjno pustiti opasnog bandita na slobodu.

Bio je šerif. Nosio je zvijezdu. Kopači zlata imali su povjerenja u njega i zato su mu prepustili bandita na čuvanje.

Zar je mogao pustiti na slobodu čovjeka čija je izjava na sudu bila toliko važna da se otkrije cijela banda koja je onemogućavala normalan promet i zagorčavala život kopačima zlata. Uništavanje ove bande spasilo bi u ovoj zemlji živote mnogih ljudi.

Bilo mu je jasno da se svega toga mora odreći da bi Rosy spasio život. Ipak je kimnuo.

— Da — rekao je — pustit ću ga da bih spasio Rosy. |

Pete McLaurel je odahnuo. Čekajući Jackov odgovor, nije se usudio disati. Položio mu je ruku na rame.

— Ona te voli, Jack — rekao je. — Za Rosy i njezinu ljubav isplati se sve učiniti.

Nakon ovih svečano izgovorenih riječi okrenuo se i uputio prema »Mesa Palaceu«, gdje su ga bez sumnje trebali jer je, budući da nije bilo Rosy, ionako nastala prava zbrka.

! Predstava se nastavila.

Oates se popeo u sedlo. Opet se naglo okrenuo da bi ustanovio da li ga Carringtonovi ljudi promatraju, no nije mogao zamijeniti ništa neuobičajeno.

Njegove dvije sjene, Johnny, Haggerty i Stapp Duane, pratile su ga. Već je napamet znao njihove silhuete, držanje tijela i kretnje. Čak ih je u polutami mogao brzo zamijetiti.

Do sada nije bilo prilike da se izravno pokažu, no može biti da je već sama njihova prisutnost onemogućavala da se izvrši napad na šerifa, jer je svaki pametan ubojica dobro motrio i tako zamijetio da šerif ima pratnju.

Osjećao je gotovo zahvalnost Bannerhanu koji mu je osigurao dostojnu pomoć. No morat će ga razočarati. Morat će spasiti Rosy. Ona mu je bila važnija od svega na svijetu. Od'učio se na to i pokušao je zaboraviti svoje dužnosti šerifa i obećanje koje je dao kopačima zlata.

S mukom je potiskivao te misli. Rosy mu je bila sve. Polako se zaputio prema uredu Visok. taman, na velikom sivom ratnom konju punom brazgotina, djelovao je usamljeno. Ali snažno, nešto kao orao koji lebi visoko iznad zemlje.

Kad je došao do ureda, zavezao je konja i ogledao se.

Kopači zlata još su stražarili, iako ih je bilo manje. Vjerovali su da je zatvorenik u dobrim rukama, pa su se djelomično povukli.

Jedan od vođa s kojim je već prije razgovarao opet mu je prišao.

— Sve u redu, šerife? — upitao ga je čovjek koji je djelovao iskusno i pa-

metno; pripadao je onoj vrsti ljudi koje rado izabiru za vođu.

— Nema problema. U gradu je sve kao i obično — odgovorio je Jack Oates. — Za jedan sat još ću jednom poći u obilazak, iako ne vjerujem da će se nešto promijeniti.

Kopač zlata je kimnuo.

— Koja su ono dva tipa? — upitao je. — Kad ste krenuli, pratili su vas s obje strane ulice, a sad su se opet za vama vratili. Jesu li to vaši?

— Da — rekao je Oates. — Oni mi pokrivaju leđa.

— Oho! — uzviknuo je s poštovanjem kopač zlata. — Tako! Čudio sam se da tako izazovno šetate gradom. To je, doduše, vrlo upadljivo, ali...

Nasmijao se, pokazavši u polutami red bijelih zubi.

— Da, tako se to radi — dodao je Oates i pošao prema vratima ureda.

Tri puta je udario dlanom o drvena vrata. Kopač zlata ga je promatrao. Iznutra se čuo pisarev glas:

— Tko je?

— Ja sam, šerif — odgovorio je Oates. — Otkračunaj vrata, želim ući!

Vrata su se najprije malčko otvorila i prvo se pojavila cijev puške.

— Sve u redu, šerife? — upitao je pisar.

Oates se tiho nasmijao.

— Svakako, Tate. Zar misliš da bi me netko mogao prisiliti revolverom da na taj način otvorim vrata?

— Zašto da ne? Sve je moguće — odgovorio je ovaj.

Kad su se vrata zatvorila, vođa kopača zlata nasmijao se u sebi i prišao jednom od stražara.

— Taj mali pisar nevjerojatan je tip — rekao je s poštovanjem.

— Taj ne pušta ni šerifa u njegov vlastiti ured prije nego što se uvjeri da je sve u redu! Silan je taj patuljčić! Mislim da nije potrebno da u ovom broju stražarimo. Billie, bilo bi pametnije poslati svakog drugog čovjeka preko u salun, neka se ljudi odmaraju. Ako ih zatrebamo, nisu daleko. Tako ćemo učiniti! Svaki drugi može ići, a ja ću napraviti obilazak oko kuće.

IX

Jack Oates je sjeo za pisaci stol i iz ladice izvadio pribor za pušenje.

— Možeš ići na spavanje, Tate — rekao je.

Ovaj je odmahnuo glavom.

— Ne, šerife, moglo bi se dogoditi...

— Kažem ti da podeš spavati, Tate, Sutra moraš biti svjež, jer te kao pisara čeka važna dužnost. Sutra ćeš biti pisar na sudu kopača zlata. To je od velike važnosti, jer će se poslije samo na osnovu tih zapisa moći provjeriti je li se poštovao zakon. Jednog će dana naši nasljednici na osnovu tvog zapisa moći proučavati kako se ovdje, na zlatnim poljima ove zemlje, stvorio red i zakon po potrebama društva koje se počelo stvarati. Sutra te čeka velik zadatak i zato ti naređujem da odeš na spavanje. To što ti misliš, ne može se dogoditi. Oko kuće se rasporedilo dvanaest stražara, a nakon prvog pucnja dotrčalo bi ih oko stotinjak! Odlazi, dakle, konačno na spavanje!

Tate je još neko vrijeme oklijevao, no onda je nerado otišao.

Jack Oates je polako pušio cigaretu koja mu je visila u kutu usta, te nepomično sjedio u naslonjaču. Mislio je na Rosy. Kamo su je odveli? Je li još u gradu? Odgovora nije znao.

Kad je popušio, zaputio se u kuhinju i popio malo mlake kave. Pri tom je provjerio jesu li vrata Tateove sobe dobro zatvorena. Tate je već hrkao.

Tiho je ušao u zatvor.

Archi Laredo je ležao na tvrdom krevetu, ali nije spavao. Čim je ugledao šerifa, sjeo je i upitao:

— No, jesu li te moji prijatelji dotjerali do zida?

Oates je znao da je Archijev grub glas samo loša gluma i da je momak smrtno uplašen. Jedina utjeha bila mu je vjera da će ga njegovi drugovi i svemoćni šef na vrijeme izvući iz zatvora i spasiti od smrti.

Jack Oates mu je prišao sasvim blizu.

— Dođi ovamo! — rekao je.

Mladić se približio. Gledali su se. Pogled mu je plamtio.

— Imaš sreću — promrmljao je Oates. — Imaš više sreće nego pameti. Carrington me je pridobio za sebe. Budući da je tako, moram ti pomoći i izvući te odavde.

Archi Laredo je zadrhtao od uzbuđenja. No ubrzo je pobijedila njegova drskost.

— Vidiš, šerife — rekao je brzo — to sam cijelo vrijeme i očekivao. Znao sam da me prijatelji i šef neće pustiti da ovdje istrunem! Pođimo što dalje odavde, šerife!

Jack Oates se okrenuo, uzeo sa zida ključeve ćelija i otvorio Archiju vrata.

— Čekaj! — rekao je. — To neće biti tako jednostavno. Kopači zlata su opkolili kuću sa svih strana, tako da ne možeš pobjeći ni kroz vrata ni kroz prozore. Budi miran i strpljiv!

S Archijevog je lica odmah nestalo smijeha i strah mu se opet uvukao u kosti.

— Pa kako ćemo onda izaći odavde? Ako treba, možemo revolverom probiti sebi put. Čekaju li nas spremni konji? Ima li vani dovoljno naših ljudi koji će zaustaviti rudare? Ili...

— Smiri se, momče, prvo se smiri — promrmljao je Oates. — Ne smijemo praviti ni najmanju buku. Moramo nestati neopazice. Postoji jedna jedina mogućnost da se neprimjetno izvučemo odavde.

— Reci već jednom koja je to mogućnost, dođavola!

Archi Laredo je sličio na nemirnog vuka koji nervozno obilazi kavez.

— Skini džime, zaveži ih zajedno i prebaci oko vrata! Požuri!

Archi Laredo je poslušao pun nade i vjere u šerifa koji mu je bio na volji, jer je, kao i on, sve stavljao na kocku u ime nečega što je smatrao prilikom za sebe, na bilo to i nešto neznačajno i slabašno. No dosad mu je odvažnost uvijek pomagala da se izvuče.

Pošli su u uređ. Svi su prozori bili zatvoreni, tako da ih izvana nitko nije mogao vidjeti.

Jack Oates je palcem pokazao prema stropu na kojem se vidio prekriveni otvor.

— Gore je potkrovlje s kojega se možemo popeti na krov. U ulici do kuće stoji veliko orahovo stablo. Nisu ga došad odsjekli jer je veoma plodno. S krova ćemo skočiti na to stablo, a odatle na krov druge kuće. Uličica je uska, tako da ćemo bez poteškoća moći preskočiti na drugu stranu, no pri tom moraš, naravno, paziti da budeš tih kao srna. Jesi li sve dobro razumio. Archi, zvjezdice moja sjajna?

Ovaj je ljutito buljio u njega.

— Ne voliš me baš previše — otrovno je zaključio.

— Zar mi netko to može zamjeriti? — gorko se naceri Oates i pokazao na писаči stol koji je trebalo postaviti ispod otvora na stropu.

— Imao sam ovdje dobar posao — nastavio je Oates — koji zbog tebe moram napustiti. Carrington me, naravno, isto tako dobro plaća, no nekoliko ću se dana morati s tobom sakrivati u vašem glavnom skrovištu. Tek onda možemo bježati iz zemlje. Misliš li da bih te morao ljubiti i cjelivati te u čelo?

Laredo je bijesno grickao usnice. Stavili su stolicu na stol. Dok se Oates penjao, Archi je uzeo revolver iz zidnog ormara. Taj je revolver Oates prije nekoliko dana oduzeo pijanom kauboju koji je besmisleno pucao po gradu.

— Moram ga napuniti — rekao je Archi. — Nemam namjere da izadem odavde bez oružja. Gdje je municija?

Jack Oates je još stajao na stolici i počeo je otvarati otvor na stropu.

— U drugoj ladici lijevo — rekao je mirno.

Naravno, nije mu bilo pravo što se naoružava. Bilo je pametnije da mu to dopusti jer bi u protivnome mladić mogao nešto posumnjati.

U revolver je, što je inače bila rijetkost, moglo stati sedam metaka. Bio je to jedan posebno lijep revolver marke »Irving«. Archi Laredo ga je na brzinu napunio.

Oates se pitao je li Archi zamijetio da je punio sedam puta, umjesto šest kao obično.

Popeli su se u potkrovlje koje je bilo tako nisko da su se morali kretati pognuti. Bili su pažljivi jer su posvuda ležale stare stvari. Na krovu nije bilo otvora, pa su morali odmaknuti nekoliko dasčica, što je išlo lako jer su bile rasušene.

Kad su na trbuhu ispuzili na krov, bila je već ponoć. Nebo je bilo puno, zvijezda, a i mjesec je sjao. Grad pod njima bućao je i bjesnio. Ulicom ispod njih prolazili su jahači i kola, što im je olakšalo da se nečujno prebace s krova na grane velikog lisnatog oraha, koje su šumjele na noćnom povjetarcu. To veličanstveno stablo sigurno je pustilo žile duboko u zemlju do neke podzemne vode.

Grane stabla bile su guste tako da ih odozdo nitko nije zamijetio, iako nisu bili baš visoko. Krošnja stabla spajala je dvije strane uske uličice, tako da su završili na krovu kuće preko puta zatvora i po njemu otpuzali dalje. S krova slijedeće kuće spustili su se na drvarnicu, a odatle skočili u dvorište.

Sve je to za obojicu bilo više nego jednostavno, sličilo je na dječju igru. Archi Laredo se tiho nasmijao.

— Bilo je sjajno — rekao je i odahnuo s olakšanjem. — Kad one budale sutra otvore čeliju, imat će što vidjeti!

Od zadovoljstva je tiho hihotao. Strah se pretvorio u pretjerano oduševljenje pobjednika. Divio se sâm sebi kao junaku kojega nitko ne može pobijediti.

— Trebaju nam konji — rekao je. — Pa to sliči na našu šalu. Veliki šerif Mesa Cityja bježi sa svojim zatvorenikom i usput postaje konjokradicom! Čudi me da su moji momci zaboravili na konje!

Navukli su čizme i iz dvorišta ušli u usku uličicu. Sreća im se odmah namiješila. U glavnoj ulici nije bilo više mjesta, pa su ljudi ovdje ostavili konje.

Odvezali su dvije životinje, polako ih doveli do kraja uličice, skočili na njih i odjahali.

Nestrpljivi Archi Laredo nesvjesno je preuzeo vodstvo. Žurio je da što prije nestane iz grada u kojem je umalo zaglavio. Oates ga je slijedio. Neprestano je mislio na Rosy. Gdje bi mogla biti? Možda u glavnom skloništu bandita, kamo ga je Laredo upravo vodio?

Očekivao je da se sklonište nalazi u rudniku »Aurora«.

— — —

Do rudnika je trebalo jahati pet milja.

Ponekad bi zastali da čuju jesu li za njima progonitelji. Izbjegavali su koljske putove, ali i druge manje puteljke. Sami su tražili put kroz noć.

Na nekim su mjestima prošli sasvim blizu koliba i šatora kopača zlata. Najviše ih je bilo kraj mjesta gdje se ulijevala voda sa sva četiri brda Mese i nestajala negdje na jugu.

Svuda su gorjele vatre, a tamo gdje je bilo kuća vidjelo se svjetlo svjetiljaka.

Neki stanovnici, koji su ih zamijetili, psovali su za njima. Netko je viknuo.

— Prokleti razbojnici!

Jednom se čak čuo pucanj.

Kopači zlata, uznemiravani stalnim napadima razbojnika, postali su previše nervozni i pucali su na svakoga tko bi se približio njihovim kolibama i šatorima.

U sjeni jugozapadne Mese moglo se razaznati svjetlo, po kojem se Archi orijentirao. Jahali su dvije milje prema njemu kadli se pred njima pojavio rudnik »Aurora«.

Rudnik je bio napušten. Uz glavnu zgradu nalazilo se nekoliko obora. Čulo se kako protječe voda u bazene za ispiranje zlata.

Kad su se zaustavili pred kućom, iza ugla se pojavio čovjek s puškom.

— Pa to je Archi! — rekao je. — Imao si, momče, vrašku sreću. A tko je ovo? Ako me oči ne varaju, to je šerif Red Mesa Cityja glavom! Archi, bogami, to je za tebe posebna čast!

Iz kuće je izišao drugi čovjek.

— Imao si, jadniče, nesreću s onim tipovima u gradu, no na kraju krajeva ipak si pravi sretnik — rekao je ovaj.

— Da, tako je. Inače sada ne bih bio ovdje — rekao je uvjerenom Archi.

Čovjek na vratima kuće povukao se u stranu, u polutamu. Podigao je ruku kao da se na potiljku pod ovratnikom košulje želi počesati, no nakon toga je uslijedila brza i precizna kretnja rukom.

Oatesa, koji je posegnuo za revolverom, zaustavio je onaj drugi, puškom uperenom prema njemu.

Za Archija Lareda ionako više nije bilo pomoći. Nož je poletio prema njegovim grudima i zabio se u njih. Archi se samo svalio s konja i pao na tlo. Noga mu je ostala visjeti u stremenu. Njegov prvorazredni kaubojski konj, koji je bio odlično uvježban, nije se pomaknuo s mjesta. Laredo je ležao na zemlji s nožem do drške u grudima.

Oatesu je postalo jasno da je osloboodio i doveo Lareda da bi ga ubila njegova vlastita banda, zato što je za nju postao opasan.

Ne, nije tako, ispravio se u mislima. Učinio je to zbog Rosy. Osloboodio je Lareda da bi spasio Rosy.

Polako mu je prišao čovjek s puškom.

— Daj mi svoj revolver — zapovjedio je.

— Ne — mirno je odgovorio Oates. — Revolver nećeš dobiti, no ja, po pogodbi, treba da dobijem nešto od vas. Gdje je Rosy Mullen? No brzo, gdje je ona?

Čovjek s puškom nije odgovorio.

Onaj drugi se približio Oatesu, koji je još bio u sedlu, te mu se obratio.

— Htio si biti prvi čovjek u Mesa Cityju, no ubrzo si se pretvorio u slugu koji pokorno izvršava naredbe. Šef te čeka da dođeš na razgovor.

— Prije toga hoću da vidim Rosy — rekao je Oates. — Hoću znati gdje ste je sakrili. Je li tu?

— Ne misliš valjda da smo takve budale — rekao je bacač noža. — Zašto

bismo je dovlačili ovamo kad u gradu ima dovoljno starih baraka. A sad idi k Carringtonu!

— Gdje je on?

Obojica su se smijela.

— Pođi kod Lily Wang. — rekao je bacač noža. — Ako hoćeš, možeš povesti i dragog malog Archija. Kopačima zlata bit će draže da te vide s mrtvim Archijem, nego bez njega, zar ne?

Oates je časkom nepomično sjedio u sedlu i razmišljao.

— Da — rekao je polako i počeo silaziti s konja.

Bez riječi je sjahao. Dok je stajao iza konja, neprimjetno je izvukao revolver. Konj mu je poslužio kao zaklon. Neočekivano je zapucao dva puta zaredom.

Onaj prvi u padu je zapucao u tijelo konja, a bacač noža je napravio posljednju refleksnu kretnju, izvukao nož i bacio ga, ali u konja koji je poslužio šerifu kao zaklon; to je bila sasvim uobičajena reakcija nekoga tko se mora oprostiti od života, a pun je volje za životom.

Sve je utihnulo, osim stenjanja konja u kojega su ispaljeni meci iz puške i u kojega se zabio nož, sve dok nije pao na koljena i legao na stranu.

Čovjek s puškom ležao je licem prema zemlji i nije se više micao. Pao je na praznu pušku.

Bacač noža je još klečao i rukama se držao za želudac gdje ga je pogodio metak. Umirao je napola klečeći i napola sjedeći na listovima i petama.

Oates je čekao.

Morao je znati da ova dvojica možda nisu sami u rudniku. Možda ih je deset, možda i više...

Ništa se nije događalo. Obori su bili prazni. Postalo mu je jasno da su, osim ove dvojice, banditi napustili rudnik.

Oates se približio samrtniku koji je stenjao od boli.

— Mogu li ti pomoći? — upitao je i čučnuo kraj njega.

— Neka te đavo nosi! — stenjao je čovjek. — No kad već hoćeš, donesi mi bocu iz kuće.

Oates je oklijevao. Mislio je da je riječ o zamci. Ipak je ustao i pošeo prema kući sa spremnim revolverom.

Kuća je bila prazna. Na stolu je stajala poluprazna boca sa dvije čaše, što ga je znatno umirilo i na osnovu čega je mogao biti gotovo siguran da u rudniku nema nikoga.

Na lijevoj je nozi osjetio blagu bol. Bio je lako ranjen. Na svjetlosti svjetiljke vidio je da su mu hlače poderane i da ga je okrznuo metak. Jadni konj nije ga mogao posve zaštititi.

Napunio je čašu, popio gutljaj i zaputio se prema samrtniku.

— Zašti si ubio Archija Lareda? Što ste imali od toga da ga ubijete nakon toga što ste od mene zahtijevali da ga oslobodim?

Čekao je da bacač noža popije gutljaj.

— Hvala — stenjao je ovaj. — Prvo me šalješ u grob, a onda si dobar prema meni. Moram priznati da si odličan tip!

Glas mu je zvučao ironično i bolno. Ipak mu je nakon gutljaja viskija bilo lakše.

— Zašto sam ubio tog pasieg sina? Aaaaah, taj nas je sve doveo u opasnost, sve! Ta luda! Hitao nas je prevariti, domoći se novca za sebe, ta budala. Aaaa...

Savio se i iskrivio od bola. Nije se usudio maknuti ruke s rane. Nagnuo je glavu prema natrag, a Oates je držao čašu da može popiti još jedan gutljaj.

— Kopači zlata su namjestili zasiedu — rekao je — ali je taj budala ipak pošlo za rukom da ubije i opljačka Charlyta Weissa. Mislio je da će mu uspjeti da sam pobiegne s ulovom. No dao se uhvatiti, ta luda! Da ga nismo ubili, izdao bi nas. Oslobodili smo ga da bismo ga što prije ubili. To će biti dobra pouka drugima da ne rade ništa na vlastitu ruku. Jesi li sada razumio, Oatese?

— Jesam — rekao je ovaj i još mu jednom pružio čašu.

Nakon svakog gutljaja samrtnik se osjećao sve bolje i mogao je dalje govoriti.

Oates je znao da mu nije preostalo mnogo vremena da što više dozna od umirućega. No znao je i to da ga nije smio požurivati i da ovaj nije smio osjetiti da ga ispituje. Morao mu je u posljednjim, teškim minutama biti dobar prijatelj.

Nitko rado ne umire sâm.

No Oates je morao iskoristiti priliku i doznati što više.

— Gdje je Rosy? — upitao je. — Gdje ste je sakrili? Gdje je Carrington?

— Podi k Lily Wang — rekao je bandit — podi k njoj, tamo ćeš naći odgovor na sva pitanja.

Pao je na stranu, pa se ispružio na leđa. S uzdahom je raširio ruke i noge.

Bio je mrtav.

Oates mu nije znao ni imena.

X

Kad je stigao u grad, bilo je oko tri sata ujutro.

Grad je još bio budan.

Pred uredom je stajala gomila kopača zlata, među njima članovi gradskog vijeća i Bannerhan.

Oates je jahao na konju kojega je uzeo iz obora rudnika »Aurora«. No sedlo je pripadalo ubijenom konju. Na drugom konju, kojega su u bijegu ukrali u gradu, ležao je prebačen na trbuh mrtav Archi Laredo.

Kad se zaustavio pred uredom, okružili su ga. Iz okolnih lokala dotrčali su preostali rudari i kopači zlata. Jahaći i kola, koji su napuštali grad u ovo doba obično su se vraćali u logorišta i rudnike, znatiželjno su se zaustavili.

Za nepunu minutu skupila se velika gomila ljudi. Nitko nije ni pisnuo.

Jack Oates je pogledao Paula Bannerhana koji mu je stajao preko puta. I ovaj je njega gledao pod svjetlošću svjetiljke, a i noć je bila vrlo svijetla. Iz Bannerhanovog pogleda nije mogao ništa zaključiti. Čekao je da Oates

prvi progovori. Isto je bilo i s ostalim članovima gradskog vijeća.

Debeli zid gomile kopača zlata oblikovao se oko Oatesa i mrtvog Lareda u krug. Gundali su, prijetili. Sve je mirisalo na opasnost.

Poviše, na drvenom prolazu za pješake, Oates je ugledao vođu kopača zlata s kojim je te večeri razgovarao i koji je cijelu noć stražario kraj zatvora. No, ovaj više nije bio vođa; do njega je stajao novoizabrani vođa koji je po stasu i snazi sličio na diva. Taj div je podigao ruku. Sve je ušutjelo, uključivši gundanje i prijeteeće mumljanje. Vođa se obratio Jacku Oatesu:

— Šerife, ja sam David Mahoun. Kopači zlata zemlje Mesa izabrali su me za vođu i zastupnika. Da je došlo do procesa, ja bih bio sudac. Pitam vas u ime svojih ljudi što se dogodilo. Najprije ste bez traga nestali zajedno sa zatvorenikom, a onda ste se obojica opet pojavili, vi živ, ali on mrtav. Dobro promislite što ćete odgovoriti, šerife, vrlo dobro. Svi čekamo vaš odgovor!

Jack Oates je kimnuo. Usne su mu bile suhe. Oblizao ih je, ali mu to nije mnogo pomoglo jer mu je i grlo bilo suho. Znao je: ako želi zadržati stvar u rukama, mora lagati, i to dobro lagati. A to nije bilo lako, s obzirom na to da u tom pogledu uopće nije imao iskustva. Laž se uvijek do sada sukobljavala s njegovim samopoštovanjem, bilo mu je to ispod časti. No bio je svjestan toga da to što je sada činio možda i nije bila laž, već mudar, taktičan potez.

Progovorio je, iz sedla, iznad glave ljudi koji su ga okruživali, pogledom usmjerenim u Davida Mahouna:

— Poslao sam pisara na spavanje i sâm na časak zaspao za stolom. To nije moglo trajati dulje od nekoliko minuta. Kad sam se probudio, vidio sam da je otvor na stropu otvoren. Zatvoreniku je pošlo za rukom da razvali bravu ćelije i pobjegne. Znao sam da nije mogao stići daleko, pa sam ga slijedio. Mogao sam ga već na krovu uhvatiti. No kad sam već bio na kro-

vu, palo mi je na pamet da je pametnije slijediti ga i vidjeti kamo bježi. Mislio sam da ću na taj način otkriti gdje se sakriva banda. Ukrao sam konja, ali ne kao konjokradica, već kao šerif koji obavlja svoju dužnost.

Netko je rekao:

— Vi sjedite u mojem sedlu, šerife. Što je s mojim konjem?

— To će se odmah razjasniti — rekao je Oates i nastavio: — Slijedio sam bjegunca do rudnika »Aurora«, gdje je došlo do borbe. Pošaljite nekoga tamo: naći će dva mrtva čovjeka i uginulog konja u kojeg se zabila sačma što je bila namijenjena meni. Što se konja tiče, vlasnik se ne mora brinuti; grad će mu gubitak pošteno nadoknaditi. Konj je bio vrijedan pedeset dolara, zar ne?

Čim je završio, nastala je zbrka. Gomila je postala glasna, ali je iščezlo neprijateljstvo prema njemu. Sjahao je i predao konje jednom od ljudi.

— Pobrini se za životinje — rekao je — a leš odnesi u mrtvačnicu.

Probio se kroz gomilu, pa prišao Davidu Mahounu i ostalim vođama.

Paul Bannerhan, gradski vijećnici i građani stajali su nešto dalje u posebnoj grupi.

David Mahoun ga je prodorno pogledao i rekao:

— Održao si lijep govor. Tvoje objašnjenje zvuči prihvatljivo, trojica mrtvih čine ga gotovo posve vjerodostojnim. No meni se, šerife, ipak čini da ste zakazali. Taj Archi Laredo, da je živ, mogao bi nam sutra na sudu dosta toga ispričati. Mogli smo razotkriti i raskrinkati to razbojničko gnijezdo, od onih koji govore da su rudari, a razbojnici su, pa do samoga vrha. Zna li, šerife, što sam ja o vama mogao misliti?

— Pa recite — promrmljao je Jack Oates. — Jasno mi je da sam sad u nemilosti. Možli biste reći dosta toga, no ja na vašem mjestu ne bih požurivao.

— Prijetite mi?

— Ne, to je samo savjet. Mislim da ste od onih kojima teško pada kad se

moraju ispričavati zbog prebrzog zaključivanja.

Gledali su se pod svjetlošću svjetiljke. Pogled Davida Mahouna bio je hladan i prodoran. Gledaoci su šutke promatrali kako se dva muškarca provjeravaju. David Mahoun je konačno kimnuo.

— Ne želim prebrzo suditi — rekao je. — Dat ću vam vremena da dokažete kako ste čisti. No htio bih vama i građanima najaviti da ćemo se odsad sami braniti. Osnovat ćemo komitete kao što su to već uradili rudari i kopači zlata u Kaliforniji, Koloradu, Montani i Dakoti. Neće više biti procesa. Kazna vješanjem izvršavat će se na licu mjesta i bez izuzetaka. Sami ćemo stvoriti red u ovoj zemlji, a ako ustanovimo da se rukovodstvo banditske organizacije krije u ovom gradu, pregazit ćemo ga.

Svečano je završio govor. Sišao je među kopače zlata koji su mu oduševljeno klicali.

Jack Oates i gradski vijećnici ostali su po strani i promatrali zanos gomile. Ušli su u ured. Unutra je vladao pravi nered. Sve je bilo prevrnuo, a dosta toga uništeno. Tate Brown je pokušavao bar donekle uspostaviti red.

— Ovi kopači zlata — rekao je — prava su divlja horda. Kad su vidjeli da nema zatvorenika, spopao ih je takav bijes da su počeli uništavati sve oko sebe. Koliki su to troškovi za grad! Mi ovdje živimo među divljacima, baš tako!

Nitko mu nije odgovorio. Shvatio je da smeta, pa se zaputio prema kuhinji.

— Skuhat ću kavu — rekao je. — Jaka kava uvijek dobro dođe.

Paul Bannerhan, Al Longdale, Frank Harris, Tom Sacket i John Tate stajali su bez riječi i čekali. Nisu postavljali pitanja, od straha da će im Oates ispričati priču drukčiju od one koju su čuli rudari. Promatrali su ga ozbiljno i ospitivački, isto onako kako ga je vani promatrao David Mahoun.

Konačno se javio Paul Bannerhan. Mirno je upitao:

— Možemo li i dalje ostaviti grad u tvojim rukama? Jesi li u stanju spriječiti bandite da se uvuku u grad?

Oates je odmahnuo glavom.

— Ovo drugo ne dolazi u obzir jer oni već jesu u gradu. Napustili su rudnik »Aurora«, što znači da su odustali od napada i pljačke rudara. Vidjeli su da su ovi ojačali, da su dobro organizirani i da imaju nove i sposobne vođe koji im namještaju zamke. Laredo je upao u takvu zamku. Uspio je ubiti i opljačkati žrtvu samo zato što se poslužio nožem, a to rudari nisu predvidjeli. Banditima je ovaj posao postao preopasan, pa su napustili prijašnji teren i došli u grad. U rudniku »Aurori« našao sam samo dvojicu. Sve je to bilo već odavno planirano i djelomično sprovedeno prije nego što sam ja postao šerif. Htio bih još nešto dodati — rekao je još. — Kopače zlata ne zanima grad i neće se za njega boriti.

Razmišljali su o tome što je rekao. Naročito ih je pekla posljednja rečenica. Shvatili su da su prepušteni sami sebi, a banditi su bili jaki.

— Što da radimo? — upitao je hladno Bannerhan.

— Pođite kući — rekao je Oates. — Potruditi ću se da što prije pronađem štakorsko gnijezdo. Kad do toga dođe, morat ćete mi pomoći. Ako su se već smjestili u gradu, znači da su donijeli sa sobom dosadašnji plijen za koji će se, naravno, boriti zubima i noktima. Zato će mi trebati vaša pomoć. Johnny Haggerty i Stapp Duane neće mi u tom slučaju biti dovoljni. Pitanje je jesu li oni još na mojoj strani. Možeš li u to biti siguran, Paule?

Odlučno je pogledao Bannerhana. Ovaj se zamislio, pa lagano stresao glavom.

— U ovom ušljivom gradu ni u što i ni u koga ne možeš biti siguran, a najmanje u dvojicu bahatih revolveraša. No činjenica je da su dobro plaćeni.

Zašutio je i stao razmišljati. Razmišljali su i ostali gradski vijećnici. Pri tom su pogledavali Oatesa, doduše s trunskom sumnje, ali su s druge stra-

ne, osjećali da se isplati s njime još jednom pokušati.

Paul Bannerhan je odjednom kimnuo.

— Nastavi, Jack — rekao je — a mi ćemo čekati spremni. Idemo, ljudi. Oates, vidim, zna što hoće, pa neka radi kako najbolje zna. Vidjet ćemo kako će se stvar dalje razvijati.

Izšli su.

Jack Oates je sjeo za stol, a Tate mu je donio kavu.

— Ja vam vjerujem, šefe — rekao je u pauzi između dva gutljaja.

Oates ga je pogledao i htio nešto odgovoriti, no upravo tada vani je odjeknuo snažan pucanj. Pucanj je mogao potjecati jedino od puške velikog kalibra s izvrsnom moći proboja, koja se obično upotrebljava u lovu na bizone, zato što se njome može gađati na velike udaljenosti.

Oates je skočio sa stolice i u tri duga koraka našao se kod vrata. U posljednji čas oprez ga je spriječio da ih otvori i izjuri iz ureda. Zvižduci ispustio je zrak. Mislilo je brzo, a djelovao još brže.

Stol je dovukao pod otvor na stropu, brzom kretnjom uzeo pušku iz regala, postavio stolicu na stol i popeo se u potkrovlje, pa na krov, gdje je ostao ležati s puškom u ruci.

— Ne izlazi ni u kojem slučaju, Tate — brzo je dodao.

Pričekao je da mu se oči naviknu na sivo svjetlo jutra koje je polako brisalo s neba mjesec i zvijezde.

Odozgo je imao dobar pregled situacije.

S desne strane ulice, nekih sto dvadeset koraka od ureda, skupilo se mnoštvo ljudi. Nije mogao raspoznati oko koga se skupljaju, ali je znao da je uzbuna nastala zbog pucnja koji su on i Tate čuli dok su sjedili u uredu.

Njegov oštar pogled usmjerio se na krov susjedne kuće. U kući se nalazio ured za dodjelu parcela kopačima zlata, a do njega laboratorij za provjeravanje plemenitih kovina, jer je u ovoj zemlji, uz nalazišta zlata, bilo i srebra i bakra. Ponekad su ovamo slali na

probu rudače s udaljenosti od sto i više milja.

Zamijetio je da se iza dimnjaka na krovu te kuće nešto pomaklo. Opazio je čovjeka koji je podigao pušku. Čekao je u zasjedi da puca na šerifa čim istrči iz ureda.

Sad mu je bilo jasno kome je bio namijenjen prvi metak, onaj koji je čuo u uredu, a koji je ispalio jedan drugi vrebač s krova kuće nedaleko od ove. Metak je bio ispaljen na Paula Bannerhana koji se u društvu gradskih vijećnika vraćao kući.

Tiho je zarežao od bijesa. Po načinu na koji je stvar izvedena, a uz to poznavajući situaciju u kojoj se nalazio grad, a time, naravno, i on kao šerif, shvatio je da su to prvi potezi bandita u bici za grad. Prvo su se htjeli otarasiti njega i Bannerhana, jer su znali da ga je Bannerhan zaposlio da drži grad pod kontrolom.

Čovjek na kućnom krovu s druge strane ulice bacio je još jednom pogled na vrata ureda. Nije više htio čekati i pošao je s namjerom da se spusti s krova. Istog se časa Oates podigao na krovu tako da ga je čovjek s druge strane mogao vidjeti kako stoji na vrhu krova, te je glasno povikao:

— Hej, prijatelju, tu sam!

Čovjek je odmah reagirao.

Bio je iskusan revolviraš, što je Oates pretpostavljao. Carrington je, naravno, dobro pazio kad je birao ubojicu za šerifa.

Čovjek je podigao pušku.

Za Oatesa je to bio dovoljan dokaz. Bio je brz. Imao je, doduše, sasvim običnu karabinku »spencer«, no na udaljenosti od pedeset koraka ona je mogla konkurirati napadačevoj puški.

Čovjek preko puta još je jednom zapuceo, ovaj puta tako loše da metak nije prošao ni blizu Oatesa. Ispustio je pušku i nekoliko se sekundi držao za dimnjak, a onda počeo teturati prema rubu krova.

Oates je još jednom zapuceo.

Bandit se srušio i spuznuo s krova na ulicu.

Oates je počeo silaziti s krova. Kad je s potkrovlja skočio u ured, vidio je da Tate Brown stoji na istom mjestu na kojem ga je ostavio.

— Sad možeš izići, Tate — dobacio mu je suho i istrčao napolje.

Ljudi su se okupili oko bandita koji je pao s krova.

Ugledali su šerifa kako dolazi i napravili mu mjesta.

Čovjek koji je ležao u prašini bio je još živ, ali se smrt već nadvila nad njim.

— Imao si nesreću, prijatelju — rekao je Oates i kleknuo kraj njega.

— Sve sam sâm skrivio — promrm-ljao je čovjek kojega Oates nikad prije nije vidio, a koji je bio plaćen da ga ubije. — Iskusan si kao stari vuk, Oates — stenjao je — Tebe nije jednostavno ubiti, no jednome od nas to će ipak uspjeti. Jedan od nas...

Izdahnuo je. Oates je ustao.

— Učinite mi uslugu, momci i odnesite ga u mrtvačnicu! — rekao je ogorčenim glasom. — Što se maloprije dogodilo? Koga je pogodio prvi pucanj?

Ljudi su buljili u njega. Konačno se čuo glas:

— Ubili su Bannerhana dok je ulazio u salon. Bio je odmah mrtav. Taj je Bannerhan, kako sam čuo, pravio najveće poslove u gradu, nije li tako?

Nitko nije odgovorio. Paul Bannerhan je bio mrtav. Oates je zastao. Da je sve išlo po planu bandita, to bi se dogodilo i s njim.

— Tako, dakle — promrm-ljao je. — Bannerhana su se otarasili. Vidjet ćemo da li će i sa mnom tako lako uspjeti.

Pošao je dalje.

... je u obilazak grada bez ko-
za. Ponekad bi zastao i gledao što se
dešavalo. Grad se praznio.

U grad je i ove noći, kao i obično,
došlo preko tri tisuće rudara i kopača

zlata. Neki su od njih pješke, pijani ili polupijani, a drugi klimajući se u sedlima, napuštali grad. Izdaleka su sličili na rijeku koja polako i umorno otječe prema velikim rudnicima.

Bilo je sivo kao i svakog jutra u to doba. Grad je cijele noći divljao. Ujutro je, umoran, tražio odmor.

Jack Oates je mislio na Rosy. Cijele noći nije prestajao misliti na nju. Ako mu se banditi žele osvetiti, prvo će stradati Rosy, mislio je, pri čemu ga je oblijevao hladan znoj. Znao je da ne smije popustiti svom bijesu i strahu za Rosy, već mora dobro promisliti svaki potez, kao da igra šah.

Riječi umirućega razbojnika, čije mu je ime bilo nepoznato, neprestano su mu se vrtjele po glavi. »Idi k Lily Wang — rekao je taj bacač noža umirući. — Tamo ćeš naći odgovor na sva pitanja.«

Osjećao je gotovo neizdržljivu želju da smjesta ode tamo, ali se savladao. Promatrao je kako dva pijanca pokušavaju podići iz prašine njihovog još pijanijeg prijatelja i strpati ga u kola.

— Ovome viski izlazi na nos — jedva je izgovorio jedan od njih.

Istog je časa zamijetio kako mu se približavaju njegove »sjene«, Johnny Haggerty i Stapp Duane. Okrenuo se prema njima. Bilo je to prvi put da su mu ova dvojica prišla da razgovaraju s njim i time riskirala da ih netko vidi zajedno. To ga je iznenadilo. Napravio je korak natrag, sve dok za leđima nije osjetio zid.

— Što se dogodilo? — hladno je upitao.

Ova su dvojica bila vrlo različita. Johnny Haggerty je uvijek izgledao kao nasmijani pobjednik. Kao muškarac bio je vrlo zgodan, u svakom slučaju nije navikao da gubi. Njegov partner Stapp Duane bio je znatno niži. Lice mu je bilo trokutasto kao u pustinjskog vuka, s kosim očima. Bio je mršav i otporan. Nije se moglo reći tko je od ove dvojice bio opasniji.

— Kako će se stvar dalje razvijati, šerife? — upitao je Stapp Duane. —

Bannerhan je mrtav. Njega je trebalo čuvati, a ne vas. Vi nas ionako uopće niste trebali. Tko će nas odsad plaćati? Grad?

Oates je odmahnuo glavom.

— Slobodni ste — rekao je. — Grad vas sigurno neće plaćati da mene štiti-te, jer je to preskupo.

Stao je u očekivanju da će ovi nešto reći. Oklijevali su. Odjednom je objema stranama bilo jasno da su postali protivnici. Nacerio se. Njegovi zubi izgledali su kao opomena da ga se čuvaju.

— Možda ste već dobili ponudu za novi posao — rekao je tiho, gotovo lijeno. — Mogu zamisliti da je ponuda više nego velikodušna, jer znam što se u ovom gradu događa. Da sam na vašem mjestu, tu ponudu ne bih prihvatio! To je samo dobar savjet koji vam dugujem, s obzirom na to da ste mi dosad dobro pokrivali leđa!

Nisu odgovorili. Stajali su na istom mjestu i buljili u njega.

Izvanredno profinjen instinkt govorio mu je da su ova dvojica promijenila gazdu i da su mu odsad neprijatelji. Pošto im je saopćio da ih ni on ni grad ne mogu platiti, prešli su na najdugu stranu, baš kao da je riječ o najobičnijoj promjeni posla.

Oates se nije previše čudio. Na čelu bande stajao je pametan i prije svega lukav čovjek. Carrington je ujedinio bandite i organizirao veliku i jaku bandu. Znao je unaprijed planirati, a jednom donesene odluke smjesta je ostvarivao.

Odavno je planirao da svoju vlast proširi i na grad. Taj trenutak je stigao. Na putu mu se ispriječio Bannerhan, kojega je na brzinu maknuo, te nekoliko građana koje nije bilo teško slomiti.

Jedini veći problem bio je Oates, jer njega nije bilo lako ukloniti.

Oates je znao što će se dogoditi s gradom ako banditima uspije plan: banditi će početi uništavati imovinu poslovnih ljudi sve dok se ovi s njima ne nagode i ne pristanu na plaćanje takse za »zaštitu«. Uvući će se i u gradsko vijeće, tako da će politiku

Red Mesa Cityja voditi ova divlja hor-da.

Ove su mu se misli vrzle po glavi dok je, leđima uza zid, promatrao svoje došadašnje »zaštitnike«. Bio je spreman ako ga odmah napadnu. Vjernost od njih nije očekivao. Bili su unajmljeni da mu štite leđa. Isto su tako bili spremni da ga za novac ubiju. Imao je osjećaj da je netko ponudio visoku cijenu za njegovu glavu i da su ova dvojica odlučila da zaradu podijele.

Do sada su to mogli već učiniti, s krova ili iza leđa, no u tome ih je sprečavao revolveraški ponos. Smatrali su se prvorazrednim revolverašima kojima je ispod časti da ubijaju iza leđa kad to mogu učiniti na pošten način. Revolveraška je vještina sve što su posjedovali i na što su mogli biti ponosni. Samo to ih je za sada sprečavalo da učine nepošten potez.

Nakon duge i napete šutnje progovorio je Oates:

— Želim vam mnogo sreće u onome što namjeravate, momci, jer sreća će vam biti veoma potrebna.

Nisu odgovorili, no Oates je bio siguran da su njegove riječi, koje su bile neizravna opomena, dobro razumjeli. Naglo su se okrenuli i otišli. Gledao je za njima. Iščeznuli su u prvoj uličici desno. Nekoliko je časaka još mislio na njih i pokušao zamisliti što namjeravaju poduzeti.

No važniji mu je bio Matthew Carrington. Prvi put vidio ga je one noći kad je s Rosy Mullen i djevojkama došao u grad. Igrao je poker s Paulom Bannerhanom za velike uloge. Nakon toga ga je još nekoliko puta vidio u gradu. Nikad se nisu upoznali, a sad su najveći neprijatelji.

Paul Bannerhan je mrtav.

Samo on, Jack Oates, šerif grada Red Mesa, stajao je na putu Matthewu Carringtonu i njegovoj divljoj bandi. Ovu spoznaju nije bilo lako podnijeti. Hoće li to izdržati? Banditi su jaki, imaju Rosy i uskoro će početi lov na njega!

Dan koji je počeo svitati omogućavao mu je da dobije na vremenu.

Znao je da će najkasnije slijedeće noći početi veliki lov na njega. Morao je iskoristiti vrijeme.

Zaputio se prema kući Lily Wang. Čim je napustio glavnu ulicu, postao je oprezniji. Još nije prešao ni deset metara kadli je osjetio da ga netko prati. Stao je. U uličici je sivo jutro bilo mračnije nego na otvorenom.

Ipak je prepoznao čovjeka koji ga je pratio. Bio je to Stapp Duane koji mu je ovom prilikom još više sličio na vuka.

Na drugom kraju uličice pojavio se još jedan čovjek. Nije ga mogao prepoznati zbog prevelike udaljenosti, no bio je siguran da je to Johnny Haggerty.

Odlučili su da ga na brzinu ubiju. A dosad su ga štitili. Ali u ljudima koji rukuju samo revolverom preokret se događa vrlo brzo. Kad izgube, traže novu zaradu. Ljudi bez časti mijenjaju stranu prema tome kako zapuše povoljan vjetar.

Mislilo je tako i pošao u susret Stappu Duaneu, da bi sačuvao odstojanje od Johnnyja Haggertyja koji mu je sada bio iza leđa.

Morao je dovršiti sa Stappom Duaneom, prije nego što mu se Haggerty s druge strane previše približi.

Možda je Stapp Duane, ponesen željom da se istakne, odlučio da sve uredi sam, mislio je.

Kad su se približili jedan drugome na deset koraka, Duane je izvukao revolver, no i ovoga puta Oates je bio brži za presudni djelić sekunde.

Oba su se pucnja spotila u jedan dugi prasak jer su odjeknula gotovo istovremeno, a osim toga nalazili su se u uskoj uličici gdje se pucnjevi čuju jače nego na otvorenom.

Oates je osjećao neopravljivi metak na koži nad jednim od rebara. Vraški ga je boljelo, iako je bila riječ o lakoj površinskoj rani. Trudio se da se, osim toga, drži uspravno. To je naučio u jednoj od prvih lekcija: ravno, mirno i sigurno stajati, pa tek onda pucati.

Metak iz njegovog revolve'a zabio se u prsa Stappa Duanea, koji je pao

kao da ga je svom snagom udario konj. Ispustio je revolver. Rukama se uhvatio za lijevu stranu prsa. Pao je najprije na koljena, pa licem prema zemlji.

Oates nije imao vremena ni da ga još jednom pogleda.

Johnny Haggerty se trčeći približavao. Znao je da mu je ortak u neprilici. Počeo je pucati s udaljenosti od dvadeset koraka.

Bio je dobar revolveraš. Prvi metak koji je ispalio trčeći pogodio je Oatesa u bedro. Iako nije osjećao bol, posrnuo je. Naslonio se na zid, stajao mirno i ciljao u Haggertyja, koji mu se trčeći približavao. Prvim metkom ga je pogodio. Johnny Haggerty je pao. Činilo se kao da se spotaknuo. Ostao je ležati na tlu i nije se više micao.

Jack Oates je stenjao od gorčine i boli. Bol u nozi dovodio ga do panike.

Kako će moći takav, jednonogi, nastaviti borbu s Carringtonom?

Znao je da odmah mora naći Rosy i Carringtona želi li dobiti bitku za grad.

XII

Rana ga je veoma boljela, ali srećom nije previše krvarila. Metak se zabio u čvrsto mišićje bedra, koje je kod njega bilo jako i tvrdo. Pokušavao je stati na nogu i pri tom je stenjao od boli.

Znao je da mora naprijed. Drugo mu nije preostalo. Stisnuo je zube i krenuo.

Prokleti grad! Nitko mu nije došao u pomoć. Pustili bi da ga ubiju. Budala je. Trebalo je da od svega odustane.

Šepajući stigao je do Johnnija Haggertyja i zamijetio da je ovaj ciljao lijevom rukom, što je bilo uobičajeno za dobre, bolje rečeno »opasne« revolveraše.

U desnoj, poluotvorenoj šaci ostao mu je mali derrniger, revolver koji su

najčešće upotrebljavali igrači i žene radi zaštite.

Oates je najprije neko vrijeme gledao u njega, a onda se prignuo, uzeo pištolj iz ruke mrtvoga Haggertyja i spremio ga u čizmu, ne znajući zašto to radi.

Pošao je dalje i stigao do ograde dvorišta, otkinuo jednu letvu s ograde i upotrijebio je kao štap, tako da se lakše mogao kretati kroz sivo jutro.

Skrenuo je lijevo, pa onda desno, te stigao pred »Medenu kuću« koja je pripadala Lily Wang.

Činilo mu se da je prošla cijela vječnost otkako su ga kopači zlata doveli ovamo da izvuče Archija Lareda iz skrovišta.

Činilo mu se to zato što je protekle noći bio suočen s velikim nasiljem.

Došepao je do ulaza nad kojim je još gorjelo crveno cvjetlo, iako je na jutarnjem sivilu izgubilo živu crvenu boju. Kad je stao, rana ga je opet počela boljeti, tako da je stenjao i škripio zubima.

Letvom je kucnuo po vratima.

Čekao je. Otvorio se maleni prozor kraj vrata i progovorio je umoran i pospan ženski glas:

— Zakasnio si, momče. Otišle smo na spavanje. Dodi sutra navečer! Bit ćemo opet svježije i vesele!

— Otvori, medeni cvijete — rekao je. — Ja sam šerif i ne zanima me to što mi ti nudiš. Pusti me unutra jer ću razvaliti bravu, pa će se tvoje ljepotice probuditi!

Najprije je čuo glasove, a zatim su se otvorila vrata. U predsoblju je stajala Lily Wang s dvije djevojke i s puškom u ruci.

— Mrtvo smo umorne, šerife — rekla je. — Vi uopće ne možete zamisliti kakav promet mi ovdje imamo dvanaest sati na dan, i to s požudnim medvjedi-ma od kojih svaki želi svakome pokazati kako je bolji! Zar ne biste mogli doći danas poslije podne?

Nije odgovorio. Gurnuo je vrata za sobom, zaključao ih i ključ spremio u džep. Potom je zakračunao vrata.

— Što to radite? — upitala je oštro Lily Wang, a oči su joj se zacaklile od bijesa.

Došepesao je do nje i ispružio ruku.

— Daj mi tu pušku, Lily — rekao je — i pošalji djevojke na spavanje. Mislim da ti je stalo do toga da u ovoj kući i ubuduće možeš s mirom obavljati svoj posao. No, daj mi pušku! Jednoj tako lijepoj i pametnoj ženi kao što si ti puška nije potrebna. Osim toga, nisi valjda zaboravila da sam ja šerif ovoga grada.

Lily Wang je bez riječi buljila u njega. Otkad ga je upoznala, predstavljao je za nju pravoga muškarca koji se ne sreće svakoga dana. Bila je iskusna žena. Bila je dobro obaviještena o svemu što se događalo u gradu i okolici. Znala je u kakvoj se situaciji šerif nalazi, a osim toga je vidjela da je ranjen. Tisuće misli prostrujale su joj glavom. Naglo je spustila pušku i predala mu je.

— Vidim da si ranjen, Jack — rekla je. — Pretpostavljam da ti je metak ostao u nozi. Hoćeš li da ga izvadim? Razumijem se u to, a osim toga imam potreban pribor.

— Lijepo od tebe — nacerio se. — Kod tebe se rado sklanjaju bolesni i ranjeni psi, nije li tako? Gdje ćeš to raditi, Lily?

— Najbolje je u kuhinji. Tamo imam tople vode. Dođi, Jack. Vas dvije, golubice moje, možete na spavanje!

Ovo posljednje bila je zapovijed. Glas joj je, osim prijaznih riječi, bio hladan. Djevojke su smjesta nestale.

— Dođi — nasmiješila se Lily Wang i pošla pred njim.

Jack Oates je skakutao za njom, pomažući sebi puškom umjesto letvom.

— Moraš ćeš mi razrezati hlače — rekao je. — Hoćeš li ih znati opet sastaviti?

— Znala bih sašiti nove, bolje od prave krojačice — promrmljala je.

U štednjak je ubacila drva i stavila vodu da se grije. Škarama je prerazala hlače i oslobodila ranu.

— Imaš veliki metak u mišiću bedra — stručno je ustanovila. — Prvo ću

malo razrezati nožićem, da bih ga mogla što lakše izvući pincetom. Možeš li to izdržati? Bi li ti jedan gutljaj pomogao?

— Gutljaj rakijske — rekao je — ne može mi škoditi.

Dodala mu je bocu i poslala prema ormaru da mu donese čašu. No on je pio iz boce, a potom je istom tekućinom zalio ranu. U očima su mu se pojavile suze. Žestoko piće žarilo mu je želudac i ranu.

— Da, jaka je — rekla je Lily.

U staklenu je posudu natočila tople vode. Odnjekud je donijela torbu s instrumentima i neke od njih ubacila u toplu vodu.

— Ovu je torbu jedan liječnik zaboravio kod nas — rekla je. — Zabunom je uzeo jednu drugu, punu viskija. Bilo je to u New Orleansu. Pripremi se, Jack, počinjemo!

Jack je kimnuo.

Operacija je trajala deset minuta. Čudio se spretnosti Lily Wang. Zamotala mu je nogu i ponovo sašila hlače.

Dugo su se gledali, nakon čega ga je suho upitala:

— A što sad?

Hladno se nacerio.

— Zadužila si me, Lily — rekao je — i zato ću te pokušati pridobiti na svoju stranu. Znam da je Rosy Mullen iz »Mesa Palacea« kod tebe. To mi je rekao jedan na smrti, a takvi ne lažu. Dakle, Lily, gdje je Rosy?

Pitao je blago, ali mu je iz očiju izlazila gvozdena odlučnost od koje se uplašila. Shvatila je da voli Rosy i da je u stanju svašta učiniti. Prestrašila se spoznaje da je od samoga početka znao da se Rosy nalazi kod nje. Došao je ovamo samo zbog Rosy, a ne zato što je bio ranjen i tražio pomoć, kako je ona mislila! Lagano je kimnula.

— Da — rekla je — doveli su je k meni.

— Tko?

Oklijevala je. Mislila je kako da se izvuče. Nagađala je što i koliko Jack Oates zna. Nije znala treba li reći istinu ili slagati. Pitala se što je pametnije u njezinom položaju. Bilo je teško odlučiti se jer joj se Oates oduvijek

sviđao, a takvi kao on bili su rijetki. Iako je već u svojoj petnaestoj godini počela imati vezu s muškarcima, što je značilo da ih je upoznavała punih petnaest godina, samo je dva ili tri puta naišla na nekoga tko bi se mogao s njim usporediti.

— Tko? — upitao je još jednom, nešto blaže.

Nije zamijetila da je ta promjena glasa bila samo dobra gluma.

Još je oklijevala. Oates je popio još gutljaj i pri tom je neprestano motrio. Konačno se odlučila.

— Carringtonovi ljudi — rekla je. — Grad im djelomično već pripada. Ucjenjuju me jer znaju da ne mogu odavde. Uložila sam u ovu kuću sve što sam imala, tako da nemam drugog izbora, moram plesati kako oni sviraju...

Prekinula se i čudno ga pogledala. Osjetio je da je zabrinuta za njega.

— Ne možeš ih zaustaviti, Jack. Preplavili su grad kao štakori i nitko ih neće istjerati. Ima ih među konobarima, igračima, vratarima, čak među čistačima, a ne zna se tko su i koliko ih je jer se vješto prikrivaju. Ostatak bande sačinjavaju revolveraši i veće ribe. Ima ih svugdje i sve znaju. Slučaj s Archijem Laredom bila je njihova dosad najveća i najopasnija pogreška i zato su ga na brzinu ubili, no već prije toga bili su u gradu. Paul Bannerhan je pogrešno računao i prekasno te pozvao. Shvaćaš li u kakvoj si situaciji? Odustani, Jack, bježi iz grada!

Motrio ju je bez riječi. Uplašio ju je hladan sjaj njegovih očiju. Bio je nepopustljiv i spreman na sve.

— Vodi me k Rosy — rekao je. — Je li Carrington ili netko od njegovih sada u kući?

Progutala je slinu i odlučno odmahнула glavom.

— Ne misliš valjda da bi čovjek kakav je Carrington napravio od moje kuće glavno sklonište?

— Zašto da ne? — nasmiješio se. — Možda je on tvoj ljubavnik, prijatelj ili parnter. Mogao bi ti biti čak brat. Ne bi bilo nimalo čudno da je tvoju

kuću odabrao za glavno sjedište dok ne svane dan kad će se moći službeno predstaviti kao gospodar grada. Dosad je, naime, bio samo vlasnik rudnika i hrabar kockar. Reci mi, dakle, je li u kući!

Opet je odlučno odmahнула glavom, ovoga puta bez oklijevanja.

— Jack — rekla je odlučno — drag si mi, veoma si mi drag, i zato ću ti dati dobar savjet. Uzmi Rosy, bježi s njom iz grada! I to odmah!

— Vodi me k njoj! — zapovjedio je.

Slijedio ju je šepajući. Pušku je upotrijebio umjesto štapa, iako ga je, nakon što je metak bio izvađen, noga znatno manje boljela.

Izašli su iz kuhinje i prošli kroz predvorje, pa kroz veliku gostinsku sobu s klavirom i nekoliko stolova za kartanje te se našli u hodniku koji je vjerojatno vodio u vrt sa stražnje strane kuće. U hodniku su bila tri vrata; jedna lijevo, druga desno, a treća su vodila van.

Lily Wang je zastala pred vratima lijevo i iz nabora suknje izvukla malen plosnat ključ. Vrata nisu imala kvake, pa su se mogla jedino ključem otvoriti, i to prema unutra. U sobi je gorjela svjetiljka. Rosy je sjedila za stolom i s agala pasijans. S kartama u ruci podigla je glavu i zagledala se u došlijske.

— Znala sam da ćeš doći, Jack — rekla je kratko. — Zatvorili su me ovdje da te mogu ucjenjivati. Rekli su mi da mi se ništa neće dogoditi budeš li izvršio njihove zapovijesti.

Kimnuo je i ogledao se. Soba je bila lijepo namještena. Po velikom pisaćem stolu zaključio je da je to bila Lilyna radna soba. U kutu sobe stajao je sef koji je služio za čuvanje novca što se noćima zarađivao. Oates je bio siguran da je blago bandita smješteno na sigurnijem mjestu.

Rosy je ustala, obišla stol i prišla Jacku.

— Idemo li, Jack? — upitala je.

Odmahnuo je glavom i ramenom gurnuo vrata koja su se sama zatvorila. Obje su ga žene pažljivo promatrale.

— Slušaj, Rosy — rekao je i dao joj pušku — držat ćeš Lily pod nadzorom. Shvati to vrlo ozbiljno, jer ako se ona odluči protiv nas, može biti vrlo opasna. Znam da se u tebe mogu pouzdati.

— Bez brige — rekla je Rosy i spretno namjestila pušku.

Lily Wang se podrugljivo nasmijala.

— Rosy, reci mu ti, kad meni ne vjeruje, da čini glupost — rekla je. — Bježite odavde što vas brže noge nose! Tebi će povjerovati jer te voli. Prije nego što sam doznala za vašu vezu pitala sam se zašto ne reagira na moje pokušaje da mu se svidim. On je, naime, nakon dugo vremena prvi čovjek koji bi me mogao učiniti sretnom. No kako vidiš, nisam te sreće. Ako hoćeš da ostane živ, vodi ga odavde, uvjeri ga da je bijeg jedini izlaz!

— To je nemoguće — rekla je Rosy. — Znam da ne mogu promijeniti njegovu odluku.

Ušutjele su. Jack je prešao na djelo. S mukom se sagnuo i podigao sagove na mjestu gdje su višestruko pokrivali pod. U podu je bio precizno ugrađen zaklopac. Provizorne stepenice vodile su u tamnu prostoriju.

Okrenuo se prema Rosy.

— Pazi na Lily — rekao je i počeo se spuštati.

Na svjetlu upaljene šibice našao je svjetiljku, upalio je i ogledao se. Soba nije bila velika. U sredini je stajao stol sa dvije stolice, a uz zidove su bili regali. Svugdje je bilo revolvera i pušaka te sanduka s municijom. No to nije bila soba za oružje. U regalima i na stolu stajalo je zlato, i to u velikim količinama, u šipkama i grumenju kao i vrećice sa zlatnom prašinom.

Otvorio je nekoliko željeznih sanduka i unutra našao novac; tisuće dolara i pesosa, kovani novac od pet, deset, dvadeset dolara, te banknote. Našao je čak vreću punu centi.

Ova riznica bila je plijen razbojnika koji su dosad vladali ovom zemljom. Riznicu su već odavno preselili kod dobre prijateljice Lily, jer su imali u planu osvojiti grad.

S mukom se popeo u Lilynu sobu. Pri tom se sjetio svog posljednjeg susreta s Paulom Bannerhanom i gradskim vijećnicima. Mogao je od riječi do riječi ponoviti što im je tada rekao: »Uskoro ću otkriti gdje se štakori sakrivaju; trebat će mi vaša pomoć. Preselili su se u grad, što znači da su sa sobom donijeli plijen za koji će se boriti zubima i noktima. Zato mi moja dva pomoćnika neće biti dovoljna.« Dogodilo se kako je predviđao. Otkrio je bandu i plijen.

Pitao se da li će mu građani, koji su smrću Bannerhana ostali bez vodstva, htjeti pomoći. Hoće li doći i pomoći mu kad počne pucnjava?

Pokušao ih je redom sebi predočiti: Al Longdala, direktora poduzeća za prijenos pošte i tereta, Franka Harris-a, vlasnika trgovina, te starog kauboj-a Johna Tatea, vlasnika konjušnice.

S olakšanjem se sjetio drugoga Tatea, svoga pisara Tatea Browna, koji je bio još manji od maloga konjušara Johna Tatea. Hoće li doći?

Obratio se Lily Wang.

— Suradivala si s njima od samoga početka. Imali su u tebe toliko povjerenja da su ti prepustili riznicu na čuvanje. Tvoje su djevojke vješto ispitivale mušterije i jednostavno saznale tko od kopača zlata...

Nije uspio dovršiti. Vani se netko velikom težinom oborio na vrata koja su bila zaključana, ali ne zakračunana, pa su odmah popustila.

Pucajući su dojurili u sobu.

Jedan je metak pogodio Lily, a drugi okrznuo Jackovu nadlakticu. I Jack je brzo povukao, no to vjerojatno ne bi mnogo koristilo da nije bilo Rosy, koja je stajala uz vrata i odatle ispraznila pušku.

Banditi su se srušili na pod i stolice.

Rosy je ispustila pušku i kriknula. Tek sa zakašnjenjem je shvatila što je učinila. Zabezegnuto je buljila u pogođene ljude koji su uzdisali i jecali.

Soba je bila puna dima.

Oates, koji je dva puta pucao, znao je da su su mu preostala samo dva metka. Dva je metka, naime, upotrijebi-

bio vani, u sukobu s Johnnym Hag-gertyjem i Stappom Duaneom.

— Uzmi jedan revolver! — naredio je Rosy.

Približio se otvorenim vratima i bacio se u hodnik. Mislio je da ga tu čeka Carrington, no prevario se. Hodnik je bio prazan. Ipak je bio siguran da je Carrington u kući. To što su banditi upravo izveli bila je zapovijed šefa kojega su se bojali. Bio je to više nego odvažan i veoma opasan potez na koji se sami ni u kojem slučaju ne bi odlučili.

Podigao se. Brzo se ogledao. Vrata preko puta, kao i ona na kraju hodnika, bila su zatvorena.

Nakon kratkog oklijevanja shvatio je da mora tražiti Carringtona koji se bez sumnje sakrivao u kući i čekao na njega.

Išao je hodnikom šepajući.

Vrata velike sebe za igre i zabavu bila su otvorena. Maločas je u njoj gorjela svjetiljka; Oates je pretpostavljao i slutio da ju je Carrington ugasio i da u tami čeka na njega. Odšepao je još nekoliko koraka. Noga ga je opet veoma boljela. Prenapregnuo se.

Leđima uza zid, upotrijebivši poluotvorena vrata dvorane kao zaklon, pričekao je nekoliko sekundi, pa se poluglasno javio:

— Carringtone!

Nije morao dugo čekati na odgovor.

— Moram priznati da sam zadivljen tvojom sposobnošću, Oatese. Lukav si. Kako si došao na zamisao da se ovdje sakrivamo?

— Jedan tvoj specijalist u bacanju noža nije htio osamljen umrijeti, pa mi je u rudniku »Aurori« štošta ispričao. Rekao mi je, između ostalog, da ću ovdje naći odgovor na sva pitanja.

— Nisam znao da je Weas Sloan bio tako brbljav — rekao je Carrington. — Čovjek se ne može ni u koga pouzdati, čak ni u one za koje mu se čini da bi mogao staviti ruku u vatru.

Trenutak su šutjeli. Jack Oates je razmišljao kako da dođe do Carringtona, a da ga ovaj ne pogodi.

Carrington se tiho nasmiješio i rekao poluglasno:

— Gubiš igru, Oatese. Poslao sam čovjeka da skupi moje ljude; za nekoliko minuta najmanje dvanaestorica bit će ovdje. Ustrijelit će te kao zeca. Kladim se s tobom da u gradu nitko neće prstom maknuti, neće, štoviše, ni pitati tko puca i zašto puca. Hoćeš li se kladiti? Posve si sam, jadniče. Da je tvoj stari prijatelj Paul Bennerhan živ, još bi se mogao nečemu nadati, ali ga više nema, i to je dovoljno jasna opomena drugim građanima. Najpametnije bi bilo da se predaš. Možda bi još mogao izmoliti milost od mene. Mogao bi čak dalje biti šerif, moj šerif! No, hoćeš li o tome razmisliti?

Jack Oates nije odgovorio. Znao je da vrijeme radi protiv njega ako mu građani ne dođu u pomoć. Znao je i to da će se uskoro skupiti cijela banda, da će ući kroz prozore i stražnja vrata.

U hodniku se pojavila Rosy.

— Lily je mrtva — rekla je poluglasno. — Zamolila me da Carrington od mene sazna da su je ubili njegovi ljudi.

U kući je bilo tiho, tako da je Carrington mogao sve to čuti. U sobama na gornjem katu bilo je dvanaest djevojaka koje su znale što se dolje događa i napeto su prisluškiivale svaki šum.

— Jesi li čuo, Carringtone? — upitao je Oates.

— Da — odgovorio je Carrington. — Jadna Lily, imala je nesreću. Bila je to odlična žena, šteta, bila mi je draga! No sve je prolazno, pa tako i ti, Oatese!

Oates nije više mogao čekati. Iako svjestan opasnosti, sagnuo se i kroz poluotvorena vrata ubacio u dvoranu.

Istog su časa odjeknuli Carringtonovi pucnjevi. Dolazili su iz kuta gdje su stajali kamin i veliki kožni naslonjač. Oates je zapucao i istovremeno bio pogođen Carringtonovom metkom koji mu je razderao kaput na ramenu i napravio duboku ranu.

Oates se otkotrijao iza klavira. Znao je da ima još samo jedan metak.

Nije imao vremena da ponovo napuni revolver. Otpuzao je do zida, ustao, i naslonio se na nj. Krv iz rane tekla mu je po leđima. Boljelo ga je. Micao se polako, leđima uza zid. Udarilo je u stolicu. Carringtonova se puška odmah javila. Po sobi se širio miris baruta. Prstima je napipao pepeljaru na stolici i bacio je u kut. Umjesto pucnja čuo se Carringtonov smijeh.

— Ne misliš valjda da ja nasjedam jeftinim trikovima! Već si dosad imao prilike u više navrata zaključiti kako nisam ni naivan ni glup!

Oates je došao do prozora čiji su kapci bili zatvoreni. Dok ih je otvarao, zaškrpnulo je. Ovoga puta Carringtonov se revolver odmah javio. Metak je okrznuo šerifovo bedro. Uspjelo mu je da naglom kretnjom otvori kapke i istovremeno se spusti u čučanj. Rane su ga toliko boljale da se gotovo onesvijestio.

Carrington je i dalje pucao. Imao je dva revólvera različitog kalibra koje je naizmjenice upotrebljavao. To se moglo ustanoviti po pucnjevima koji su različito zvučali.

U sobu je prodiralo jutarnje svjetlo. Vani je već bio dan.

Oates je stajao uza zid kraj prozora i čekao da se pojavi Carrington. Držao je spreman revolver.

— Izadi, Carrington! Ovo odugovlačenje nema nikakva smisla! Naše su šanse podjednake!

Nije morao dugo čekati. Carrington se naglo podigao. Imao je dva revólvera i odmah je počeo pucati.

Oatesov posljednji metak izvršio je posao točno i precizno. Carrington je pao, a šerif je sjeo u naslonjač i počeo puniti revolver.

Rosy je dotrčala s puškom u ruci.

— Našla sam metke i napunila je...

— Neće ti više biti potrebna, Rosy. Gotovo je s pucnjavom — promrmljao je. — Dobili smo bitku. Ubili smo vođu, a siguran sam da će se građani Red Mesa Cityja pojaviti prije nego što stignu Carringtonovi ljudi. Pođi i otvori im vrata!

S gornjeg su kata dopirali glasovi.

— Strpite se još malo, djevojke! — doviknuo je i završio punjenje revólvera.

Rosy ga je gledala. Nasmiješio joj se.

— Izdržali smo, Rosy — rekao je.

Pošla je prema vratima.

Došli su kako je i očekivao. Prvi se pojavio pisar Tate Brown. Oates se mogao bez straha kladiti da ga taj neće iznevjeriti.

Nakon njega počeli su stizati i ostali. Uskoro su se tu našli svi ljudi iz gradske uprave.

— U gradu vlada neka vrsta panike. Carringtonovi ljudi osjećaju se izgubljeni, napušteni. Od njihova gospodara nema nikakvih vijesti — govorio je mali Tate. — Vidjeli su nas kako naoružani odlazimo.

— Zacijelo će uskoro i oni za vama — reče šerif Oates. — Neki znaju gdje je skrovište njihova vođe. Morali bismo se spremati da ih lijepo dočekamo.

— Što da učinimo? — zapitao je netko.

— Porazmjestit ćemo se iza prozora u prizemlju i prvom katu — odgovori mirno Oates. — Bude li potrebno, pucat ćemo što budemo brže mogli. Ako ih u prvom naletu natjeramo u strah, tada smo sigurni pobjednici, jer su uvijek razbijači i razbojnici najveće kukavice.

— Čujem topot kopita — reče Rosy stavljajući prst na usta.

— Znači, tu su — reče šerif. — Porazmjestimo se za prozorima. Čekajte na moj znak!

Odmah su se svi razišli u najvećoj tišini. Ljudi su u kući stajali u polutama, a napolju je već bilo jarko svjetlo, koje će im dobro označiti ciljeve.

Nije prošlo ni nekoliko minuta a pred kućom se zaustavila skupina od dvadesetak jahača. Nitko od njih nije sjahao već su tako stajali nekih trideset metara od glavnih vrata. Sve je bilo tiho i mirno, osim silne prašine koju su konjanici uzvitali i koju je vjetar nosio prašnjavom cestom.

— Carrington! Jesi li u kući? — vikao je jedan od jahača.

— Da tvoj ti je Carrington u kući — viknuo je Oates ali se nije pojavljivao na prozoru.

— Carringtone, izadi! Ovdje smo mi, tvoji ljudi!

Kad nije bilo odgovora, jahači su počeli nešto došaptavati, ali to oni u kući nisu mogli razumjeti. Napokon se opet javio prvi govornik:

— Ako odmah ne pustite iz kuće Carringtona živa i zdrava, napast ćemo i zapaliti kuću!

— Vrlo nam je žao, ali ovu vašu želju možemo ispuniti samo djelomično — čuo se šerifov glas.

Možda je prošla tek minuta a jedan se prozor u prvom katu otvorio. Nešto je poletjelo iz kuće i muklo tresnulo o zemlju. Jahači su se trgnuli...

Bio je to Carringtonov leš.

— Evo vam vašeg vođe! Nismo ga ubili već je poginuo nastojeći da ubije mene, šerifa Red Mesa Cityja!

Nastao je tajac. Ni na jednoj ni na drugoj strani ništa se nije pomaknulo. Odjednom kao da su se jahači snašli. Počeli su brzo pucati prema prozorima i vratima.

Ni oni u kući nisu gubili ni trenutka. Najednom je odjeknuo strašan plutan: svi su u kući u istom trenutku opalili u jahače.

Vani je nastao metež konja i jahača. Kao da je upravo to pogodovalo onima u kući. Više nisu pucali u plotunima, ali je njihova vatra bila brza i ubojita. Sve je više konja stajalo bez jahača. Carringtonovi su ljudi bili u rasulu, kao da nije bilo nikoga tko bi ih sredio i poveo u odlučni napad. Neki su jurili prema kući i pucali u vrlo male i nejasne ciljeve, drugi su nastojali što prije pobjeći s toga ubojitog mjesta, gdje nije bilo baš nikakva zaklona.

Vatra branitelja počela je jenjavati, ali ne zato što bi se broj branitelja smanjio ili što bi oni ostali bez municije,

je, već zato što je bilo sve manje i manje ciljeva u koje bi mogli pucati.

Iz tog su se meteža izvukla dvojica, možda čak trojica, ali sve je drugo ostalo na poprištu okršaja. Građani Red Mesa Cityja nisu nikog štedjeli. Pucali su nemilice, i u svakom je metku bila sva njihova mržnja prema razbojnicima i ubojicama koji su se svi skupili ovdje pred tom kućom.

Još nekoliko minuta i vani je zavladala grobna tišina. Bila je to doslovce grobna tišina. Svuda su ležali mrtvi, tek ponegdje koji teški ranjenik.

Oprezno su otvorili vrata i izašli iz kuće. Nije bilo nikoga tko bi im mogao ili htio pružiti otpor. Carringtonovo carstvo nasilja i bezakonja srušilo se kao kuća od karata.

— Našu pobjedu moramo zahvaliti našem šerifu! — viknuo je mali Tate i pružio Oatesu ruku.

Odmah su se tu našli i svi ostali. Rukovanju i grljenju nikad kraja. Prišla je i Rosy, nekako sramežljivo i izdaleka pružila Oatesu ruku, no on ju je potegnuo, tako da mu je djevojka poletjela u naručaj. Vješti i brzi šerif nije oklijevao već ju je čvrsto zagrlio i snažno poljubio.

Kad se djevojka izvukla da udahne zraka, šerif se okrenuo ostalima i zapitao:

— Sad me više ne trebate, zar ne? Vaš je grad slobodan i služba šerifa je puka formalnost. Sad vam vraćam ovu zvijezdu, ali ću sa sobom ponijeti ovu za koju čeznem već godinama!

To reče, skine zvijezdu i preda je najbližem čovjeku. Već u idućem trenutku podigne Rosy i ponese je prema konjima.

— A mene ništa ne pitaš? Jesi li siguran da se slažem? — vikala je Rosy.

— Zašto da te pitam? Zar mi nisi na moju ponudu već davno odgovorila, pa makar to nisu bile riječi? Dosta! Popni se na konja!

KRAJ

VJESNIKOV

KVIZ
KALIS

0 D 2 3. II ■ ■
■ K V I Z ■
■ E X T R A
- P R I L O G
■ K V I Z A ■
■ 1 6 ■

S T R A N A ■

■ E N I G M A T S K E ■

■ Z A B A V E ■

■ V I S E ■

16 NOVIH STRANICA

12 SKANDINAVK I V I S E

K R I M I P R I Č A S P I T A N J E M

M A T E M A T I Č K I T E S T

E N I G M A T S K I S T R I P

N O V E S A H R U B R I K E

P O Č E T N I Č K I P O L I G O N -

S T R A N I C A N O V I H S U R A D N I K A

KVIZ

EXTRA

**ZNANJE
I ZABAVA!**

LOUIS L'AMOUR

NAJVIŠI INDIJANAC TOLTEPECA

Na mjestu gdje cesta iz Toltepeca u meksičkoj saveznoj državi Chihuahua ulazi u Rio Grande, nalazi se pličak prozvan »Apaš gaz«. Naziv potječe još iz doba kad su Indijanci prenosili robu iz Teksasa u stari Meksiko i obratno, koristeći se tim gazom da bi prešli rijeku. Nije to nikakvo mjesto na dobru glasu; starim se gazom koriste još samo putnici kojima je »Upper Crossing«, novi gaz uzvodno, predaleko ili im se iz nekih drugih razloga ne čini prikladnim.

Sve to bješe vrlo dobro poznato pukovniku Fulgenciju Ortegi; nipošto nije zaboravio taj put kojim su se Indijanci provlačili u El Paso. I stoga osobno preuzme zapovjedništvo nad pograničnom stražom na gazu.

Pukovnik Ortega je silno prepređen. I vrijedan. *Descamidosi*, gladujući i siromašni beskošuljaši, nisu ga bez razloga prozvali Krvnik iz Camarga. Chihuahua nema glasovitijega sina, pa niti upola toliko ozloglašenog u nizovima nepravilnih sela uz granicu što su ih zvali »smrdljiva gnijezda škanjaca«.

Trenutačno se vrzmao među svojim ljudima oko ugašenih ognjišta na kojima su skuhalo večeru. Te se vojnike, dvadeset njih na broju, može nazvati ljudima samo zato što hodaju uspravno, na dvije noge. Inače su to prave životinje; pristojnost i stega strani su im podjednako kao ribi kopno. Nekoliko ih se upravo natezalo oko toga tko će oprati prljavo posuđe, drugi su ču-

čali oko »separe«, prljavoga pokrivača. Podrigivali su i rezali jer ih nije služila sreća na kartama; njevili su se, premda su pokrivačima pomicali samo zrnca kukuruza umjesto uloga u novcu. Zega je još bila nesnosna. Iako je sunce već zapalo za Rio Grande, u pluća nikako nije pristizalo dovoljno kisika. Konjske su muhe u jatima oblijetale oko ljudi i ujedale poput pobješ-njelih lisica. Cijeli su dan proveli pokraj gaza, no nijedna im riba nije ušla u mrežu, nijedan putnik iz Toltepeca nije se pokušao provući kroz jednostavnu zasjedu što su je postavili na staroj cesti.

— *Volgame!* — poviče Ortega. — Težak je to posao, zar ne, Chivo?

Ta španjolska riječ znači jarac, a bradati skitnica koji se odazvao u potpunosti je zavrijedio taj naziv.

— U pravu ste, gospodine — uzvratila ovaj i kimne. — Pokraj vas čovjek se navikne strpljivosti. Upozna i glad, igru skrivača, buhe, uši... Nauči kako se zrnca kukuruza upotrebljavaju umjesto novca, kako se živi od vode, bez tequile. Nauči se od vas štošta.

Ortega se nasmiješi i udari ga teškim drškom jahačega biča preko lica, tako da čovjeku brizne krv iz obraza i usta.

— I dobru vladanju — dopuni ga Ortega.

Chivo ispljune krv u pijesak.

— Si — reče. — I dobru vladanju.

U tom trenutku stražar dojavio da se nešto približava cestom.

— Što? — zapita Ortega, a li se ne pomakne.

— Magareća zaprega.

— Koliko je ljudi na kolima?

— Dvojica. Muškarac i dječak. Mišlim da voze drvo za ogrjev.

— Pih! Propusti ih!

— Zar nećete pregledati kola, gospodaru?

— A što da tražim? Ogrjevno drvo?

— Nikako, šefe... njega. Na kolima su Indios!

Ortega skoči. Postavi se na bantikađu. Chivo i ostali se natisnu iza njega.

Sutke su promatrali kako se zaprega približava. Posvema bi im pristajalo da su iskesili zube ili zarezali... toliko su nalikovali čoporu vukova.

Na sjedištu zaprege, Diaz problijedi i tiho će sinu:

— Chamaco, tamo nas čekaju zli ljudi. Može se dogoditi zlo. Zato prvom zgodom iskoči i nestani u šipražju. To su neprijatelji našega vođe.

— Zar ih poznas, oče? Zar su to neprijatelji našega predsjednika?

— Poznam onoga s bičem. Ono je Ortega.

— Krvnik? — šapatom zapita dječak.

— Da, Krvnik iz Camarga. Ne izgovaraj ime El Indio ako ti je život drag... Ti mu ljudi rade o glavi.

El Indio bijaše počasni naziv što su ga beskošuljaši nadjenuli svom predsjedniku kojega su krvavom revolucijom podigli na vlast i koji se sada očajnički borio za opstanak svoje vlade i očuvanje sloboda što ih je htio osigurati svim *descamidosima*, bez obzira jesu li indijanskoga porijekla poput njih, Juliana i Chamaca Diaza, ili im pak žilama teče španjolska krv.

Sutke kimne u znak shvaćanja očevog upozorenja. Želio je biti hrabar kad se nađe pred Ortgom.

A što se Krvnika iz Camarga tiče, za ovoga je taj nimalo laskavi nadimak bio samo plod gluposti i zlobe upravo nevjerojatno bijednih Indijanaca. Dakako, bilo je to njegovo osobno mišljenje. Naravno, vojnički je kruh težak, i priprosta svjetina nikada neće shvatiti kakvim se sve mjerama čovjek mora poslužiti da bi održao vojničku stegu. No to ipak ne znači da čov-

jek španjolskoga porijekla ne može biti ljubazan... naravno, u granicama što mu ih nameće njegovo teško zvanje. I tako pukovnik ljubazno mahne bičem u smjeru magareće zaprege.

— Dobra večer, građanine! — pozdravi Diaza. — Zacijelo te iznenađuje što nas vidiš okupljene uz rijeku. No nećemo te dugo zadržati. Budi tako dobar pa siđi s kola.

— Que pasa, gospodaru... što se dogodilo? — U svom strahu Diaz zaboravi poslušati zapovijed, pa ostane na kolima.

Ortega se pokrene poput zmije i zamahne bičem. Kožnati dio ovije se oko tanahnoga vrata Juliana Diaza. Trzajem biča vođa gertile povuče čovjeka s kola.

— Kazao sam ti da siđeš! — Pukovnik se nasmiješi. — Čini mi se da slabije čuješ, Indio. Što je? Zar ne vjeruješ svojoj meksikanskoj braći?

Diaz je bio nizak rastom, no u njega je bilo veliko srce.

— Nisi mi brat. Ja sam Indijanac!

— Točno — suglasi se Ortega. — No onaj kojega tražimo također je Indijanac.

Diaz se ponosno uspravi, ali ne reče ništa; međutim, dječak skoči s kola i uzvratu umjesto oca:

— Što!? — poviče, ne mogavši shvatiti kako to netko upće može poželjeti da učini nešto nažao njegovom poštovanom predsjedniku. — Zar je točno da našega voljenog predsjednika namjeravate...

Prekasno se sjetio očeva upozorenja i sada ušuti usred rečenice. No Ortega je volio djecu i uvijek bi uzeo u obzir njihovu nevinost.

— Smiri se, mali — reče mu prijazno. — Nisam kazao da želim El Indiju učiniti nažao. Nisam tvoga velikog predsjednika spomenuo nijednom riječi, pa zašto onda misliš, mali moj, da ovdje čekamo njega... ha?

Svako dijete u Meksiku znalo je odgovor na to. Već je tjednima među Indijancima kružila glasina kako El Indio namjerava otputovati u Sjedinjene Države da bi stekao zlato i prijelastvo drugog velikog predsjednika, Abrahama Lincolna. Dakako, takvo

putovanje mora ostati u tajnosti, kako predsjednika ne bi putem uhvatili neprijateljski vojnici. Ipak, počev od Oaxace pa sve do teksaške granice svi su *descamidosi* bili upozoreni da pripaze na »maloga Indijanca« i da mu u svako doba budu spremni priskočiti u pomoć.

Chamaco Diaz je šutio, jer nije znao što bi odgovorio. Otac mu, hrabri Julianu, pomogne da se izvuče iz neprilike.

— Umukni, mali — naredi i još se više uspravi.

Chamaco kimne i zamukne; Ortega je iz iskustva znao da od njih više neće čuti ni riječi.

— Djeco — započne — sasvim ste me pogrešno razumjeli. Predsjedniku ne želimo učiniti ništa nažao. Želimo ga samo zaustaviti na granici.

Chamaco je stajao uspravan poput svijeće. Unatoč ponositosti, još je bio dijete. Nije još naučio prenemagati se.

— Pa zašto onda nas zadržavaš, pukovniče? — zapita. — Samo smo siromašni sakupljači drva iz Toltepeca i putujemo u El Paso.

— To je moj problem — odgovori mu Ortega pucketajući bičem. — Razumiješ li to, **pobrecito**? Svakog Indijanca koji prijeđe granicu moramo izmjeriti na onom deblu uginuloga hrasta. Vidiš li onaj zarez u drvu? — Drškom biča pokazuje isušeno stablo.

— Si, pukovniče.

— Eto, mali... zarez je točno na visini od pet stopa iznad tla. To je otprilike visina tvoga velikog predsjednika, razumiješ li? Nekoliko milimetara više ili manje uopće nije važno. A sada na zadatak što sam ga dobio, **chico**. Ne poznam predsjednika... ne bih ga prepoznao ni kad bi stajao pred mnom... ali znam koliko je visok, o tome su me obavijestili. I tako sam zamislio ovaj način da bih El Indiju onemogućio prijelaz preko rijeke u Sjedinjene Države, to jest do cilja njegovog putovanja. Razumiješ li to, mali?

— Pukovniče... — prekine ga Julianu Diaz, problijedivši unatoč svojoj hrabrosti. — Što ste to upravo kazali?

Dobro raspoloženi Ortega sliježe ramenima.

— Eto, ako si Indijanac kojega ni ja ni moji ljudi ne poznamo, i ako si visok podjednako kao El Indio... onda sam na svoj način spriječio bijeg tvoga velikog predsjednika u Sjedinjene Države. Shvaćaš li? To jest... zadržim li te ovdje.

— Znači li to da mene, Juliana Diaza iz Toltepeca smatrate...

Nije mogao dovršiti rečenicu, jer je to bila naprosto preteška misao za njegovu priprostost razum. Kako je samo taj ustanički pukovnik došao na tako ludu pomisao? Ta, zar njega, Diaza, smatra velikim vođom, velikim El Indiom? Diaz se sada po prvi puta usudi udahnuti nešto dublje. Unatoč bolima što ih je osjećao u vratu, sve mu se to učini pomalo smiješnim.

— Izvolite — Diaz se nasmiješi, kako bi Chamacu ulio nešto hrabrosti — odvedite me do onoga stabla i uzmite mi mjeru, tako da sin i ja možemo nastaviti u El Paso. Potreban nam je novac što ćemo ga dobiti za ogrjev. Žena mi je bolesna, pa ćemo onda u Teksasu nabaviti lijekove.

— Chivo! — poviče Ortega, no ovoga puta bez smiješka. — Izmjeri tog Indijanca!

Chivo dograbi Diaza i odvuče ga k stablu, pritisne o deblo i pogleda onaj zarez.

— Točno do zareza, gospodaru. Upravo je toliko visok!

— Tako... onda ne smije dalje.

Za pukovnika Ortegu sve je bilo svršeno. Vratu se k vatri. Kad je prasnulo hitac iz revolvera i olovno tane zaparalo lubanju Juliana Diaza, pukovnik se ni ne okrene. A kad je Chamaco Diaz glasno zajecao, pukovnik ljutito kimne naredniku s dugim zaliscima i reče:

— Kavu, Portales. Gospode, kako je vruće! Neka vrug nosi tu rijeku!

Nitko ne bi mogao kazati što se dogodilo s Chamacom. Chivo ga je držao za vrat i vukao k vatri, da bi i njega ubio. Nitko ne zna je li mu pukovnik dao dopuštenje da to učini.

Jer upravo u trenutku kada je smrt lebdjela nad dječakom, s američke

strane rijeke začuje se topot. Jahač sa šiljatim sombrero, što odmah ukaže da je u pitanju Meksikanac, potjera uspjenušalog bijelca u plićak. Zaustavi se kod vatre, pokraj Krvnika iz Camarga.

— Pukovniče! — poviče. — Dolazim iz El Pasa! Ima velikih novosti u gradu. El Indio je tamo. Već je razgovarao s američkim predsjednikom i sada se vraća u Meksiko!

Ortega ustukne kao da ga je netko udario jahačim bičem po licu. Copor ljudskih vukova načini polukrug oko njega. Chivo, zaprepasten viješću da je El Indio napustio Meksiko i da se već nalazi na povratku, ispusti vrat Chamaca Diaza. U nekoliko skokova dječak se izgubi u gustom šipražju, poslušavši savjet pokojnoga oca.

Chivo, iz čijega se revolvera još pušilo, povede vičući skupinu progonitelja. Ortega je strašno proklinjao svoje ljude i mlatio bičem oko sebe kao da je pobjesnjo.

— Ubijte ga, glupani! — vikao je. — Ne smije prijeći rijeku! Pucajte... ta pucajte već jednom! Ne smije odati Amerikancima da znamo gdje se El Indio zadržava! Za njim, glupani... za njim!

Chamaco je brzao guštikom koliko su ga noge nosile. Bježao je glavom bez obzira, a tanad je otkidala lišće s grana tilk uz njegovu glavu. Oštro trnje šipražja razdere mu kožu poput kandži mačke. Teško dišući i proklinjući, vojnici su trčali za njim unutar dobačaja kamena. Chamaco je zaklinjao mrtvoga oca da mu pritekne u pomoć... i trčao dalje!

Upućujući molbu nebesima, ugleda u gustom šipražju otvor, a u njemu odraz večernjeg rumenila u srebrenkastim valovima Río Grande.

Charlie Shonto je u predvečerje jahao u smjeru El Pasa. Misli su mu bile podjednako sumorne kao i svjetlo. Posao je posao... no pomalo ga je ipak obuzimao osjećaj da su njegovi zadaci sve teži, a nagrada sve manja.

Tko je taj Charlie Shonto? I što je, zapravo, »Express Company« Teksasa? Zašto bi zbog nje kvario svoje raspolo-

ženje? Opet potjera umornog konja — govoreći:

— Požuri, čeka te dobra trava i voda!

»Express« je bilo prijevozničko poduzeće, no na žalost u području gdje nije bilo mnogo robe za prijevoz, ali zato bezbroj opasnih puteva. Poduzeće je nekako životarilo, tek toliko da bi za putnike bila spremna jedna kočija sa četiri zdrava konja. A Shonto je za poduzeće obavljao posebne zadatke. Međutim, taj zvučni naziv nije mu mogao baciti pijesak u oči. Posao što ga je obavljao za kompaniju imao je i prikladniji naziv: Charlie je bio plaćeni revolveraš.

Pa dobro, zar je naziv uopće važan!? No opasnost koja je s time povezana bila je ipak mnogo važnija. Za Shonta uopće ne bi bilo iznenađenje kad bi ga brzojavom pozvali u glavni ured »Texas Expressa« gdje bi onda dobio posebni zadatak. A kompaniji je bio potreban novac podjednako kao i njemu. Charlie Shonto je, dakako, mogao sasvim lako predvidjeti koja ga iznenađenja očekuju na posebnim zadacima. Jer kompanija bi Shonta pozivala tek onda kad je opasnost za sve ostale bila prevelika... za rendžere, za vojsku, a da ni ne govorimo o velikim prijevozničkim poduzećima poput »Wells Fargo«, »Overland Mail« i tako dalje.

Shonto mljacne jezikom, da bi konja potjerao još brže.

— Još samo onaj zavoj i onda će se za tebe pronaći staja, a ni meni neće biti loše! — reče svom konju.

Sasvim nagonski, Shonto obode životinju i gotovo u istom trenutku začuje udaljeni prasak hitaca. Tanad bez mnogo snage završi u obližnjem grmlju. Konj sada potrbi punim trkom prema nedalekom zavoju. Kad se Shonto našao u zaklonu stabala, zauzda konja i pogleda natrag prema rijeci.

Skupina ustaničkih meksičkih vojnika pucala je u rijeku prema tammnom predmetu što je plesao na valovima. U prvom trenutku Shonto osjeti laknuće zbog toga što strijelci nisu njega odabrali za metu, a onda se pobudi njegova znatiželja. Oči mu zasu-

ze. Pucali su u dijete što pliva u rijeci.

— — —

Sumrak svitanja bio je bliži nego što je to bilo drago trojici muškaraca koji su čekali u uredu »Texas Expressa« u El Pasu. Kapci na prozorima bijahu zatvoreni, stijenjevi svjetiljki zaniženi, dok je zidni sat tiktakanjem odbrojavao dragocjene sekunde.

Namještenik »Expressa« Deems Harter zaklupa glavom i promrmlja:

— Ne običava kasniti. Možda je Ortega pod zaštitom mraka prešao rijeku i uhvatio Shonta.

Čovjek kraj Hartera, poprilično sustezljivi i hladni muškarac, odrično zatrese glavom:

— Shonto nije čovjek koji bi naslijepo jahao opasnim područjem. Ne zabravite da je već češće radio za mene. Nisam se nasumce odlučio za njega!

Harter sliježe ramenima.

— Možda mu je Ortega postavio stupicu.

Šerif Nocero Casey, treći u društvu, kimne.

— Deems je u pravu, gospodine Halloran. Ni meni se ne sviđa što Charlie kasni. To mu uistinu nije navika. Ako je Ortega našao da smo pozvali Charlieja Shonta... — Razvuče lice.

Halloran pogleda šerifa.

— Oslonio sam se na vas! Na vaš savjet nisam doveo nijednog saveznog šerifa. Samo se sada, u posljednjem trenutku, nemojte uplašiti, Casey.

— I neću, gospodine. Baš suprotno. No sada mi je već svega toga na vrh glave. Cijeli taj slučaj uvelike prelazi moja ovlaštenja. U tu bi svrhu vlada morala osigurati jedinice. Naposljetku, u pitanju je zadatak najvišeg...

Halloran ga prekine, stresavši glavom:

— Naša vlada to nije mogla učiniti šerife. Znae da nijedan vladin opunomoćenik ne smije prijeći rijeku. Zakon to zabranjuje! Zato smo pozvali vašega specijalnog agenta. Gospodin Shonto je čovjek koji pozna zakon. Poznate su mu i praznine, a i mala vratašca...

— Eto, naposljetku sam saznao razloge vašega izbora — promrmlja šerif. — Neću ni pokušati da ih oborim.

— Dobro... ionako znate kako nijedan zakon ne zabranjuje »Texas Expressu« da prebaci teret u Tollepec. Teret kakav je, na primjer, naš skupocjeni tovar broj 13. Budući da su Centralne meksičke željeznice već priključile Tollepec na svoju željezničku mrežu, sada će to gotovo svakodnevno biti slučaj.

Namještenik prijevoznčkog poduzeća Deems Harter prekine to nadobudno izlaganje tihim stenjanjem:

— Gospode... gospodine Halloran! Govorite o raznju, a zec je još u šumi! Što nam koristi pravo prijevoza roba glavnom cestom u Tollepec dok Centralne meksičke željeznice još nisu uspostavile promet između Mexico Cityja i Tollepeca? Do danas nije stigla još nijedna lokomotiva u Tollepec! Već je naraslo dvije stope korova između pragova!

Halloran isturi svoju odlučnu donju vilicu.

— I vi ste se uplašili, zar ne, Deems? Mislio sam da smo se dogovorom sporazumjeli oko plana. Što vam se odjednom više ne sviđa u tome?

— Zar meni? Oh, ugovor je čisti komad papira bez ikakvih začkoljica, gospodine Halloran. Više ne zahtijevate da vaš skupocjeni tovar broj 13 isporučimo na željezničkoj stanici Tollepec u Meksiku... na kojih osamdeset kilometara s onu stranu Rio Granda... i to još noćas i tako da nitko ne sazna za prijevoz. Mi jamčimo urednu dostavu do Tollepeca... a da roba ne bude oštećena. Naš put prolazi kroz područje što ga nadgledava pukovnik Fulgencio Ortega sa svojom gerilskom vojskom. A kad se kočija vrati iz Tollepeca, doći ćemo i sa smiješkom pokazati račun. Naravno, reći ćemo tada, gospodin Halloran iz Tajne službe bijaše u pravu. Bila je to prava dječja igra. Naposljetku, svakoga se dana bavimo tim poslom. Prema propisima o prijevozu robe, to nam je i dužnost... Gospodine, vaša naivnost doista graniči s ludošću!

— Zar uistinu?

— Otprilike tako, gospodine Halloran — umiješa se šerif Casey u raspru. — Uopće ne znamo da li meksički vlak doista čeka u Tollepecu na teret. Tko

nam jamči da će ti ljudi uopće pronaći vlak? Znamo samo kako ljudi iz njihove vlade tvrde da će vlak biti spreman u Toltepecu kad mi stignemo s tovarom broj 13. Previše je tih »kada« i »ali«, gospodine!

Halloran postade susteziživiji. Znao je da teret broj 13 mogu prebaciti samo ljudi koji izvrsno poznaju ove krajeve, Teksasani koji znaju za svaku uzanu stazu u Chihuahuau. Tā, ne smije sada, u posljednjem trenutku, sve poći krivo!

— Mi smo teret broj 13 prevezli punih pet tisuća milja a da nije bio oštećen, šerife, i stoga se nadam da će ga »Texas Express« prebaciti ovih preostalih pedesetak milja do Toltepeca!

— Huh! — ispuhne Deems Harter. — Imate više povjerenja u »Texas Express Company« od nas samih. Točno uzevši, put je četrdeset i devet milja predugačak! Kao predstavnik tvrtke mogu vam zajamčiti siguran prijevoz skupocjenog tereta samo za prvu milju, to jest od naše tvrtke do Rio Granda. A na izgleda da bi teret s onu stranu rijeke stigao do vlaka u Toltepecu ne dajem ni novčića! Naravno... ako vlak tamo uopće čeka!

Halloran ostane ravnodušan.

— Ne mislim toliko na pouzdanost vaše tvrtke, Harter. Mnogo mi više jamči vaš čovjek za posebne zadatke, Charlie Shonto.

— Točno! — zajedljivo će Deems Harter. — No čini se da vaše jamstvo trenutačno počiva na sumnjivim ramenima!

— Na mokrim ramenima, kazao bih — promrmlja šerif Noceró Casey pogledavši kroz prozor. — Dolazi naš čovjek za posebne zadatke. Izgleda kao da je dva puta prešao rijeku. Voda mu se cijedi iz čizama.

Halloran i Harter pritrče k prozoru i pogledaju kroz procjep između dvije letvice rebrenica.

— Gospode! — zavapi Harter. — Što li to ima iza sebe u sedlu?

Šerif žmirne.

— Hmm... ulična rasvjeta El Pasa nije baš najsuvremenija, no kad bi me tko zapitao što je ono, kazao bih

da je to indijanski dječak iz Chihuahu.

— — —

U polumračnom uredu tvrtke »Texas Express« opet zavlada napeta šutnja. Riječi pozdrava već su utihnule. Shonto i Halloran se prisjetiše zajedničkih doživljaja iz doba građanskoga rata. Uskoro dospiju do točke gdje je svaku riječ valjalo odvagnuti zvečajućim novcem. Šerif Casey, Harter, Shonto, pa čak i mali Chamaco Diaz, nadobudno pogledaju P. J. Hallorana.

— Eto, Charlie — Halloran prekine šutnju — nismo vas, dakako, zamolili da dođete ovamo eda bismo osvježili stara sjećanja. — Smiješak preleti preko odlučnih crta njegova lica. — Ipak, ne škodi natuknemo li nešto o našoj ranijoj suradnji da bismo vas bolje pripremili za novi zadatak.

— To što sa mnom ovdje radite — uzvratí Shonto, s mješavinom odlučnosti i dobrodušnosti — jest pravo irsko zavaravanje, gospodine Halloran; zacijelo želite zamagiliti ono malo zdravoga razuma što postoji u meni. — Osmjehne se. Zvučalo je to poput laganog nagovještaja o tome kako se u životu, pogotovu kad je u pitanju ono najnužnije, nikada ne jede tako vruće kao što se kuha. — Ovoga puta samo rasi pate vrijeme. Naime, proslavio sam nekoliko rođendana otkako sam se posljednji puta za vas provlačio kroz linije konfederacionista. Ništa više ne potpisujem za prijateljsko tapšanje po ramenu. U međuvremenu sam naučio da se vladinim odlikovanjem ne može kupiti ni paketić najlošijega duhana. Istina, nije mi žao vremena što sam ga proveo u »tajnim jedinicama«, no junaštvom se ne može napuniti želudac... ponajmanje ako se čovjek junački borio za Sjever, a sada mora zarađivati kruh na Jugu. Nakon mjesec dana provedenih u Teksasu, gospodine Halloran, čovjek ne smije ovdašnje ljude svakom zgodom podsjećati da je vojničku plaću za rata dobivao u zelesnim novčanicama Unije. Shvaćate li?

Halloran kimne.

— Ne budite ludi, Charlie — uzvratí. — Harter i šerif Casey su svakako privrženi. Za izgublenu stvar Juga ne

prolijte više nijedne suze! Vaša ratna djela možemo i zaboraviti.

— Lijepo je što mi to kažete, gospodine Halloran, ali moje se misli uvijek nekako vraćaju na to. Pogotovu kad noću sanjam da bih se ujutro probudio mekar u hladnom znoju. No hvala vam, naposljetku smijem sve zaboraviti! Nije li to sjajno?

— Shonto — započne Halloran sada opet s hladnim i odbojnim izrazom lica — pridite prozoru. Moram vam nešto pokazati.

Iz Harterova pisaoćeg stola izvadi dalekozor, a onda zajedno priđu k prozoru. Halloran malo razmakne spuštene rebrenice i pruži Shontu dalekozor.

— Pogledajte balkon one kuće i opišite mi što vidite. Samo točno, molim vas!

Prema prizvuku sugovornikova glasa Shonto zaključi da je razgovor stigao do odlučne točke, pa podigne dalekozor i usmjeri ga na balkon prvoga kata penzionara. Podesi okular, a onda nabere čelo.

— Lijepo — reče posve tiho — vidim nekog čovjeka. Nizak je. Vjerojatno nema više od pet stopa. Uspravan je poput šipke za nabijanje puške. Snažan, osobito u prsnom košu. Put mu je crna poput pakla... koliko mogu razabrati u svjetlu svjetiljke iza njega, u sobi. Nosi odijelo suvremenoga kroja. Ne pristaje mu. A ni uskrobljeni bijeli ovratnik i kravata. Crni, kruti šešir nosi poput sombrera. Duga crna kosa podrezana mu je posve ravno, kao škarama kojima se konjima potkresuju repovi. — Zašuti i napregne oči. — Do vraga... pa to je Indijanac u odjeći bijelca!

— Dobro ste vidjeli — tiho će Halloran. Kad su se okrenuli od prozora, nastavi: — Prema sudu Abrahama Lincolna, muškarac na balkonu je najznačajniji čovjek Sjeverne Amerike. Ime mu ne smijem spomenuti. Od sada pa do trenutka kad ga čitava ukrcate u vlak koji čeka u Toltepecu, za vas će on biti teret broj 13.

— Kakav vlak u Toltepecu? — Shonto podigne glavu. — Otkada Centralne meksičke željeznice prevoze u tu zabačenu selendru?

— Nadamo se od danas — promrmlja Halloran. — Upravo u tom grmu leži zec. Nitko ne zna da je u međuvremenu izgrađena željeznička pruga do Toltepeca. Posljednjih nekoliko kilometara pruge biti će danas prikovano na pragove. Na toj okolnosti moramo izraditi naše planove. Nadamo se, naime, da će za to prekasno saznati čak i Ortega sa svojima rurales. Ako su već i saznali za željezničku prugu, još ništa ne znaju o vlaku koji tamo čeka pod parom.

— Toliko okolišanja zbog jednog jedinog komada tereta, gospodine Halloran! Čini mi se da se igra za veliki ulog. Teret broj 13 zacijelo je vraški vrijedan.

— Tako je — uzvratí čovjek iz Tajne službe. — U svakom slučaju, lokomotiva je od ponoći u Toltepecu pod parom. Dostavimo li pravodobno teret broj 13, vlak će još prije svitanja napustiti Camargo, a time i Ortegino zapovjedno područje. To jest, ako je vlak u Toltepecu doista spreman.

— Prokleto duga riječ, a samo tri slova! — promrmlja Shonto. — Taj »ako« dugačak je poput užeta na vješalima i vruć poput taneta. No nastavimo da bismo vidjeli što ste sakrili u drugu čizmu, gospodine Halloran.

— Hmmm... Znamo da su se između El Pasa i Toltepeca okupile jače neprijateljske snage. Zacijelo znate o kojim »neprijateljskim snagama« govorim. Naoružana soldateska s kojom operira Ortega zacijelo vam je bolje poznata negoli meni.

— Da — potvrdi Shonto — osobno poznam te jedinice. Od danas poslijepodne. Ako se još čudite što smo se Chamaco i ja kupali u rijeci, onda znajte da to zahvaljujemo Orteginoj privatnoj armiji... ili barem dvadesetoricu njenih pripadnika. U dječaka su pucali kao u pokretnu metu dok je plivao rijekom, a najprije su mu ubili oca. Kad je začuo hice, konj mi se uznemirio i pojurio u rijeku. U slijedećem trenutku i ja sam se pretvorio u glinenog goluba. Neprekidno smo urošnjavali i uz pomoć konja, kome smo se uhvatili za rep, naposljetku stigmo na američku obalu. Sada mi je

bezuvjetno potreban drugi konj. Plašljiva životinja koja više ne može čuti ni šušanj ptice a kamoli pucanj, za mene znači isto što i sahrana.

— Kad biste mi kazali kakav vam je konj potreban — umiješa se šerif Casey — rado bih vam jednoga stavio na raspolaganje. Imam izbor dobrih konja, koji se ne plaše ni topovskoga hica.

— Charlie, hoćete li preuzeti zadatak? — počne ga siliti Halloran. — Ne smijemo više izgubiti ni trenutka!

Shonto zamišljeno kimne. Ipak neću dopustiti da me tako brzo uhvate, pomisli. Glasno, pak, odgovori:

— Možda. Ovisi ponajviše o tome što se nalazi u dnu vaše čizme!

Halloran izvuče iz džepa zapečaćeni dokument, a onda ga pruži Shontu. — Ovdje su moje zapovijedi. Ne morate čitati. Pročitajte samo ono što je dopisano ispod pečata zemlje za koju smo se zajedno borili... I njegov potpis.

Jednim pogledom Shonto preleti ispravom, a onda pažljivo pročita dopisano:

»... svaki koji pomogne posjedniku ovoga pisma prilikom obavljanja njegovih zadataka može biti uvjeren da će vlada sa zahvalnošću priznati njegove usluge. Svojim će uslugama obvezati i mene osobno, i ja ih neću zaboraviti.

Abraham Lincoln.«

— Gospode! — promrmlja Shonto pročitavši potpis predsjednika Sjedinjenih Država. — Tā, zašto mi to niste odmah kazali, Halloran?

— Najbolji hitac uvijek štedim za kraj. Što kažete sada, Charlie?

— Kažem da napokon valja započeti. Njemu za ljubav uhvatit ću se ukoštac i s međvjedom. Tko je još upućen u priču?

— Samo vi, Charlie. Našega sam čovjeka osobno doveo iz Washingtona ova-mo. Ovdje su za njegovu sigurnost bili odgovorni Harter i Casey. Odavde do Toltepeca bit će pod vašom zaštitom, želite li surađivati.

Shonto lagano trzne.

— Postoje li kakvi posebni uvjeti?

Halloran dohvati smotani zemljovid s pisaćega stola.

— Nisu. Samo ova zemljopisna karta što nam ju je stavila na raspolaganje meksikanska vlada. No područje između Rio Granda i Toltepeca poznate podjednako dobro kao i svaki čovjek uz granicu. Pogledajte kartu i kažite mi postoji li put u Toltepec koji prolazi pokraj Orteginih ophodnji?

Harter podigne stijenj svjetiljke i četiri se glave sagnu nad zemljopisnu kartu. Čini se, posve su zaboravili na maloga Indijanca Chamaca Diaza koji je čučao pokraj vrata, pitajući se o čemu ti Amerikanci toliko raspravljaju. Chamaco je neko vrijeme posjećivao školu u El Pasu, pa je razumio dovoljno engleski da bi mogao pratiti razgovor u najgrubijim crtama. Srce mu se ispuni ponosom i zahvalnošću kad je shvatio kako bijelci očito namjeravaju izložiti svoj život opasnosti da bi El Indija zdrava i čitava doveli u glavni grad Meksika. Chamaco je promatrao četvoricu Amerikanaca i sustegnuta daha iščekivao odluku visokoga muškarca s poput kože ušavljenom pūti.

No ovoga, čini se, muče još mnoge sumnje. Karta mu nije pokazivala ništa što već odavna ne bi znao.

Pogleda Hallorana.

— Karta mi neće mnogo koristiti. Nadao sam se da ću u njoj pronaći stari apaški put, o kome sam toliko slušao, ali s tim komadom papira završit ću pokraj drveta za kojim su izmjerili visinu Chamacova oca prije nego što su ga ustrijelili. Ortega zna za sve puteve i staze što su ovdje ucrtane.

— Pa zar nema nikakva prolaza, nikakvog tajnog puta?

— Postoji apaški put kroz grmlje. Rendžeri ga nikada nisu otkrili, premda su znali da postoji. Kad su god slijedili Apaše iz Chihuahua do Rio Granda, ovi bi odjednom nestali kao da ih je zemlja progutala. Kad bismo znali gdje taj puteljak prelazi rijeku, možda bismo imali izgleda da se provučemo pokraj onih šakala. — Shonto strese glavom. — Među bijelcima nitko ne zna za tu apašku stazu.

Shonto zašuti, a ostali slijegoše ramenima kao da time žele navijestiti

poraz. A onda se oglasi dječak, svijetlim glasom:

— Senores, ja nisam bijelac!

Svi se naglo okrenu. Chamaco ustane i uđe u svjetlo svjetiljke.

— Indijanac sam i znam gdje stari apaški put prelazi rijeku!

Sva četvorica se iznenađeno pogledaju; Shonto brzo pride malom Indijancu, ogrli ga rukom oko uzanih ramena, pa povede k prozoru. Zadiže malo rebrenicu, tako da je Chamaco mogao vidjeti balkon susjednoga panziona, i upita:

— Dječače, poznas li čovjeka koji stoji na onom balkonu?

— Si, patrón! — ponosno će Chamaco. — To je on! Tko bi drugi tako uspravno stajao pokraj ograde i tako žalosno pogledavao preko rijeke u Meksiko?

— Misiš li da će imati povjerenja u indijanskog dječaka?

Chamaco se uspravi do pune visine od četiri stope i dva palca. U njegovom se odgovoru odrazi skromna dostojanstvenost siromašnoga Meksika.

— Patrón, i on je jednom bio indijanski dječak!

Charlie Shonto kimne i okrene se k ostalima.

— Ne znam što vi mislite o tome — reče im — no ja sam upravo prihvatio dječakovu ponudu da nas povede u Toltepec.

Ostali ne rekoše ništa, a dječak pogrešno protumači njihovu šutnju.

— Patrón — reče Charlieju Shontu — a znaš li ti tko je on?

— Mogao bih nagađati, ali neću ni pokušati. Ne smijem. Za mene je sve to samo zadatak. Svejedno je tko je onaj čovjek.

Dječak pogleda Shonta s nevjericom u očima; odgovor potonjega nadilazio je njegovu sposobnost shvaćanja.

— I ti bi stavio svoj život na kocku, ni ne znajući tko je on? — zapita klimajući glavom. — Zar za nepoznatoga Indijanca u otrcanom crnom odijelu? Za maloga Indijanca koji tako smiješno izgleda i u kojega je koža smeđa poput moje? I ti bi učinio nešto slična, ne pitajući ništa, pa čak i bez naplate?

Shonto se nasmiješi i pomisli na ga po glavi.

— Hmm... ne baš sasvim bez naplate, kako ti vjeruješ.

— Pa zašto bi to onda uradio?

— Za novac, dječače. Za mnogo novaca.

— Zar samo zbog novca?

Pred tvrdoglavošću maloga Chamaca Shonto posustane. Smijesak mu nestane s lica; načini pokret rukom kao da se time želi ispričati.

— Promatrao sam tvoje lice dok si gledao onoga čovjeka na balkonu, amigo. Zadovoljava li te taj odgovor, amigo?

Tamne oči Chamaca Diaza zasjaju poput svijeća.

— Patrón, trebalo je da dođeš na svijet kao Indijanac. Srce ti govori iz očiju.

Shonto se pomalo bolno nasmiješi.

— Unutrašnji glas mi šapće, amigo, kako bi bilo bolje da su mi te oči u zatiljku sve dok se s pratnjom ne provučem pokraj Ortegovih stražara.

Chamaco se uspravi i uhvati Shonta za ruku.

— Patrón, ne brini. Umremo li, bit će to za pravednu stvar. Izgubit ćemo samo dva jedna života. A onaj na balkonu drži u svojim rukama živote svih siromaha Meksika. Nije li to dobra zamjena... naš život za život svih drugih? Naš život za njegov?

Shonto pogleda ljude za stolom.

— Eto, Chamaco, naš se zadatak može promatrati i tako — promrmlja, a onda se okrene k stolu. — Ispričajte nas, svakako moramo stići na jedan vlak u Toltepecu!

Dohvati dječaka za ruku i povede ga na ulicu. Halloran htjede za njima; ipak, na vratima se još jednom okrene. Klimajući glavom i zabrinuta lica pogleda namještenika prijevoznoga poduzeća i šerifa.

— Znae li što uopće radimo? — zapita ih. — Budućnost Meksika povjeravamo indijanskom dječaku iz Chihuahue kojega poznamo tek dvadeset minuta!

— — —

Kočija se ljuljala i poskakivala kroz noć. Svjetiljke na njoj, što bi ih ljudi

inače upalili samo u rijetkim zgoda-
ma, sada su treperile i sjale... upravo
kao da su kroz mrak htjele pozvati
ljude na drugoj obali da promatraju i
slijede staru kočiju.

Zamisao je potjecala od kočijaša.

Stari gaz... upravo apaški gaz... bio
je put kojim je kočija pokušavala iz-
maći kontroli **ruralesa** koji su na no-
vom gazu, Upper Crossingu, vrebali
na nju. Tako bi, barem, morao pred-
mijevati svaki čovjek zdrava razuma.
A kočijaš na boku stare kočije »Ex-
pressa«, jednoga »celerity« modela s
krovom za otvaranje, smatrao je um
jednoga Meksikanca toliko zakučastim
i zaobilaznim da je, u krajnjoj liniji,
ipak poprilično ograničen.

Na toj je pojavi kočijaš gradio plan.
Oslanjao se na to kako je pukovnik
Fulgencio Ortega od svojih povjerljivi-
h ljudi u El Pasu dočuo vijest da se
tamo nešto događa. A pukovnik bi na
to morao reagirati ovako: »Ti priglupi
Amerikanci zacijelo misle da će me
povući za nos! Blesani! Smišljeno pro-
šire glasinu da će se s El Indiom poja-
viti na apaškom gazu, kako bih ja
odmah pretpostavio da će se poslužiti
novim gazom, uzvodno, i pokušao ih
tamo uvrebat. Baš su glupi! Naravno,
staviti ću pod pasku oba gaza, i oni to
znaju posve točno. Uvjereni su, među-
tim, da će im biti mnogo lakše budu li
imali posla samo s mojim ljudima, a
ne sa mnom. I stoga me žele namami-
ti na novi gaz! Neka oni samo dođu
na stari gaz! Vidjet će tko će tamo
dočekati njihovu jačnu kočiju s ta-
janstvenim putnicima. Kako li se
samo pokušavaju usporediti s pameću
Krvnika iz Camarga! **Idiotas!**

Da pukovnik Ortega ipak nije tako
zamršenim stazama svoga genijalnog
razuma došao do spomenutih zaključa-
ka, vozač stare kočije teško bi pogrije-
šio. Jer cijeli se plan zasnivao na
tome da se Krvnik i kočija susretnu
na gazu.

Kočijaš, čovjek kome je nevrijeme
uštavilo kožu na licu, napne nešto
čvršće uzde četvoroprega. Dovikne ne-
što prednjim konjima, pa konjima po-
kraj ruda, a onda im zagucketa bičem
pokraj ušiju i povrh trtica.

— Hijo, momci! — obodri ih. — Tako
valja! — Zavali se preko naslona, pa
će svom jedinom putniku što je šalom
ovlo vrat i usta: — **Senor**, je li vam
dobro? — zapita ga na španjolskom,
no ipak ne dobije odgovora.

Vrlo je hrabar taj putnik, pomisli.
Malo je takvih u krajevima uz Rio
Grande a i u bilo kojoj drugoj zem-
lji...

— — —

— Tã, ipak si samo dječak — reče
čovjek ozbiljna pogleda. — Kako to da
si toliko hrabar?

— Molim vas, **presidente**, ne govorite
više. Barem neko vrijeme, ako vas
smijem zamoliti! — Chamaco kimne i
sa strahopoštovanjem pogleda svog
pratitelja. — Sasvim smo blizu barika-
de i opasnost je velika!

— Ne bojim se — uzvratu El Indio i
potapša dječaka po ramenu. — Tã,
nije li pokraj mene vrijedni indijan-
ski vodič?

— **Presidente**, molim vas, ne govori-
te više! Ne poznate pukovnika Ortegu!

— Često sam imao posla s njemu jed-
nakima i poznam ih bolje nego što
misliš. Svi su oni slični... lešinari! Ku-
kavice! Ne bojim se za sebe... A kako
li se ti ono zvaše?

Chamaco mu reče, a Indijanac kim-
ne.

— Dobro indijansko ime. Proslavit
ćeš ga. Koliko još ima do gaza?

U prignutom su stavu prolazili kroz
tunel od šaša i gustoga šipražja. Za-
pravo, bio je to prolaz kroz gušturu
kojom su se služile životinje; osim
vrlo niskih ljudi i djece nitko se ne bi
mogao ni poslužiti njime. Da su se
rendžeri, progoneći Indijance koji su
iz Chihuahua upali u Teksas, pokušali
domisliti kako je moguće da Indijanci
odjednom nestaju kao da ih je zemlja
progutala, najvjerojatnije bi njihov
nestanak povezali s visinom crvenoko-
žaca. Naime, bijelci su u guštiku traži-
li prolaz kojim bi mogao proći obični
smrtnik. A Chihuahua Indijanci su
mnogo niži rastom od bijelaca.

Chamaco Diaz nije bio samo mali
indijanski dječak, već je u njega bilo
lavlje srce; a to je možda najpotrebn-

je, provlači li se čovjek noću kroz takav tunel.

— **Presidente** — zaklinjao je — molim vas, šutite! **Por favor**, vaša odličnosti, odmah ćemo stići!

Niski Indijanac u crnom odijelu se nasmiješi.

— Zar se usuđuješ tako razgovarati sa mnom? — zapita tiho. — Zar ti, indijanski dječak? Beskošuljaš i bijednik? Stakor iz močvara? **Ai!**

— **Presidente**, molim vas po posljednji puta! Znam da se ne bojite Krvnika. Znam da sam samo **pobrecito, reducido**, nitko i ništa! Ali vi ste mi u srcu, umro bih za vas! Zakleo sam se da ću vas odvesti preko rijeke, do ponoći dovesti u Toltepec. Pa zašto da onda poginemo kad vi morate živjeti za dobrobit naše jadne zemlje? Bude te li sada govorili, umrijet ću uzalud. A i vi ćete poginuti. Ne bih to mogao podnijeti, jer vi ste život svih nas.

Držali su se staze kroz šikaru. Kroz krošnje je mjestimice prodirala mjesečina. El Indio ugleda suze na Chamacovim obrazima. Ispruži ruku i otare mu ih.

— Indijanac ne plače — reče mu strogo. — Podimo, šutjet ću!

Chamaco proguta. Kradom otare oči. Kad je progovorio, u glasu mu zahtitra ponos.

— Grančica me pogodila u lice, **presidente**, pogodila me u oči. Tâ, znate kako to nadraži kožu. Suze poteku a da to čovjek ne može sprječiti.

El Indio kimne.

— Znam, dječake. Često sam bio u šikari. Pođi i povedi me. Baš sam poput starice... previše pričam. A obojica smo Indijanci, eh? **Vámonos!**

Uspravan poput štapa za nabijanje puške, Chamaco načas zastane pred njim, a onda se sagne i poput vjeverice nestane u grmlju. El Indio još jednom pogleda mjesec kroz krov od lišća, a onda pođe za dječakom. Nešto mu zasja na licu i pomakne se brže od njegovih tamnih crta. No mjesečina je varljiva i u njoj sve izgleda drugačije negoli na suncu. Ne reče li netom da Indijanac ne plače?

— — — — —
Kočija tvrtke »Texas Express« naginjala se plitkim gazom u rijeci da bi se naposljetku zaustavila pred plamenom vatri i barikadom.

— **Que pasa?** — zapita kočijaš i pogleda čovjeka koji je iskočio iz grmlja i stao pred konje cereći se pri tome. — Što je? Zašto me zaustavljaš?

— **De nada...** ništa — uzvрати poručnik Chivo. — Samo sitnica koja neće oduzeti mnogo vremena. Nadam se da ga imaš toliko, he? **Si? Muy bien!** Sjajno! Pukovniče! — Okrene se k oficiru koji je pokraj vatre ispijao kavu. — Kočija iz El Pasa za Toltepec točno je stigla!

Pukovnik odloži limeni lončić na tlo i dograbi dugi bič. Otpusti bič s bičala i priđe barikadi. Nekoliko je trenutaka zurio u kočijaša, a onda polagano kimne i reče:

— **Sídate**, molim!

— Zao mi je, ali ne mogu — uzvрати kočijaš. — Propisi moje tvrtke, pukovniče... tâ, shvaćate!

— Naravno — prijazno će mu vođa gerile. — Ništa u životu ne ide bez propisa i stega. No jesam li se uopće predstavio? Pukovnik Fulgencio Ortega iz Camarga. Hoće li vam sada biti lakše sići s boka?

— Pukovnik Ortega! — sa strahopoštovanjem će američki kočijaš. — Koje li časti za mene! A to su vaši glasoviti **rurales?** — Bičalom pokaže smrknuta lica što su se primakla kočiji, naguravši se iza pukovnika i poručnika. — Grom i pakao, pa to je sjajna jedinica! Pravi borci, vidi se na njima! A i pravedni. Svi se ljudi izvrsno bore na strani pravde. Zar ne, pukovniče?

Ortega prečuje te laske.

— Zar niste razumjeli što sam vam naredio? — zapita. — Treba da **sidete** s boka. Mislim da ne poznam vašega putnika. Predstavite mi ga! Moji će ljudi za to vrijeme pripaziti na konje.

I doista, ljudi dohvate konje za uzde. A i cijevi pušaka upere u kočijaša. No ovaj se nije dao tako lako izbaciti iz ravnoteže... a možda je i nešto polaganije shvaćao.

— Putnika? — začudi se ovaj. — **Nemam nijednog putnika, pukovniče.** Samo teret za Toltepec.

Ortega zaviri u kočiju. !

— Tako... teret! — progunda. — Čudnovata je ambalaža, **cochero!** Crno odijelo, crni ukrućeni šešir. I pogledaj samo kako tvoj teret sjedi kao da je upravo živ, s dvije ruke, dvije noge i glasom! To jest, ako nije zanijemio od straha! — Glas mu odjednom postane vrištav od mržnje. Smiješak i glumljena uljudnost spadnu s njega poput mokre boje. — Chivo! — prasne. — Otvori vrata i pomogni predsjedniku da izađe!

Kočijaš se uspravi na boku.

— Predsjedniku? — začudi se. — O komu to govorite?

— Odmah ćeš vidjeti — uzvratí Ortega, kimnuvši glavom. — Požuri, Chivo! **Cochero** ne shvaća kakva se važna ličnost nalazi u kočiji. Nije čak ni čuo da šale o tovaru koji hoda i govori poput Indijanca u Chihuahua trenutačno doista nisu umjesne! Glupane... otvori već jednom vrata kočije!

Chivo se priglupo naceri, otvori vrata i dohvati jedinoga putnika za ruku. Proklinjući je povuče, istrgne i baci na tlo. Njegovo je čuđenje bilo posve shvatljivo...

Naposlijetku, nije pravilo da se ruke već na prvi dodir otkidaju od ramena i ostanu u ruci onoga koji ih je dohvatio. Pa ni glave se ne otkotričaju poput dinja kad tijela padnu na tlo.

— **Santísima!** — poviče jedan vojnik, i to svom poručniku! — Uništiti ćeš ga, glupane!

Ipak, poručnik Chivo je prečuo tu pogrdu, a ni pukovnik Ortega ne reče ništa. Jer ono što je poručnik izvukao iz kočije nije bio **El Presidente**, već očito tako vješto načinjena lutka da je posve nalikovala na onizga Indijanca, širokoga prsnoga koša, koji je uvijek sjedio tako uspravno.

A i inače je pukovniku Fulgenciju Ortega preostalo premalo vremena da bi mogao reagirati na grđenje svojega poručnika. Kada je tijelo predsjednika palo na tlo i naprosto se raspalo, svi su zanijemili od zaprepaštenja; američki kočijaš iskoristi taj trenutak zbunjenosti, sveže uzde o ričicu na boku, skoči s kočije i istodobno uperi dugu

cijev kolta u grudi Krvnika iz Camaraga.

— Ortega — reče kočijaš, ne preglasno ali ipak posve jasno — učiniš li jedan krivi pokret, probušit ću ti ponutricu!

Pukovnik Fulgencio Ortega je i te kako dobro razumio takav govor.

— Chivo! — poviče. — Zadrž! ljude! Nitko neka ne dotakne obarač!

— Tako je, Chivo! — potkrijepi Amerikanac ustavljena lica pukovnikovo upozorenje; pri tome okrene potonjega tako da mu je sada prislonio cijev na zatiljak. — A da tebi ne bi pao na um koji krivi pokret, kako bi preuzeo nasljeđe za svojim ljubljenim vođom, ponajprije bih se predstavio.

— Ah? — začudi se Chivo, ni ne prisjetivši se još te genijalne mogućnosti iznenadnoga unapređenja. — Zar možda misliš da se bojim jadnoga **cochera?** Otrcanog kočijaša?

Vitki Amerikanac sliježe ramenima.

— Eto, želim ti samo kazati da ću ti pružiti priliku. Svi mi obavljamo svoju dužnost samo zato što smo plaćeni.

Na osobiti naglasak kojim je Amerikanac izgovorio riječ »plaćeni«, Chivo načulji uši. Držao se po strani; no, dva njegova vojnika ipak ne postupe tako. Povjerovaše kako su dovoljno zaštićeni svojim drugovima da bi se iza njih mogli neprimijećeno pomaknuti. Pomaknu se malo u stranu, kako bi Amerikanca dobili pred cijev a da time ne ugroze svojega pukovnika. Međutim, tek što su se pomakli, iza pukovnika Ortege sijevnu dva plamitka, i vojnici su već u slijedećem trenutku umirali na tlu.

— Shonto — reče kočijaš Chivu, pritisnuvši opet cijev kolta u Ortegin zatiljak. — S onu stranu rijeke zovu me Shonto.

— Gospode! — prošapće Chivo i ispušti revolver u pijesak. — Carlos Shonto?! **Por Dios, pistolero**, zašto to nisi odmah kazao?

— Htjedoh, ali nisi mi dopustio da dorečem. No sada bi valjalo da ti nešto kažeš, i to brzo!

Chivo sliježe ramenima.

— Pa za što da sada poginem? — reče. — **El Indio** nije u tvojoj kočiji.

Prevario si nas lutkom. **Presidente** zasigurno noćas putuje... ali ne tom kočijom za Toltepec. Naše će ga straže zacijelo šćepati. Za nas je ovaj dan završen.

Shonto sada naloži vojnicima da odbace puške i naboje. Mnogi su od njih imali noževe, revolvere i sjekire, pa sve to stave na hrpu. Zatim im naredi neka sav taj arsenal utovare u kočiju, svežu ruke i noge svom ljubljenom pukovniku, a onda i njega uguraju u kočiju.

Chivo je pogledom stručnjaka nadzirao taj rad. **Rurales** su postali pitomi poput ovčica. Kako više nije bilo nikakvih izgleda da šćepaju **El Presidente**, nitko više nije htio izigravati heroja. Poput svake druge soldateske, ni oni bez vođe nisu značili mnogo više od gomile pasa litalica. Shonto je računao s tim i njegov je račun bio točan. Bez Ortege ti vojnici nisu bili opasni.

Pa ipak, u svakoj igri na život i smrt ima i nepoznanica. I tako se Shontova sreća prekinula sa slijedećim naredjenjem što ga izda poručniku Chivu.

— A sada se popni na kočiju, poručniče! — naloži mu Shonto. — Ti si novi **cochero**! Bit će pokraj tebe, sa svojom puškom na sačmu. **Sabe usted la escopeta?**

Shonto posegne za dvocijevkom što ju je ostavio na boku, a Chivo žustro kimne. Poznavao je te đavolje pucaljke; na maloj su udaljenosti tako ubojito oružje da se nijedan čovjek ne bi usudio proturječiti. Međutim, Shonto je prije nekoliko minuta počinio presudnu grešku. Bilo je to u trenutku kad je gruboga poručnika naveo na pomisao da bi on mogao naslijediti Krvnika iz Camarga. A takvi se planovi nikada dosad nisu pojavili u crnoj poručnikovoj duši. Dakako, odmah bi žrtvovao život pretpostavljenoga kako bi time spasio svoj. Utoliko ga je Shonto ocijenio posve točno. Međutim, Chivo do sada još nikada nije pomislio na mogućnost da bi samoga sebe mogao unaprijediti za pukovnika.

I ta nada potakne šakalski mozak poručnika na podmukle misli.

— Na zapovijed! — reče Shontu. Ružnim mu licem preleti smiješak što ga nikako ne bismo mogli označiti dobrodušnim. — Kako vidiš, spremno ću sje-

sti na bok. Eto... prihvaćam uzde... i spreman sam potjerati zapregu. Popni se, da bismo krenuli.

Shonto posluša. Načas se uhvati objema rukama... i u tom ga trenutku čizma poručnika Chiva pogodi usred lica. Shonto zatetura i čvrsto tresne na tlo pokraj kočije, a Chivo glasnim povicima potjera konje. Istina, sačmarica se nalazila Shontu nadohvat ruke, ali iz ležećega položaja nije mogao gadati. Ipak, u trenutku kad je kočija poskočila, pođe mu za rukom baciti se na nosač za prtljagu. Kad su Krvnikovi vojnici uz povike potrčali za kočijom, ispali u skupinu obje cijevi. Trojica odmah padnu mrtvi u pijesak, a druga se dvojica uhvate rukama za nastrijeljena lica i počnu vrištati poput nedoklanih svinja.

Chivo se okrene i primijeti da se Shonto penje po krovu kočije. Amerikanac više nije imao oružje, ali ni poručnik. Chivo je znao da postoji samo jedan izlaz i odmah ga iskoristi. Baci se s boka, i to tako spretno da ga kočtači nisu zahvatili.

Konji su jurili dalje u divljem strahu. Shonto se naposljetku ipak uspije dovući do boka, iako se morao pridržavati svom silom. Oprezno se spusti i podigne uzde što su pale pokraj ruda.

Sada mu se sreća opet vrati. Uspije spriječiti prevrtanje kočije; zadrži je na staroj cesti za Toltepec. Kad su se konji umirili, počne razmišljati o svom položaju.

Čopor vukova iza njegovih leđa opet je dobio vođu. Shontu nije bilo teško izračunati koliko će vremena utrošiti Chivo da bi preživjele vojnike ponovno opskrbio konjima i oružjem. A onda će započeti potjera...

— Hej... hej! — dovikne uspuhanim konjima. — Trčite polaganije! Vaš posao tek počinje!

— — —

Na mjestu što ga je Chamaco Diaz označio križem na zemljopisnoj karti, Shonto zaustavi zapuhane konje i poviče nešto u grmlje pokraj ceste za Toltepec. Od rijeke mjesto bijaše udaljeno samo pola sata hoda; Chamaco se ovdje namjeravao s predsjednikom ukrcati u Shontovu kočiju.

Indijanski je dječak sigurno i bez zakašnjenja doveo ovamo povjerenu mu robu. Pregazili su rijeku i neprim-

jetno se provukli između stražara pukovnika Ortege. Stari, tajni apaški gaz još nije nitko otkrio. Shonto ni ne zapita Chamaca gdje ta staza započinje ili završava u gustom šipražju. A dječak mu ne reče. I sada je mislio i osjećao poput pravoga Indijanca. Unatoč svemu, Charlie Shonto je ipak bijelac...

I tako je ostvaren prvi dio plana. Shonto raspredi sva četiri konja, iz sanduka za prtljagu izvuče četiri sedla i tako životinje za vuču pretvori u jahaće konje. Na četvrtoga konja natovare pukovnika Ortegu, poput vreće žita na magarca. Ispod trbuha konja Shonto poveže ruke i noge zatočenika, Krvnika iz Camarga.

Na mjestu gdje su duboke kolotečine staroga kolnoga puta presijecale stazu kojom su stigli El Indio i njegov vodič, dvadesetak metara visoka stijena rušila se sve do ravnice Chihuahua. Niz tu stijenu Shonto i njegovi indijanski prijatelji sunovrate staru kočiju zajedno s tovarom oružja. Na žalost, nisu imali dovoljno vremena da temeljitije unište oružje. A onda se sva trojica popnu u sedla i napuste cestu. Chamaco preuzme vodstvo, dok je Shonto, vodeći za sobom konja na kome se nalazio Ortega, tvorio začelje.

Uski puteljak kojim je indijanski dječak usmjerio konja vijugao je u malim serpentinama k uzvisini obrasloj brasadom. Iako je prolazio na dobačaj kamena od ceste, Shonto nije imao ni pojma kamo vodi.

Ni El Presidente ni Ortega nisu poznavali taj puteljak. Drugoga izbora nije bilo; sa ceste uz rijeku sada su čuli povike i topot kopita ovećega broja konja. Sasvim su se jasno razabirali visoki, lajavi tonovi što su mogli potjecati samo iz grla poručnika Chiva. Očito je otkrio kočiju i sada je znao kako su njegovi neprijatelji nastavili bijeg. Iz njegovih se kletvi moglo razabrati da je naišao na jednu od mnogobrojnih Ortegainih ophodnji.

Naravno, ti su vojnici bili naoružani i bili su pod zapovjedništvom poručnika s kozjom bradom. Dakako, Shonto nije računao s takvim razvojem događaja. Pa ipak, sve bi dobro prošlo, jer je brasada pružala dovoljno zaštite pred pogledima ljudi sa ceste... da je

Shonto pomislio na pukovnika ili pak na to da mu zapuši usta.

Kad je grubi Ortegin glas odjeknuo obronkom kojim su se uspinjali, Shonto se prisjeti svog propusta.

— **Aquí, muchachos! Ovamo, momci!** Tu sam...

Krvnikova se glava ljuljala u visini desne Shontove noge, uz tijelo konja što ga je Amerikanac vodio. Shonto ga udari čizmom i pukovnikovi povici u pomoć umuknu. Pri tome mu je izbio četiri zuba. No nije mogao spriječiti da cijela igra sada znatno poskupi.

— Chamaco! — poviče Shonto. — Postoji još jedan izlaz. Moramo se razdvojiti!

— Nikada!

— Poslušaj me, dječače! — oštro će mu Shonto. — Učinit ćeš što kažem. Ja vodim ovu predstavu.

— Nikako, prijatelju — usprotivi se sada Indijanac u crnom odijelu. — Ja sam onaj koji će kazati što će se zbiti. A ja kažem da ostajemo zajedno. Niste u društvu Španjolaca, prijatelju. Ne jašete s izdajnicima što su se preuzetno prozvali Meksikancima. Jašete s Indijancima. Povedi nas, dječače!

Shonto je znao da protiv tog prigovora ne može ništa. A znao je i to da su sva trojica bespomoćni. Za ciglih nekoliko minuta rurales će ih sustići. Već su im se toliko približili da sada moraju pratiti samo njihove šumove. A rurales će pucati naslijepo čim šumovi ispred njih postanu nešto glasniji. Salva će zahvatiti barem jednoga od njih, ako ne i svu trojicu. Svaki drugi ishod Shontu se učini nemogućim.

Međutim, Chamaco Diaz je mislio na nešto drugo.

Presidente ga je podržao. Na vlastite ga je uši čuo gdje govori o »nama, Indijancima«. Pa zar mu se u službi toga čovjeka išta može učiniti nedostižnim? Ne, nikako!

— **Patrón** — dovikne visokim, uzbudanim glasom Shontu, koji je jahao na začelju — postoji izlaz. Slijedi me i ne brini za buku što ćemo je podići. Znaš... ni rendžeri iz vašeg Tehasa... ili Teksasa, kako vi kažete... nisu se uvijek pridržavali zakona.

Konji su im se sada u ravnoj liniji uspinjali obronkom. I, kako je Shonto očekivao, čim se buka pojačala, progoni-

telji su počeli pucati. Tanad je poput osa zujala i zviždala kroz mrak. No onaj je povik indijanskog dječaka ipak pobudio Shontovu znatiželju.

— Što si želio kazati? — dovikne mu.

— Rendžeri su — uzvratil dječak i glasno se nasmije, po prvi puta otkako ga je Shonto poznavao — slijedili Apaše ponajčešće preko rijeke na naše područje, patrón. A Apaši su se tada morali poslužiti i drugim putem, kako bi se otresli rendžera. I taj mi je put poznat. Kad ti kažem, potjeraj konja punim trkom! Natjeraj ga na skok!

Shonto htjede nešto više saznati o »skoku«; međutim, progonitelji su se već suviše približili. Sada se mogao samo prignuti uz vrat konju i nadati da tane s njegovim imenom na sebi još nije ispaljeno.

I tako stigoše do Chamacove prepreke. Mjesto se nalazilo odmah iza grebena; ovdje se odmah otvarao bezdan što ga je prije nekoliko stotina godina načinila ljudska ruka, tako da ga ne bi mogao savladati nijedan jahač koji bi, ne sluteći ništa zla, dojurio do ruba grebena. Na tom mjestu konj će svakog nespremnog jahača povući u ponor. Nikakvo čudo što su Indijanci to mjesto prozvali »stupica za rendžere«.

Bješe to stupica i za soldatesku predvođenu Chivom. Svi konji Chamacove skupine propnu se preko zjapećega ponora, poput jelena progonjenih vukovima. Preskoče, jer su ih jahači žestoko oboli ostrugama; preskoči čak i konj koji je nosio pukovnika.

Progonitelji, koji su naslijepo slijedili šumove ispred sebe i već su u nosnicama osjećali miris krvi, nisu imali dovoljno vremena da zauzdađu konje, niti da ih natjeraju na skok; nisu čak ni vidjeli ponor u koji su se sunovratili. Prvih dvanaestak progonitelja propadne u šutljivu i vrebajuću tamu... konji i jahači pretvore se u kaotično klupko iz kojega su dopirali krikovi ljudi i rzaji konja. Preostali se uspiju zaustaviti ispred ruba grebena i tako izbjeći sudbinu drugova. No sada ih prođe želja da progone El Presidenta.

Shonto nije nikada saznao je li Chivo bio u prvoj ili drugoj skupini. Samo je jedno znao: među povicima preživjelih nije mogao razabrati promuklolažavi glas bradatoga poručnika.

— Pa što je u onoj jami što su je Apaši tamo gore iskopali? — zapita Shonto indijanskog dječaka nakon što su zatihnuti strašni krikovi pomiješani sa stenjanjem.

— Tigrovi zubi. Šiljci tvrđi poput željeza... zakaljenog u vatri. Korijenje učvršćeno u pukotinama stijena.

— Strašno! — prošapta Shonto. — Jama sa zašiljenim kolcima!

— Čopor vukova zaslužuje smrt kakvom umiru krvožedne životinje. — Glas El India ipak je zvučao tužno. — No, pojašimo dalje da bismo stigli vlak u Toltepecu. Posao i narod me zovu, a naš je život upravo smiješno kratak.

Shonto je šutio; znao je da taj trenutak pripada drugome. Chamaco pravilno protumači tu šutnju.

— Si, Presidente — reče tiho. — Pođite za svojim odanim slugom.

Čovjek u crnom odijelu odmah obode konja i prijaše uz dječakovu životinju.

— Nisi ti nikakav odani sluga! — reče mu strogo. — Imaj na umu da si građanin Meksika! Slobodni čovjek... nikome podređen. Vjeruješ li u kojega čovjeka, zahvali mu.

— Si, Presidente, zahvaljujem vam.

— Zar tako, mladiću? — Preko crta tamnoga Indijančevog lica preleti topli smijeh. — Mislio sam drugačije, muchacho. Mislio sam na jednoga predsjednika. Nikada ga nemoj zaboraviti, građanine! Upamti njegovo ime ako si pravi Meksikanac. Njemu zahvaljuješ život... onom drugom predsjedniku, Abrahamu Lincolnu...

— — —

Počeše se spuštati. Nekoliko minuta prije ponoći stigne Shonto sa svojim »teretom« u Toltepec. Četvrt sata poslije ponoći teret broj 13 se nalazio u vlaku koji je čekao. Lokomotiva je već bila pod parom, pa je oproštaj bio kratak. A valjalo je i požuriti, jer vlak mora još za mraka proći Camargo. Uostalom, bilo je preporučljivo da se ljudi koji su ispratili vlak u Toltepecu još prije svitanja nađu s onu stranu Rio Granda, kako bi izbjegli otrovanje izazvano olovnom tanadi. Zato se sve odvijalo poprilično brzo. Predsjednikova tjelesna straža gotovo istrigne štićenika iz Shontove i Chamacove zaštite i povede u vlak za Mexi-

co City. Povedoše i bivšega Krvnika iz Camarga. S prozora **El Presidente** još jednom domahne.

Je li čovjek za posebne zadatke tvrtke »Texas Express« zapazio suze što su se prilikom oproštaja slile niz Chamacove obraze, ne može se utvrditi, jer ih on nikada nije spomenuo... ni tada, ni poslije. Za njega je zadatak ionako bio obavljen čim se iz polazeće lokomotive vinuo stup dima u noćni zrak.

Ispruži ruku i položi je na koljeno svojega prijatelja.

— Dođi, Chamaco. Moramo požuriti. Od rijeke nas dijeli četrdeset i devet milja.

Indijanski dječak poslušno klimne. Okrenu konje i pojašu kasom k sjeveru.

Shonto je putem sa strane promatrao dječaka. Nevremenom uštavljeno lice mu omekša na neki čudnovati način. Dakako, bilo mu je jasno da su se netom oprostili od Benita Juáreza, osloboditelja Meksika. Ipak, taj se usp-

jeh ili počast ne dojmi toliko visokoga i vitkoga Amerikanca.

Jer najveći Indijanac kojega je Charlie Shonto upoznao te noći što će je zauvijek upamtiti bio je i ostao mali indijanski dječak iz Chihuahua, koji mu je sizao jedva do pojasa. U Shonta se već tada rodi misao da povijest nikada neće izvijestiti o tome kako je Juárez krenuo na tajno putovanje u Washington da bi spasio svoju revoluciju. Još je manje vjerojatno da bi tko za kasnija pokoljenja zabilježio na koji je čudnovati način legendarni **El Indio** sigurno doveden u vlastitu zemlju.

Međutim, Charlie Shonto i »Texas Express« to nikada neće zaboraviti... a ni Chamaco Diaz, najveći Indijanac Toltepeca!

Pomislivši na to, Charlie Shonto se počne osjećati lagodnije. I kad su mu bregovi Toltepeca ostali za leđima, sjedio je u sedlu podjednako uspravno kao i Chamaco Diaz.

Naravno, ne baš poput svijeće...

Kraj

U PRIPREMI:

194. H. S. Sharon: POKAŽI IM ZUBE!

Jeste li nabavili

cijena 20 dinara

LJETO

MAGAZIN

144 stranice

Ljubavne pripovijetke:

Alberto Moravia: LJUBOMORA
Brigitte Rielaw: RUŽE ZA PATTY
Ann Duffin: MOJ DJEVER CHARLES
Ana Žube: JEDNOG SUNČANOG JUTRA

Kriminalističke pripovijetke:

Alberto Avellano: RUTINSKA ISTRAGA
Neil Forsyth: UBOJSTVO U ZRCALU
Ivo Košutić: SJENKA PROŠLOSTI
Dorothy B. Bennett: RAZLOG ZA RASTAVU
Timothy Tatcher: NADNICA ZA HRABROST

Vestern pripovijetka:

Louis L'Amour: UDOVICA IZ DO-LINE SANTA ANA

SF pripovijetke:

Isaac Asimov: ZAJAMČENO ZA-DOVOLJSTVO
Isaac Asimov: MAMU TREBA SLUŠATI

Stripovi:

Modesty Blaise: OPAKI PATULJCI (kompletan kriminalistički strip)
Alan Ford: PONOVO BABY KATE (kompletna neobjavljena epizoda)
Serif Matt Dillon u kompletnoj western epizodi: OSVETA MALE SOVE
Pink Panther: DOSADNA SLOBODA, PUT DO SREĆE (kompletne epizode)
Tom i Jerry: RASTEZLJIVA RUKA (kompletna epizoda)
Popaj (četiri kompletne epizode)

VATROMET PRIPOVIJEDAKA I STRIPA!